ધી ન્યુ ફોનોગ્રાફ મોટી

બાદશાહી ગાયનમાળા

ભાગ ૧ થી ૨૪

મળવાનું ઠે.–બુકસેલર, સાકરલાલ બુલાખીદાસ–અમદાવાદ.

ધી ન્યુ ફોનોગ્રાફ

ખુબસુરત

ગાયનમાળા.

પ્રકાશક:

બુકસેલર સાકરલાલ બુલાખીદાસ.
રીચીરોડ—અમદાવાદ.

સને ૧૯૨૯ સંવત ૧૯૮૫

આવૃત્તિ ૫ મી પ્રત ૧૦૦૦

મુદ્રક:—પુરૂષોત્તમ શંકરદાસ.
ઉત્કૃષ્ટ મુદ્રણાલય રીચીરોડ—અમદાવાદ

કી. રૂ. ૦-૧૨-૦

ગાયનમાળા.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી.   રાગ ભજન.

રામ ભજ તું પ્રાણીયા, તારા ભવની ભાવટ ભાગશે (૨)
"બોલો રામ સીતારામ" પંખીડા તું જો વિચારી
કર્મ તારાં લે સંભારી, વાસના નઠારી તુંને રૌરૌ નર્કે નાંખશે-રામ.
મુઢ તેં મતિ વિચારી, મતિ તેવી ગતી તારી,
ઉડજે સંભાળી તારી કંચનની કાયા થશે-રામ.

નરસિંહ મહેતા—

વાલા વેગે આવોરે દયા દીલે લાવો રે, બીડું મારી ભાગવા હોજી.
નહિ આવો તો છાનાં ઉઘાડું બધાં છીદ્ર..........વાલા.
આહેરડામાં ઉછર્યા ગોવાળીઆમાં વાસ;
કાંધે કાળી કામળી માગી પીતા છાશ.
માતા કેદે મુકીયાં, પુરો મારી આશ, હું રાખું તમથી દાવોરે. બીડું.
એ માના એ બાપના નકટા નિર્લજ બાળ;
મહી માખણના ચોરટા કંસ તણા હે કાળ.
સોડ તજે રાધા તણી દુરિજન આપે આળ વીરા વેગે ધાઓરે...બીડું.

દ્રૌપદી—

શામળીયાજી કરજો મારી સહાયરે
વાહલા ગરૂડે ચડીને વહેલા આવજોરે
શ્યામ સલુણા સુભદ્રાના વીરરે
આ દીન બાળાની લાજ દયાળુ રાખજોરે
છોગાળા છે વાત છેલી નથી કોઇ મારૂં બેલી
વાહાલા તુંજ ગુણુની ઘેહેલી-દાસી દુઃખમાં ડુબેલી
દુઃખીની દાદ રે ફરીયાદ અંતર લાવજોરે......વહાલા.

સાખી } કૌરવ કર્મ ચંડાળ, દુશાઃશન નીરદય અરે;
જોતા પાંચ ભર્થાર પાપી પટકુળ તાણતો.

વારે આવોને દયા દીલ લાવોને
નાથ છું અનાથ નારી ભરોસા છે ભુદર ભારી
જેવી તેવી છું તમારી વાલા દેશો ના વીસારી
હેતે હળધરજીના વીર આવી ઉગારજોરે.........વહાલા,

વીરાટ પર્વ:- ભજન:—

કાયા માયા કોઇકી નાહીં ભાઇ, સબ કહેત અપની-અપની,
સત્યુગમેં ભયે હરીશ્ચંદ્ર રાજા સત્યકી સત્યે કહી,
એક સત્યકે કારણે ઉન્હેં કાયા બેચ દઇ—સબ કહેત.
ત્રેતામેં રાવણ ભયો રાજા, કંચન કોટ સહી.
એક લક્ષ પુત્ર સવા લક્ષ જ્ઞાતિ, વાકો ઘકડી નાહીં મીલી સબ.

વીણાવેલી:- **મીથ્યાભીમાન—**

અરે શું માનવનો અભિમાન પલકમાં ટળી જશેરે.
ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન–પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે–માટીમાં મળી જશેરે—અરે.
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના......રે નથી;
મૂઢ મમતમાં તોયે મરતા આ આ......રે મથી;
પામર નર નાદાન......અરે શું.
કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ધાડવો.
સમજુ જને સમજી જઇ અભિમાનને વણસાડવો;
અભિમાન ફણિધરને નહિ દુધ પાઇને પેંધાડવો,
રાવણ સરિખે રાજવીએ લીધો નથી કંઇ લાડવો.—અરે.

સરદારબા—

બંસીવાલા આજો મારે દેશ,
તારી સાંમળી સુરત પ્યારો બેષ—બંસી૦
આવન આવન કહે ગયોજી, હે ગયો કોલ અનેક,
ગણતાં ગણતાં ઘીસ ગઇ મોરી, આંગળીયાકી રેખ.
સાંવરીઆ, રસીલા, સલુણા, જીયાપેં જીયા મેં કરૂં એ નીસાર,
હમતો જોગી પ્રેમ કે રે પ્રેમ હમારો દેશ
શુદ્ધ નહીં પાઇ શરીરકી, તબ લીનો આ બેસ.—તારી.

સુકન્યા સાવિત્રી—

લાગી લગન તારી, ઓ લલના ? લાગી—(૨)
સુરપતી ! મતી શું વીસારી ! ઓ લલના !—લાગી
સુંદરી સખીથી, અધીક સુખ આપું.
પટરાણી કરી સ્થાપું, ઉથાપું ન વચન મનોહારી—ઓ.

કંસવધ—

કાનુડા તારી કામણ કરનારી, વૃજમાં વાંસલડી વાગી,
મીઠી ને વળી મોહક, મનવશ કરનારી—વૃજમાં.
મનવશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી,
હું ઘેલી (૨) તમ વીણ થઇ છું ગીરધારી—વૃજમાં.

અરૂણોદય- આબાદીનો ઉપાય—

ચાહે જો ભારતનાં સંતાન, જગતમાં ભારત આબાદી.
તમે અંગે ધરો ખાદી.
દેશ ઉદયની તજો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી.
વિદેશી તમે મોહ તજયા નહીં, દેશની બરબાદી,
કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવનકર પહેરો ખાદી.
" આ દેશ ભારત વર્ષ છે જ્યાં પ્રથમ અરૂણોદય થયો "
અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો ભાનુ અરે આજે ગયો,
" પ્રાચીનકળા મંદીર તમારૂં તેજ હીણ દેખાય છે "
કારણ તમારી સંપત્તિ પરદેશમાં વહી જાય છે.
લોકમાન્ય વીર વ્રતની, કંઇ ધરો ઉરમાં યાદી.
તમે અંગે ધરો ખાદી.

સંસાર નૌકા—

શ્યામ ઝુલે હીંડોળા, કુંજન બનમેં કુંજન બનમેં મધુ બનમેં
લતાએં પુષ્પોંકો, ઝુલમેં કયા ઝુલાતી હંએ !
પવનકે ઝોકોમેં કયેસી સુગંધ આતી હંએ ?
ચમનમેં ઝુકાતે શાખેં સમા દીખાતી હંએ ?
મદનકો ગોદમેં લેકર, એહ સબ રમાતી હંએ ?
બસ આઇ સાંવરી સુરત એહ નયનમેં ?—શ્યામ

ઓડાણો—

કબીર ભજન.

તારી ધીરે ગાડી હાંકારે મેરામણુ ગાડીવાળા
તારી મજરે ગાડી હાંકારે મેરામણુ ગાડીવાળા
ગોડા છુટયા ઠાણુશે પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંધ હુવા તોબી નીકળ ગયા અસ્વાર—તારી.
ગંગા કિનારે ઘર કરો, અને નહાવો નીરમળ નીર;
આપ્યા વિના શું પામીએ, તે કહે દાસ કબીર—તારી.

ભોજોભગત કૃત— ચાબખો—

મુરખે નાર કુંભારજા આણીરે, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી.—ટેક.
પાંચ મણની લાવસી ભરડી, મણની ભુંજી ધાણી;
ઘીના ગાડવા ઢોળી નાંખ્યા, દુધમાં નાંખ્યાં પાણીરે. મુરખે.
વાર પરવે વઢવાડ કરેને, કલેશ કરે જાણી જાણી;
છોકરાને મારે છણુકા કરેને, ચુંટીઓ લે તાણી તાણીરે. મુરખે.
ખરે બપોરે રસોઇ નીપજાવેને, રાતે જાતી પાણી;
છોકરાંને મારી મારી સુવારે, ઓલાવા રાત જાણીરે. મુરખે.
ટાઢું સીળુ કંથ આગળ મુકે, મરે જ્યારે ભુખ તાણી;
સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવે, ઉપર જાતાં રીસાણીરે. મુરખે.
પટીયાં પાડી આંખ આંજીનો આથડે સાસરે પીયર ન સમાણી;
ભોજે ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે. ઉતરેલ નાર શીદ આણીરે. મુરખે.

ઉદ્દયભાણ—

ટાળ્યાં નહીં ટળે લખ્યા જે લલાટે લેખ—ટાળ્યાં.
વાવ્યાં બીજ તે ફળે કરમે લખ્યું તે મળે—ટાળ્યાં.

દશરથ બાંધેલ તલાવડી, પાણી શ્રવણ ભરે;
ધર્મ કરતાં ધાડ થઇ, આંધળાં ઝુરી તો સરે—ટાળ્યાં.
રઘુવીર ચાલ્યા વનમાં, સીતા રૂદન કરે;
દુષ્ટ દગે સીતા લઇ ગયે, લંકા પળમાં બળે—ટાળ્યાં.
હરિશ્ચંદ્ર જેવો રાજવી, નીચ ઘર મજુરી કરે;
રાણી વેચી પરઘરે, વેળા ચાહે સૌ કરે—ટાળ્યાં.

બુદ્ધદેવ—

ફુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણ, ગણી અંતરની ઓળખાણ-ફુલની.
શ્યામ સલુણા અમ ઘર આવ્યા, શાં કરીએ સન્માન;
નાથ નગિના પરિમલ ભીના મનમાન્યા મહેમાન—ફુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયનના ભાણ;
વિમળ કમળ આ સરોવર જળનું, ભોગી ભ્રમર સુજાણ—ફુલની.

ઉદયભાણ—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી, બોલો બોલો બોલો મેના બોલાવે,
ડોલો રંગ રસીયાજી ડોલો જરી ડોલો ડોલો ડોલો પ્યારી ડોલાવે.
મેના તારા વચનની વેણુ લાગી, લાગી લાગી લલીત લેહ લાગી,
પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સંભારો—
ચતુર સુજાણ સીતા રામ ઉચરાવો........................બોલો.
પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું, લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું;
સોને રૂપે શું ભીડ ભિતરની ભાગી........................લાગી.
રૂડા સુડાને રંગે રમાડું, પાંખે ઘાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું;
ભાવના ભુખ્યા તમે શું ભાળી ભાવના ભુલાવે ?—બોલો.

મીરાંબાઇ—

રાગ—ભજન.

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રીત, બાઇ અમે બાળ કુંવારારે—કા.
જળરે જુમનામાં અમે ભરવા ગયાં તારે, કાનુડે આવીને
છાંટયાં નીર, ભીડયાં છરરરરરરરરે—કા.
શેરીએ ને શેરીએ અમે રમતાં ને ભમતાંરે કાનુડે આવીને
તાણ્યાં ચીર, ફાડયાં ચરરરરરરરરે—કા.
વૃંદા તે વનમાં વ્હાલે, રાસ રચ્યો છે કાનુડે તાણીને
માર્યાં તીર વાગ્યાં અરરરરરરરરે—કા.

મીરાંબાઇ—

ભજન.

બલીહારી રસીયા ગીરધારી સુંદર શ્યામ હો તજી હમને 1
મથુરાના વાશી આવા ન બનીયેજી,
વાંસલડી વાગી એવા ભણકારા વાગે વૃજ વાટ લાગે મને ખારી—શું
જુમનાજીનો કાંઠો વ્હાલા ખાવાને દોડે છે, અકળાવી દે છે મુને ભારી—શું
વંદ્રાવન કેરી શોભા તમવીણ અમને તો, વ્હાલા નવ લાગે હવે સારી—શું
ગોવરધન તોળ્યો વ્હાલા ટચલી આંગળીયેને અમપર ઢોળ્યો ગીરધારી—શું
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ વ્હાલા શુદ્ધ પ્રભુ લેજો મ્હારી—શું
સુંદીરશ્યામ હો તજી અમને મથુરાના વાસી આવા ન બનીયેજી.

કંસવધ—

ગરબો.

જમનાને તીરે જાદુવાલે, સખી બંસરી બજાવી.
ચોરી મને બહાવરી બનાવી.

ભુલાવી મારૂં ભાન સાન કહાન ગયો હાં હાં.
મને મોરલીએ મોહ ઉપજાવી. જમુના.
સાખી—સુંદર છબી જોઇ છેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;
નટવર ગીરધર શ્યામમાં, ચોટયું મારૂં ચિત.
નયન નેહે નચાવ્યાં વાલીડે સખી સુખ મલકાવી,
છુપી છુપી છબીલે કરી સાન, મને લીધીરે લોભાવી,
ન ભાવે ખાનપાન નિંદ ન આવે હવે તેગની લાલાએ
પ્રેમની લગાવી,
સાખી-વીરહ થકી વીંધાયેલું, અંતર અતી અકળાય;
અળગો રહે અલબેલડો, શું સખી ઉપાય કરૂં. જમુના.

સતી તોરલ—

ભજન.

જેસલ કરીલે વિચાર માથે જમ કેરો માર,
સ્વપ્ન જેવો રે સંસાર તોળાંદે કરે છે પોકાર;
આવોને જેસલરાય આપણે મળીયેજી,
આ ભવ આવીયો અવતાર માથે સદગુરૂ ધાર,
જાવું ધણીને દરબાર બેલડી ઉતારે ભવ પાર—આવોને.
મોતી એરણમાં ઓરાય માથે ધણ કેરા ધાય,
ફુટે ફોકટીઆં કહેવાય, સાધાની ખરે ખબરું થાય—આવોને.
નવલખ કોથળીયો બંધાય, ત્યારે ગાંધીડો કહેવાય,
હિરા માણેક હાટે વેચાય, તેનાં મુલ મોંઘેર થાય—આવોને.
નિત્ય નિત્ય ઉઠી ન્હાવા જાય કોયલા ઉજળા ન થાય,
બેટા ગુણકાનો તે તો બાપ કોને કહેવા જાય—આવોને.

દેખા દેખી કરવા જાયે, એ નર અધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને છતી આંખે કુવે પડવા જાય—આવોને.
એવી ચાર જુગની વાણી સતિ તોરલદેવી ગાય—આવોને.

નરસીંહ મહેતો—

હવે મને હરી નામથી નેહ લાગ્યો
ભાગી ભીડ ને ભયનો ભાગ્યોરે–હવે મને.
માયા મંદીર મારા મનથી મેં મુકીયાંને ઇન્દ્રીની ઓળખાણુ મુકી,
હેમ હીરાથી હાર મઢેલા તે ઉપર ચાલ્યો મુખે થુકીરે–હવે મને.
કોના સુત તાત કોના માત ને ભ્રાત સરવે સ્વારથનાં સગપણુ રાખે.
પ્રાણુ ગયા પછી પાસે ન આવે કોઇ કાઢો કાઢો મુખે ભાખરે–હવે.

સુકન્યા સાવિત્રી—

યમ–શા માટે શ્રમ કરે, સતી ! તુજ પતિ ભક્તિ સાચી (૨)
હવે પુત્રી ! વળ તું પાછી (૨)

સાવિત્રી—સજ્જન કેરા સાથમાં મેં ડગ ભરીયાં સાત,
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, દીન વનિતાની વાત.
ધર્મ જે વેદપુરાણે ભણીઓ, મુખ્ય ધર્મ ગ્રહસ્થાશ્રમ ગણીઓ.
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃત્તિ રાચી. (૨)
વળું મહારાજ ? કયમ પાછી (૨)

યમે—સુણી વિવેક મૃદુ ભરી વાણી, થયો પ્રસન્ન અતી મન શાણી
સત્યવાનના જીવિત વિના કંઇ ઇચ્છિત વર યાચી (૨)-હવે.
સાવીત્રી—"મહારાજ ! મારાં અંધ સાસુશ્વસુર આંખે દેખતાં થાય.
યમ—તથાસ્તુ" ભગવતી ! તું અતિ દુર આવી;
થાય કોથી મિથ્યા નવ ભાવી-શા માટે.

સાવિત્રી—પતિ સમીપ શ્રમ નહીં જરી, જ્યાં જાઓ મન નાથ.
તપ વ્રત આપ કૃપાવડે ત્યાં આવું તમ સાથ.
સંગત સજ્જન તણી નથી સોંઘી, મૈત્રી સંત પુરૂષની મોંઘી.
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણુનાથ શું, રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું મહારાજ.
યમ—અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારૂં, બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવિત વિના કંઇ, ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.
સાવિત્રી-મહારાજ ! મારા બુદ્ધિશાળી સસરાજીને પાછું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય.

યમ—"તથાસ્તુ" ઉત્તમ વર મેં આપ્યાં ભાવે;
હજી પ્રેમદા પુઠળ આવે-શા માટે.

સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતાં નદી સુપાત્રનું સન્માન;
સાધુ તો દુશ્મનપણું પણ સાધે કલ્યાણ.
સત પુરૂષોની સમાન દૃષ્ટિ, દયા તણી વરસાવે વૃષ્ટિ;
કૃપાનાથ ! મય પ્રાણુનાથ શું રહી વૃતિ રાચી (૨)-વળુ,

યમ—શીતળ વચન સુધાસમ તારાં, તૃષા તૃષાતુરની હરનારા,
સત્યવાનના જીવિત વિના કંઇ, ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.
સાવિત્રી-"મહારાજ ! મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ કરનાર. મારા સો ભાઇથાય."

યમ—"તથાસ્તુ" સાસરીયાનું માન વધાર્યું;
પીયર તણું પણ કામ સુધાર્યું—શા માટે.
સાવિત્રી—પર દુઃખે દુઃખીયા બને, દુઃખદ હૃદય વીશ્રામ;
ભઙ્ગેસો ભારે સંતોનું ઠરવાનું શુભ ઠામ.
સ્વજન માંહી વીશ્વાસ ન લાવે, સજ્જન ઘર પૂછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃત્તી રાચી (૨)—વાળું.
યમ—મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યાં, અતીશય તે મારે મન ભાવ્યા,
સત્યવાનના જીવીત વીના કંઇ ઇચ્છિત વર યાચી (૨)—હવે.
સાવિત્રી—"મહારાજ ! મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો પુત્ર થાય
યમ—"તથાસ્તુ" ઘટે ન થાવું અતિ વર લોભી:
તજી પૂઠ હવે જા અહીં થોભી—શા માટે.
સાવીત્રી—સ્વધર્મ વહાલો સાધુને, જે નવ ચુકે લગાર,
સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતી તણા આધાર.
સજ્જન કરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી;
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨)—વળું.
યમ—અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમાં ભકિત મારી;
ભગવતી ! છેલ્લું ઉત્તમ અનુપમ ઇચ્છિત વર યાચી (૨)—હવે.
સાવીત્રી—પુત્ર તણું મુજને દીધુ, પ્રભુ આપે વરદાન;
જીવતદાન દઇ જીવવાને, સત્ય કરો ભગવાન.

સતી અનસુયા—

અહો બ્રહ્મનાદ ગાજે, શો બ્રહ્મનાદ ગાજે,
રૂડો રાસ રચ્યો આજે બ્રહ્માંડમાં (૨)
અનેક રૂપે રાચીઓ અનંત કોટી અંડમાં—શો.

સખી—બીજ રૂપે રહી વૃક્ષમાં બેને ભૂમિ રસ સાર,
ભૂતળ વળે ઉંડા જળે પણ વસીએ નિરધાર;
દેહ ભૂત માંહી સ્વરૂપે મનાઇએ
તેજ માંહી તત્વ બની તેજમાં સમાઇએ
સુન્યમાંહી શબ્દે છવાઇએ. શો.

સખી—સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળમાં સ્થળ એવું નહી કોઇ,
કરીએ ક્રીડા નવ અમે અણુમાં પણ અણું હોય,
અનેક રૂપે નાચીએ અનંત કોટી અંડમાં—શો.

બલિરાજા—

મારી સજની તું કયાં રમી આવી રજની, સાચું બોલ, બોલ, બોલ.
શાણી સૈયર તું શીદને આળ ચઢાવે કેડો છોડ છોડ ?
હમણાં માળા ગુંથી હતીને, હમણાં કેમ કરમાણી,
પરસેવો તને કયાં વળ્યો, તારી ભમ્મર કયાં ભીંજાણી—સાચું૦
કાળો ભમરો શીરપર બેઠો, ઉરાડતાં ગભરાણી;
લાપોટે લઇ છુટી ગઇ મારી, ભમ્મર ત્યાં ભીંજાણી—કેડો૦
કસ્તુરી તારા અંગે મ્હેંક, કુસુમ કળીના હારો;
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળીઓ કોણ ઠગારો—સાચું૦
ચંદ્ર સરોવર નહાવા ગઇતી, વાટે મળ્યા એક માળી;
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી—કેડો.

એકજ ભુલ:—

અજબ છબીલી તારી, ગજબ ખુશી છે લલચાવ્યો લટકાળો;
જોઇલે, જોઇલે, જોઇલે આ ચપળ નયનનો ચાળો તે અજબ.

સાખી.

આ ગાલની લાલી ઉપર, બુલબુલ મરી મરી જાય છે;
આ વ્હાલની પ્યાલી ઉપર મુજ મન ઠરી ઠરી જાય છે.
આ વાંદરા ને વાંદરીનો ખેલ અહીંયાં થાય છે,
ભાઇ આમ બૈરી જોઇને દુનિયા દિવાની થાય છે;
અંગને મરોડે પાડે પરવશ પ્રાણ એ તો—જોઇલે.

એકજ ભુલ:—

બાપુ પૈસાનો જોઇ ચળકાટ, મોહમાં ભૂલશો માં
જોઇ ખોટા ગીલીટનો ઠાઠ, ડહાપણે ડુલશો માં
લક્ષ્મી મળે કે લાલચુડા તરત આવી ભરાય,
ખોટાં વખાણ કરીને, ખાલી ફોસી ખાય છે.
બની વારસા હિસ્સાના કજીયા કોરટમાં જાય છે
સોલીસીટર બારીસ્ટરનાં ખીસ્સાં તાજાં થાય છે.
જીતે તોયે મળે ઉની રાખ, એવી રીતે ફુલાશો માં—જોઇ૦
આને ઠગું આને લુટું એવા વિચારો કરાય છે.
ધન આવ્યું તે રહેશે કે નહિ એ ફિકરમાંજ ફરાય છે.
સટ્ટા અને વળી રેશમાં જઇ વગર મોતે મરાય છે.
વળી જાય વંઠી દીકરા ઘેરબેર હોળી થાય છે;
એવી માયા નચાવે જેમ તેમ બાપુ ઝુલશો માં—જોઇ૦

એકજ ભુલ—

મને ભોળીને ભરમાવીરે મા, કેમ કરૂં ?
અણસમજુને ફોસલાવીરે મા કેમ કરૂં
મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો સંભળાવે
મારૂં દીલ લલચાવે પેલો ગરજી;

પ્યારી કહીને બોલાવે, એના પાસે કેમ ફાવે?
એ તો સાંભળે ન એકે મારી અરજી.
છાતી...માંતો, અરરર રરરર અરરર રરરર થાયરે—મા૦
એના મોઢાની મીઠાશ, એ તો જાણે નાગપાશ,
પછી હોય કે ન હોય મારી મરજી.
કરે પરાણે એ પ્રીત, એતો ક્યાંની હશે રીત?
થઇ બેસે છે ધરાર મારો વરજી?
છાતીમાં તો થરરર થરરર થાયરે મા કેમ કરૂં?

ભર્તૃહરી— રાગ આશાગોડી.

કામ છે દુષ્ટ અહા પ્રભુ! કામ છે દુષ્ટ વિકારી,
ઇંદ્રસમાન પતિ અતિસુંદર, અશ્વપાલથી છે યારી,—અહા પ્રભુ કામ છે.
ત્રણસોને ત્યાગી એકનેજ ચાહે, તેના ચિત્તમાં છે જારી છીનાળી;
ધીક બાઇ તુજને ધીક તારી બુદ્ધિ, વિપરીત વાત વિચારી—અહા.

ભર્તૃહરી— ભજન-ઝીંઝોટા—

છોડદે અભિમાન માના અબ તો મનવા મોરા—છોડ.
રાજપાટ સબ જુઠે જાનો, કયું તુમ હોત હેરાન;
નારી પ્યારી નહીં હે તેરી, મત કરના ગુમાન—માન.
જુઠી પ્રીત જગતની દેખી, મત ભૂલ નાદાન;
બાહીર રંગ રૂપકું દેખી મત હોના ગુલ્તાન—માન.
ચલ જંગલમેં, ભેખ ધરેંગે તજી જગત તોફાન.
જગત સ્વપ્નસે જાગ્રત હોજા, ગુરૂસે લેના જ્ઞાન—માન.

પ્રમેહ માટે ખાસ ચંદ્રપ્રભા ગોળી.

આ ચંદ્રપ્રભાના સેવનથી દરેક જાતના પ્રમેહ લાંબા વખતના જુના પ્રમેહ, ચાંદી વગેરે-ને જડમૂળથી નાબુદ કરે છે, તોલા ૧ ના રૂ. ૧-૦-૦ સવાર સાંજ એક એક ગોળી ગળો, ગોખરૂં તથા આમળાં (રસાયન ચુર્ણ) તો. ૧ ને સાંજે સ્વારે તોલા પા પાણી-માં પલોળી મુકવું આ ગોળી ઉપર તે પલાળેલું પાણી ગાળી મધ તો. ાા નાંખી પીવું. જરૂરથી જુનામાં જુનો પ્રમેહ ખાત્રીથી મટી જશે.

રસાયન ચુ૦—ગળો, ગોખરૂ આંમળાં સરખે ભાગે લઇ ખાંડી વસ્ત્રગાળ કરવું.

ધાતુસંજીવની. TONIC PILS

આ ગોળી લેવાથી ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે; પુરૂષાતન કાયમ રાખે છે તેમજ વીર્ય વિકારના તમામ વ્યાધિઓને મટાડે છે અને વીર્યને ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરૂષાતન આપે છે. ખરી મરદાઇ આપનાર અને ફીક્કા પડી ગયેલા લોહીમાં ઉપ-યોગી તત્વો ઉમેરી શરીરને લાલચોળ બનાવનાર આ ગોળી વાપર-વાની અમારી ખાસ ભલામણ છે, પરેજીની જરૂર નથી.

વાપરવાની રીત—સવાર સાંજ એકેક ગોળી કકડા કરી પાણી અગર દુધ સાથે લેવી; પરંતુ ખટાશ અને તેલ બંધ કરનારને એકજ શીશીથી પુરેપુરો લાભ મળે છે.

કીંમત ડબી ૧ ગોળી ૩૨ના રૂ. ૧-૦-૦ પેકીંગ પોસ્ટેજ જુદુ.

વૈદ જગન્નાથજી દ્વિવેદી. આયુર્વેદીક ફાર્મસી નડિઆદ.

એકસેલર સાકરલાલ બુલાખીદાસ

રીચીરોડ-અમદાવાદ.

ભર્તૃહરી— રાગ લાવણી
દેખા નહીં કછુ સાર જગતમેં દેખાનહીં કછુ સાર,
મોહબતસે મત લપટો યાર, દેખા નહીં કછુ સાર;
ચૌદ ચોકડી રાજ મીલે પન, તૃષ્ણાંકા નહીં પાર,
ભોગે ભોગતે ઇંદ્ર અપસરા, તૃપ્તી નહીં લગાર (૨) જગત૦
જુઠા રંગ રૂપમેં ભુલી, કીટા કરત ગમાર;
રૂપ વીર્યબલ નાશ હુવા તબ નહીં હે અપની નાર (૨) જગતુ૦
પ્યારી મેરી જાની પીંગલા, હુંબ રહા એક તાર;
તોભી કીયા કૃતઘ્ની રાની, અશ્વપાલકુ યાર (૨) જગત૦
અલ્પ બખ્તકા એહી તમાશા, દુઃખ હે અપરંપાર.
બેશક ઇસકા ત્યાગ કરો તુમ ફેર પસ્તાના યાર (૨) જગત૦
એહી ભરથરી નાર ભરૂસે ભુલી હુવા ખુવાર
એહી ભેગશે જગત શીખ દઉં નવ ડુબો સંસાર,
નવ ડુબો સંસાર —જગતમેં દેખા નહીં કછુ સાર.

એકજ ભુલ—
સીધાવો હૃદય દેવતા મને મનથી દઇ વિસારી
હું તો રહી તમારે વિરહે જોગન બાલ કુવારી–સીધાવો.
સુખનાં સ્વપ્નાં વહી ગયાં, પાછળ રાત અંધારી,
કોને આધારે હું જીવું, એકલી અટુલા નારી—સીધાવો.
જીવન અર્પ્યું આપ ચરણમાંય એ ઉપહાર સ્વીકારી,
કદી યાદ કરશો તો માનીશ, સફળ ગતિ થઇ મારી—સીધાવો.

ભર્તુહરી— રાગ મરશીયા.
હાય કેમ આ સહેશે ઉજેની રંડાપો, ધણી થઇ છે રાજાજી માફ
રાખો—ટેક૦

બાણું લક્ષ માળવાના છો સ્વામી કામ કાડીલા રૂપે ન ખામી,
સારે અંગે ભભુત શી જામીરે હાય કેમ આ–
એક બાજુ કૃષ્ણા તમારી રૂએ, ચંદ્રકળા ચોધારાં નીર ચુએ
બાપુ સુખે ન આજ કોઇ સુએરે–હાય૦
ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વસ્ત્ર કયાં ગેરૂ ઝબોળી;
હાય હૃદડામાં પ્રગટાવી હોળી રે—હાય૦
નથી વિક્રમ ભાઇની કંઇ આશા, કીધા કરમે એવારે તમાશા;
એણે બીજાં જંગલ કયાંઇ વાસ્યાંરે–હાય૦
ઘણી નોંધારાં અમને કરોમાં, આવું અણુધાર્યું પગલું ભરોમાં;
જોગી જીવતાં ચિતામાં ધરોમાં રે–હાય૦

ભતુંજરી—

પિતાજી આ કોપ તમે શો કર્યો જોગી વેપ બાપુ શીદને ધર્યો?
મરી ગઇ છે માત વળી જાઓ તાત,
પિતા ઓથ કોની છે ઓરમાન માત.
લડાવશે લાડ પછી મને કોણ !
પ્યારી પુત્રી આવો બા ? કહેશેજ કોણ ?
કુંવારી હું છું તમારી સુતા !
વરાવી નથી કીધાં ભગવાં પિતા.
નબાપી કરી બાપુ જાશો નહીં,
પિતા પાછળ નહીં જીવું હુંતો સહી–પિતાજી.

બિલ્વ મંગળ ઉર્ફે સુરદાસ—રાગ, ભજન—

વિષય વાત મમ માત તજીને કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે;
ધર્મ વૃત્તિએ ધરણીધરનું ધ્યાન મુતિથી ધરવા દે.
અધમપણાને અલગ રાખી, ભંડાર ભક્તિના ભરવા દે!
નટવર નામનું નાવ મળ્યું છે, તો ભવસાગર તરવા દે!
નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષય૦

બિલ્વ મંગળ ઉર્ફે સુરદાસ—

દાસ પરે દયા લાવોરે દયાળુ દેવા, દાસ પરે દયા લાવોરે—ટેક.
સંસારી સંબંધ તોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
હું તો બની બેઠો બાવો બાવોરે—દયાળુ.
આંખો વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથાં ખાઉં.
વા'રે અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ—

આ તારાં વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળતાં
શાન્તિ પામ્યું છે મન મારૂંરે આજે.—આ૦
જગની જંજાળમાંથી બળતો બચાવ્યોજી
ધન્ય ગુરૂ ચીન્તામણી, ધારૂંરે આજે!—આ૦
ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હંમેશાંજી,
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂંરે શાણા—આ૦

સરસ્વતીચંદ્ર—શાંત સમાધી ધારી શું બેઠા, જાગો જોગી બાળા;
બ્હાર તમારે આવી ભીખારણ, ભોળી બિચારી બાળા.
ભ્રષ્ટ કલંકિત પ્રેમથી વંચિત, સંચિત પાપની શામા,
વરથી વિખુટી વચનથી જુડી, ભાગ્યની ફુટી ભામા

"ત્યાગી ઘર વન માંહી આવી. રાત અંધારી ઘોરરે;"
"ભવ જંગલમાં ભૂલી ભમું, ત્યાં મળ્યા લુંટારા ચોરરે."
"લુંટી શોભા સુખ અને લુંટયા સહુ શણુગાર."
શરીર સળગતાં શેષ વિભુતિ, અંગની અંગ લગાવો.

બુધ્ધદેવ   રાગ ભજન.

સાર આ સંસારમાં ન જોયો, મેં બહુ રીતે તપાસતાં–સાર આ૦
ધામધરા સુત તાતની પ્રીતે, મોઘા અવસરને મેં ખોયો.
મૃગજળ પીવા કામ ન આવે વ્યર્થ ઇન્દ્રજાળમાં હું મોહ્યો–મેં બહુ.
પુણ્ય પરમાર્થનો માર્ગ ન શોધ્યો. જન્મને વૃથા મેં વગોવ્યો–મેં

સતી અનસુયા—

મહેમાન થયાં તમે મારાં સ્વીકારશો મહેમાની
મહેમાન કરે મહેમાની દુનિયા કહે દીવાની. [૨]
ધરી વસ્ત્રાભુષણુ અંગે, કરો રમત ગમત અમ સંગે. [૨]
ઝુઝીયે મદનના જંગે–સ્વીકારસો મહેમાની, [૨]
જેવી નીર વિનાની સરીતા, તેવી વહાલા વીણુ વનિતા, (૨)
બીજી વ્યર્થ બધી મસ્તાની, દુનિયા કહે દીવાની, [૨]
કંઠે ધરો કુસુમની માળા, પહેરો નિલમ હાર રૂપાળા, [૨]
શીર ઉપર મુગટ છોગાળા–સ્વીકારશો મહેમાની. [૨]
જેના પતી વસે પરદેશે, તેને રહેવું સાદા વેશે;
બીજી વ્યર્થ બધી મસ્તાની, દુનિયા કહે દીવાની–મેહમાન.

અનસુયા— રાગ-ભૈરવી.

મારે મોઢે મનાવી રાજી કહેવરાવી, ફલાવી પટાવી પૂછો શું તમે.
ફુલ સુગંધીવાળાં રૂડાં રંગેરૂપાળાં, તેની મીઠી સુગંધી કોને ના ગમે?
લીલા પીળાં ઝાડ પાન ઉપર પંખી કરે ગાન,
રોજ કાને સાંભળવાં કોને ના ગમે (૨)
વાહ કેવી છે શાણી, બોલે મધુરી વાણી;
ડાહી ડમરીના બોલ મારા મનમાં રમે—મારે

અનસુયા—

નહી ચીજ કોઇ ગળી, ગરજ સમ નહી ચીજ કોઇ ગેળી,
માનવંત નીજ માન મુકી દુશ્મનને પડતા ઢળી...–ગરજ.
બળીયા પણ નિર્બળને નમતા રાય રંક ઘર જાય;
સોંધુ પણ મોંઘું થઇ બેસે કળા શકાય ન કળી –ગરજ.
સમયાધીન થઇ ઝેર હળાહળ પીવું અમૃત ગણી;
જઇ મહાસતીને શીવ નમાવો જાય આપદા ટળી–ગરજ.

બોલતો કાગળ—

ફુલણજી ફુલોમાં ઝાઝા ફુલ્યું ફુલ ફુલી કરમાશે.
ફુલી કરમાશે ખીલેલું આખર ખરી જાશે;
સરખા દિવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહિ જાશે;
રેંટ તણી ઘટમાળ ભરાશે ભરાઇ ઠલવાશે.
“ઉજળું એ સહુ દુધ” આજ અભિમાને દેખાશે;
જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો ત્યારે સમજાશે.–

સાચો સંન્યાસ—

દેશનો ઉદ્ધાર ચાહો, થઇ સચેત વધો આવો અહુ—
જે પ્રજામાં આત્મશ્રદ્ધા છે જરીના, તે શું પામે ?
બીજી પ્રજાઓ એને દબાવે માટે નિર્બળ દિલે ન થાઓ—

સાખી

જે દેશમાં જન્મ્યા થકી, આ ધન્ય જીવન થાય છે,
જે દેશમાં પૂર્વજ તણાં પુણ્યો તણી સરિતા વહે;
જે દેશના ધન ધાન્યને, કીર્તીથી પોષાયા તમે,
તે દેશ કાજ સમર્પતાં અચકો અરે કાં દેહને.
ખોયું નિજ ધન રોયે ન આવે
પારકી આશા સદાય ફસાવે
માટે દીન મટી સિંહ થાઓ—થઇ સચેત.

એકજ ભુલ—

છે સદા સમય પાપોથી છુટવા શીદ ડરે નાદાન ?
શીદ ડરે નાદાન ! કંઇક તો સારી શીખામણ માન (૨) છે સદા.
જેમ પાપથી સળકે માંહી, દોડે તું ભૂલી ભાન,
તેમ પ્રભુને સહેજ પકડતાં થાય પરમ કલ્યાણ—છે સદા.

સાખી.

જીવ મુસાફર શરીર હોડીને છે મનરૂપી સુકાન
મનથી મરવું મનથી તરવુ મનપર રાખી નીસાન.
કર્યું એટલું નાખ કુવામાં આજથી તજ તોફાન,
માંડય ચાલવા સીધે મારગ આજથી થઇ સાવધાન—છે સદા૦

મણિકાન્ત— **ગઝલ.**

દયાળુ દીકરીવાળા દયા વાંઢા પરે લાવો,
દુ:ખી છે જીંદગી મારી કૃપાળુ કોઇ પરણાવો !

સુનું ઘરબાર મ્હારૂં છે, વિના નારી અકારૂં છે.
પરણવું પ્રાણ પ્યારૂં છે, હવે ના લેશ તરસાવો?
સકળ લોકો કહે 'વાંઢો' ભરૂસો તેહનો છાંડો;
કહે છે લોક ગાંડો, તેપેલાને નહિ તાવો;
સગુના કોઇ સંગાથે, અરેરે રાંધવું હાથે;
વળી ઘર કામ તે સાથે, કરૂં હું કેમ બતલાવો;
કડાકુટ ઘરતણી કરવી, નીયમસર નોકરી કરવી,
નથી નવરાશ બે પળની, કરૂં કોનાપરે દાવો?
હૃદયની વાત કયાં કરવી, પ્રીતી પયાલી કહાં ભરવી?
પ્રીયાના સ્વપન આવે છે, મને મોજી બનાવે છે;
પ્રભાતે તે સતાવે છે, દયાતો કોઇ દર્શાવો!
પિતા સહુ દ્રવ્યને ચાહે, સુતા ધનકાજ વેચાયે
અછત કન્યા તણી થાયે, કુધારો કોઇક અટકાવો.
પુરો પઇસો નથી પાસે, અરેરે કેમ પરણાશે?
કુંવારી જીંદગી જાશે, કરૂં દદરોજ પસ્તાવો.
સુતાનું દ્રવ્ય લેનારા, સુણો તમથી કસઇ સારા,
તમો પર શ્રાપ છે મારા હૃદયને લાજ કંઇ લાવો,
અહો કન્યા! તણા વાલી! પીવાડો પ્રેમની પયાલી,
અરેરે દુઃખ દયો ટાળી, લઉં સંસારનો લહાવો,
વિનંતિ આ સુણો મ્હારી, ગયો છું હામ હું હારી,
કરોને કાંઈ બારી નહીં તો હું બનુ બાવો.
કહે "શંકર" બિચારા રંકને ના દાદ કો દેતું.
પિતા જયાં દ્રવ્યના લોભી, પછી ફરીયાદ કો લેતું.

વિક્રમ ચરિત્ર—

કોઇ દુધ લ્યો દીલરંગી શોખીલા શાણા ઉમંગી–હાં કોઇ.
કેફી પીયે કસુંબલો. ગાંજો પીયે અબુધ;
દારૂ તો દીવાના પીયે, દાના પીયે દુધ. —હાં કોઇ.
એક અમીરસ દેવનો બીજો રસ છે પ્રેમ
ત્રીજો રસ ગોરશ ભલો, પીયે કાયા હેમ— —હાં કોઇ.
ગોરી ગચરી ગાયનાં ગોરાં મીઠાં દુધ,
હું પણ ગોરી ગોરડી; ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ. —હાં કોઇ.
હેમ કટોરો હાથમાં માહી અમરતસાર.
ચતુર હોયતે ચીંતવે ગુણ ન સમજે ગમાર. —હાં કોઇ.

બુદ્ધદેવ—

પિયુ પિયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં હાં કોઇ
વિરહ અંગાર ઉઠે તનમાં અતિશય બળી રહી મનમાં—પિયુ.
ખીલતી આ કુસુમકળી, ભોગ વિના કરમાય;
ઝુકતી આ લલીત પાંખડી, ભોગી મધુકર વ્યાકુળ થાય.
બાળા રસાળી અંતરે આકુળ વ્યાકુળ થાય,
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસીક નરવર ન્હાય
હંસણી દુઃખી થતીરે કોમળ માનસ ઉપવનમાં–પીયું.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

પતી વીના પ્રેમદાના મનના પુરાય કયાંથી કોડ,
કહે સખી પુરાય કયાંથી કોડ
સરજનહારે સરજી જગમાં નરનારીની જોડ. (૨)
પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો–સૃષ્ટિ માંહે સઘળે જઇ ભાળો
નાના મોટાં જીવ જંતુમાં પણ એવી નથી ખોડ—સ૦

પતી ભજ્યે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં સેજે સળતાં;
પતી વીના સાહેલી જગમાં હરાય જીતી હોડ—સ૦

દાનવી માયા—

ગાન મધુરાં ગાય રતીનાં રૂપે કામ લજાવે.
સ્નેહ સુધારસ સીંચન કરતાં ઘડી ઘડી શરમાવે.
મુજને એ મોહન ભાવે
વાત વાતમાં રીસ કરીને રોષ દોષ દર્શાવે;
પણ મમતાથી પગે પડું તો છાતી શું લપટાવે—મુજને.
કરી કમાણી પઇશા લાવે પેટીમાંજ દબાવે;
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહીને બોલાવે—મુજને
ઘર કુકડો થઇ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નીત્ય ઉઠાવે;
ઘરની દેવી સલુણો સેવા સરવે બજાવે—મુજને.
પ્રેમ પુષ્પોને પ્રેમી ભોગી તે પ્રેમ સુધા પીવરાવે;
પ્રેમથી પરીરંભણ આપી પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવે—મુજને.

મીરા ભક્તિવીજય—

ઉભો રહેજે કાનુડા તેં મારૂં આજે ઉજડ ઘર કીધું;
જઇ જશોદાને કહું નહી શાને, માવો ન માને
કહેવું ધરે નહી કાને—
નથી આંહી કાનો કયાંઇ કહું સત્ય બાઇ
આતો રમત રમે છે રાસધા......રી
પરવશ થઇને આશું પ્રેમે પુકારો છો,
ભ્રમીત બન્યાં આમ ભારીરે—કાનુડો.

મહી માટ મારાં તું થી જુગતે જાળવવાને;
એકી હતી જે બીચારી;
સમય સાધીને બાંધી સખીને બળેથી;
તેં નક્કી આબરૂને કરી ન્યારીરે.......................કાનુડા.

રાજો માંડલીક

ખુને જીગરકા પીતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર
સેહરે ચમનસે ફીરતી હું બસ ગમમેં તેરે યાર
મય ચુપ ચુપકે રોતી, હું આંસુઓસે ધોતી
ઓ કહાં ગયો મેરા મોતી, મોતી બીના નહી સોતી
સબ ગમમેં તેરે યાર. ખુને જીગરકા.

સાખી. દીલ ઉસીકુ દીજીએ દીલદાર યાર હો
કયા હીંદુ કયા મુસલમાન કદરદાન યાર હો

મેરી નજર જો તુમસે લડ ગઇ મેં પલંગસે નીચે પડ ગઇ.
..............કહા વાગયા મેરે પ્યારે.
મેંય અગ્નિ જેસી જલ ગઇ બસ ગમમે તેરે યાર—ખુને૦

દેવકન્યા—

મુને ઘેલી કીધી ને દંદલાલે છેતર્યો છોગાળે
મુને મારી નયનોનાં બાણુ છેતર્યો છોગાળે
કોરી લીધું છે એણેજ કાળજડું મારૂં સખી
ભુલી હું તો સાન ભાન છેતર્યો છોગાળે—મુને૦
મુરલી મધુરી વેણુ નાદ અખંડ
મોહન મંત્ર સખી ભર્યા લોભાંવે મુજ મન
આસો માસો અટપટો શ્યામળીયાજી રે વહાલા
કૃષ્ણજી કાળુડો નાગ કોને ડસીયાજીરે વહાલા—મુને૦

સુકન્યા સાવિત્રી—

આરામની સુખધામની, પ્રિયા ? તું પ્રતીમા પ્રેમની;
મમ તાપ ઉપની ઠારનારી, તું શીતળ ધારા બની;
માળા જપું તમ નામની (૨) નથી ઇચ્છા દામ દમામની;
ચીત્ત ચાહું સેવા શ્યામની સાચી તું ભગવતી ભામીની ? આ૦

દેશભક્તિ

કંટક પ્રેમનો રે વાગ્યો ઉંડા અંતર સાલેઃ
વસમી વેદનારે જેને વીતી હોય તે જાણે.
કોમળ કંચન વેલડીશું શોચ શાણી થઈ વારે
કઠણ કાળજું રાખ હોય બા મટી જશે સૌ કાલે.
વંધ્યા શું પ્રસુતી પીડ જાણે.
અમો ના જાણીએરે અલી ભિડું દરદ શું તારે,
કદલી કુંજે મયુરો રંજે મધુકર મકરંદ ધારે
ઉપવન ખીલ્યાં અનેક ફળ પણ દ્રાક્ષ ગ્રહી શુક શાને,
ઉચ્છિષ્ટ ભોગી વાયસો શું સ્વાદ સુધાનો જાણે,
અજબઅજાદુ ભર્યો સંસારે—કંટ.

સરસ્વતીચંદ્ર—

ઓહો કરમગતિ, પલટી મતી મારી
તજી નગર ઘર દુર સ્વજનથી
ઉર રહી ફીકર કરી, તજી ડુબે સુકુમારી—
ચંદ્ર કુમુદ તજી ડુબે ક્ષીતીતલ
રજની કરી અંધીયારી દીન દુઃખી યારી—

રાજા માંડલીક—

દઉં હું દોષ કોને હાં સમયની છે બલીહારી;
સમયની જ્યાં બલીહારી મનુષ્યની ત્યાં છે લાચારી,
હતો અમ દેશ આતો જ્યાં પ્રભુ અવતાર લેતા.
અરે આ દેશ એનો એ સમયની છે ગતી ન્યારી,
અમારા દેશનાં ચેતન અમારાં તેજને ગૌરવ;
અકાળે હાય કરમાયાં હજીએ શો થનારી છે?

સંન્યાસી—

પ્રેમબાણ દઇ ગયો, આ પ્રાણ સાથે લઇ ગયો;
પ્રવાસી કયાં રીસાઇ ગયો, સંન્યાસી કયાં છુપાઈ ગયો
ભુલી હું બાહ્ય ભાન આજે—પ્રેમબાણ.
વસ્ત્ર વેશ મંગળથી હસ્તના કમંડળથી:
ભાલચંદ્ર મંડળથી, વાણી મૃદુ ચંચળથી,
ભુલી હું જ્ઞાન ધ્યાનમાંજ—પ્રેમબાણ.
હસીને હસાવી ગયો, નયને લલચાવી ગયો;
વીરહે રીબાવી મારૂં ચીત્ત એ ચોરી ગયો
નણદણ વીર માન્ય મેં તો ભગવત ભરૂંસે મેં તો
દે એ વર ભુદર દેતો, લે આ અરજી ઉર લેતો.

દેશભક્તિ—:

પ્રાણ થકી છે પ્યારોરે સુંદર મારો રેંટીયો હોજી.
આ રેંટીઆ બોલો જય જયકાર.
ધીમો ધીમો ચાલે રે રઢીયાળો મારો રેંટીયો હોજી (૨)
માતૃભુમીના વીરનર નારી ધરી દેશની દાઝ.

રાખો ઘેર ઘેર રેંટીયો સુતર વણવા કાજ
તન મનથી ખાદી વણી સફળ કરો અવતાર;
સુતર કેરા તાંતણે થશે હીન્દ ઉદ્ધાર
ખાદીમાં આબાદીરે એવું સમજી કાંતો રેંટીયો હોજી,
એ રેંટીયાનો બોલો જય જયકાર.........ટેક.

મહાદજી શીન્દે. રાગ ભૈરવી.

અભીમાનમાં બની અંધ મેં માતરૂભુમી ચેતન હરયું,
સ્વાતંત્ર ખોયું દેશનું, હીત વાકય કાને ના ધરયું.
રાજા થયો પણ રાજ્યનું ગૌરવ જરા સમજ્યો નહી
વેચી પ્રજાની સંપત્તિ, પછી રાજ્ય બાકી કયાં રહયું.
હવે મમ આંખ છે ખુલી.
દીશા જે દીવ્ય જીવનની, ગયો અભીમાનમાં ભુલી.
ભુલ્યો હું ઐકયઆવાહન રહયો સત્તા મદે ઝુલી
જનુની જન્મ ભુમીનો, જીવન ભરનો રહયો રૂણી.
હવે એ રૂણ ચુકવવા દીશાઓ સર્વ છે ખુલ્લી
તરાવા ડુબતી નૌકા મળી તક આજ અણમુલી.

સરસ્વતીચંદ્ર—

પરણીને પરવશ થઇ રહેવું પિંજરમાં પુરાવું;
સુખમાં ફરતાં સ્વતંત્ર જીવને બંધનમાં બંધાવું
પરણીને પસ્તાવું વળી પાછું રંડાવું.
રસભીના રંગ રસીયા સાથે રંગમાં રસબસ થાવું;
અધર સુધારસ પ્રીતી અમરૂત પીવું ને વળી પાવું;
એ શું પરણી લ્હાણુ કમાવું સુખી સંસારે થાવું;

ભોગ તેટલા રોગ સમજવા વીષય વીષ નવ ખાવું;
ઝેર હળાહળ અમરત માની નવ પીવું નવ પાવું
રચી ઇશ્વરે સૃષ્ટિ એવી, પાપ ગણે તું શાની?
શીવ સાધુ યોગેશ્વર તોએ રાખે સંગ ભવાની
રહી ગારગી બાલ કુંવારી સરસ્વતી પણ સાથે,
પ્રાણે પણ પતીને પરણ્યાની પીડા ન લીધી માથે
સગાં સહોદર વસ્તી વાડી એ સંસારના લ્હાવા
સ્નેહ સંબંધી છઇયાં છોરૂં લક્ષ્મી લાભ કમાવા—
નહી લ્હાવા એ લ્હાવા સમજું સ્નેહ નહી સંતાપો
રહું એકલી યોગી જેવી જપી અજંપા જાપો—
હઠયોગી પણ ભોગી બનીયા માયામાં લપટાયા.
ચંચલ મનમાં ચકડોળે ચઢી ભલભલા ભરમાયા—
સુંદર વનની કુસુમ કલી તું બની હાર હઇયાનો
રસીકતણે હૃદય વળગી કર સફલ હેતુ જીવ્યાનો—

સતી દ્રૌપદી

હું કરૂં આ મેં કર્યું એ માનવી મીથ્યા બકે.
ઇશની આજ્ઞા વીના ના પાન પણ હાલી શકે,
ચંદ્ર તારા સુર્યને ગ્રહની ગતી આધીન છે,
કીરતારની ન્યારી કળા જ્યાં સર્વ પ્રાણી દીન છે,
કલ્યાણ દાતા છે વીધાતા સંતના ભગવંતરે,
તે નીરંજન નાથને નમીએ નીરંતર અંતરે.

સ્વયંવર—

મુકોને હાથ હે મુરારીરે હું રાજ કુંવારી—
શાને શરમાવે પ્રીય નારીરે જોબન મતવારી લલના છો
દેવલ દુલારી,

બાળા ભોળી હું બાળા કાંઇ નવ જાણું કૃષ્ણ.
સારી નહીં ટેવ આ તમારીરે વિઠ્ઠલ વનમાળી—મુકોને૦
સમજીને સહીયર શાણી, નાની તજી દે વાણી
સોંપી વરમાળ થા પટરાણીરે, ગુણવંતી તારા મનની
જાણે છે ગીરધારી—મુકોને૦

શુભ આ ચોઘડીયું સારૂં સાધના સર્વે શુભકારી
લગ્નને કુંવારા કુંજવીહારીરે આ તક છે સારી.
મહેનત સફળ થાય અમારી—મુકોને૦

ભર્તુહરી— પીંગળા ને ભરથરીનો સંવાદ.

પીં—ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કામ વીકારજી
જેણેરે ભુલાવી મને સત્યથી કર્યા નીચ વીચારજી
ભેખરે ઉતારો રાજા ભરથરી,
ક્ષમા કરીને રાજા રંકડું, નારી અજ્ઞાન જાતજી
અન્ય વખત એવું નહીં કરૂં લાજ્યા માતને તાતજી—ભેખરે
ભ:—કપટ રૂપીરે રાણી પીંગળા, એ શું બોલો વચનજી.
રાજ્ય તજ્યું તુજ કારણે, જો વીચારીને મનજી;
ભીક્ષા દેને મૈયા પીંગલા...........
તુંરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટો સારો સંસારજી;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામું ઉદ્ધારજી—ભીક્ષા૦
રહોતો રાજા રસોઇ કરૂં, જમતા જાઓ સ્વામીનાથજી;
ક્ષીરરે નીપજાવું ક્ષણ એકમાં જમીએ આપણ સાથજી—ભેખરે૦
મઢીરે કરાવું રંગમહેલમાં, રાખું ગુપ્ત આવાસજી;
કોઇરે જાણે નહીં જગતમાં, સાધો જોગ રહી પાસજી—ભેખરે૦
ભ:—મહેલરે તારાને રાણી શું કરૂં, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;
ક્ષીરરે ભોજન તારૂં રાણી શું કરૂં, નથી ભોગની આશજી—ભીક્ષા૦
વાસી જંગલના જોગી અમે, નહીં ગ્રામમાં વાસજી;
વિષની વેલીથી અળગો રહું નહિ નારીનો પાસજી—ભિક્ષા૦
પી:—ભગવાં જોઇ રાજા ભરથરી, દાવાનળે દીલ થાયજી;
માઇ ન કહો મારા કંથજી લાગે દેહમાં લાયજી—ભેખરે૦
ભ:—વધુરે શું વદું રાણી પીંગળા કરૂં અરે કેટલો ઉચ્ચારજી;
બંધુ જેવોરે બંધુ તજ્યો, માર્યો વચનો મારજી.
હવેરે રાજને રાણી શું કરૂં

પીં—વાંકીને વિધાતા મને ભુલવી, લખીયા લેખ લલાટજી;
આનુંરે પ્રયાશ્ચિત હવે હું શું કરૂં, મારગ આપો પૃથ્વી માતજી
ત્રણસો નારીરે અન્ય આપની, માલવપતી મહારાજજી;
એકને કારણ એને નવ તજો પાપી પીંગળાના કાજજી—ભેખરે૦

ભ:—મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીતે કર સતસંગજી;
સગુંરે નથી કોઇ કોઇનું. આ સંસાર પતંગજી—ભિક્ષા૦
દેતી હું તો ભીક્ષા દે મુને નહી તો કરૂં ગૃહ ત્યાગજી;
ગુરૂજી મારા રોષે થશે, ચાલી જાય જમાતજી—ભિક્ષા૦

માંડલીક

કરીયે ના વીસ્વાસ કાયા માયાનો કદી,
મૃગજળ કેરા મોહ શા લાગ્યા તને માંડલિક,
ચીરંજીવી નથી તારી. અમર નથી કાયારે;
ઘડી બે ઘડી માટે, શું બગાડે મતી
બગાડે મતી તું શાને જુનાગઢ પતી—ઘડી.
રૂપે રંગે શું લોભાણો ભરમે કરતાં ભુલ,
રૂપે રૂડા રળીયામણા પણ એ શીમળાના ફુલ—ઘડી૦

સુર્ય કુમારી

કોઇ કહેજો—જોગીડાને જઇને હો રાજ;
મધુવનમાં ઝુરે તારી બાલા જોગણ,
વીરહ અંગારે સળગે, આખું નંદન વન—મધુ૦
એની આંખે શ્રાવણને ભાદરવો ઝરે,
બાલ રસીયાના રાગે એ રોતી ફરે,
વ્હાલ અંતરમાં હોયે તો લ્હોજે લોચન—મધુ૦

મીનળ—મુજાળ—

અમર રહો અમ અમરપુરી સમ, નંદનવન વાડી;
આ ગુજરાતની વાડી

કૃષ્ણચંદ્રના બંસી નાદમાં. ગીરા ગુર્જરી ડોલ;
જેના સતનો ઉચ્ચારો, વેદ મંત્રના બોલ;
દેવતરૂ ગુજરાત જગતનું ભાન કરાવે બ્રહ્મકર્મનું.
જેના પાને લખાયા કર્મ યોગના લેખ;
અહીંસા ,,પરમોધમ" આપણું, જીવનસુત્ર છે એક–આ ગુજરાત

સંસારનૌકા—

સ્નેહભીની તેં કર્યો છે ડાર ઓ, મૃગનયની સ્નેહને સ્વીકાર;
તું રહીયાળી રાધા પ્યારી, કાન કુંવર હું કાળો.
તન સરિતામાં સ્નાન કરાવી, દેહ સફળ કર મારો;
ભાન સાન શું ભુલી બેઠા મતી ગઇ કયાં મારી.
ઉપદેશક થઇ આપ બનો છો, આવા અત્યારી
તપ બળ મારૂં અર્પણ તુજ પર, તન મન નાખું વારી;
શાંત હૃદય મારૂં કરવાથી, મોક્ષ ગતિ છે તારી...સ્નેહ
ધરમી થઇને અધર્મ કરતાં ડર ઇશ્વરનો ધારો;
નર્કના કીડા ધર્મના ભક્ષક ધીકધીક છે જન્મારો.

સુર્યકુમારી—

સોહામણી સ્વર્ગની વાટ એક દીન સોભાવજો હો રાજ,
રસીલા અમરાપુરી ઘાટ એકદીન શોહાવજો હો રાજ.

સાખી

મૃત્યુ લોકનાં મનુષ્ય કયાં કયાં અમરાપુરી ઘાટ;
અઘટિત કહો એ કેમ બને વસમી વીકટ એ વાટ;
મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાત તમે નંદન વનનાં
રાજવંશી દેવાંશી રસીકવર, પ્રિત જ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર
મેળવવા અંતરમાં, અંતર સ્વર્ગ અમારૂં સોહાવજો હો રાજ.

અબજોનાં બંધન

મીઠી મીઠી મુરલી, વ્હાલી એ મુરલી, પ્યારો કનૈયો બજાવે !
મીઠી મીઠી શી વાતો સુણાવો, ગોરી મહીયારીથી નેણાં નચાવો
દિલ શાને કુમારાં લજાવે? હૈયાં રસીલા છુપાવે...મીઠી.
હું તો અજાણ ઠગારો કહાન, ફસાણી અજાણી દીવાની,
ઘવાણી અમારી જુવાની, પ્યારા પ્યારી બતિયાં છલકાતી છતીયાં
લુચ્ચો બનાવે, મનાવે, પટાવે, બંસી બજાવી ભુલાવે...મીઠી.

રા' માંડલીક— રાગ ગઝલ.

જો મરણ એ જીંદગીની, છે અરે છેલ્લી દશા (૨)
તો પરાર્થે આપવામાં, આ જીવનનાં મોહ શા (૨) જો.
ખીલી કળી કરમાય છે, પુષ્પો મુક પણ વાસના (૨)
અમર નર તે તો ખરા જે દીવ્ય કરતા વાસના (૨)

મારા તમે પરમાત્મા હું છું તમારો આત્મા(૨)
પરમાત્મને શરણે જતાં કૃત્ય કૃત્ય થાતો આત્મા (૨)

ભાગ્યોદય—

મને વરવાની આશામાં, જોને પેલા સલામો ભરી રહ્યા મ.
જોબનનો નવરંગ ચડયો, તેને અંગે અંગ સખી;
ખીલ્યું અનુપમ, રૂપ મનોહર પેલા સલામો.
મીઠાં સુણાવે ગીત ફાગણુ જો પ્રેમનાં અંગારો મોકલે વસંત આ;
બંને રસીકવર બાઇ મળ્યાં તેને ખોળે કાં કંથને ;
વર વસંતને ? ખેલાવશે તેને પેલા સલામો
લુચ્ચો પવન મારે અંગ લપટાય છે.
ભમરો આ કંઇક કહી જાય છે,
ગાંડા બન્યા છે બેઉ તારી મીઠાશમાં, રસના ઉલ્લાસમાં
બાહુના પાશમાં, ખેલ વિલાસમાં–પેલા સલામો.

સ્નેહસુધા—

ધાર્યું એક ધણીનું થાય આપણું કાંઇ નહિ થાય–ધાર્યું
રામચંદ્ર જેવા સત્ય પુરૂષો શીદ વનવાસે જાય ?
સીતા જેવી મહાસતી તે, શા દોષીત દેખાય ?
દશાનન રણુમાં શીદ રોળાય ? વિધીની કળા નહિ કળાય–ધાર્યું
ધર્મ ધુરંધર ધર્મરાય તે, શીદ દ્યુત રમવા જાય ?
પાંચ પતિ જોતાં સતી દ્રૌપદી લજ્જા શીદ લુંટાય ?
હતા હાજર બેલી યદુરાય–છતાં શીદ દુ:ખમાં તે દુખાય,
કરોને ભલે અનેક ઉપાય–છતાં ભાવિ નહિ ભૂસાય—ધાર્યું.

વ રકુણાલ— રાગ ગજલ

અમારા દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હ્રદયને મેળવી લેશે અમારો પ્યાર પરદેશી.
થયાં દુર્ભાગીયા એવા, તજાવી દેશની સેવા;
ભટકશું પારકાં ઘરમાં બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સત્કર્મથી થઇશું હ્રદયના હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મભૂમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હદપાર પરદેશી !

વીર કુણાલ— રાગ—ગજલ

જોયો જમાનો આ કવિનો પાપનો વિસ્તાર છે;
જ્યાં ત્યાં જગતમાં પાપનો જામી રહ્યો અધિકાર છે.
સારા બીચારા ખાય ખત્તા દુર્જનો પુજાય જ્યાં;
મરવા પછી સદ્‌ગુણી ગણે. દુનીયા અજબ નાદાર છે !
સતયુગ જાતાં ધર્મને દ્વાપર જતાં યજ્ઞો ગયા,
ત્રેતા જતાં તીર્થો ગયાં. કલિમાં કપટ ભંડાર છે !
માતા વિષયના પ્યારથી સુપુત્રને ચાહનાર છે;
કાળાં કરાવે કૃત્ય કામી, પ્યારને ધિક્કાર છે.

બુદ્ધદેવ— રાગ—કવાલી

પડતી હવે મુજને ખબર, તુંમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જંજાળની, ચતુરાઇ તેં દીઠી નહિ;

જ્યાં પ્રેમ મારો જળહળે ત્યાં તેં દીધો બદલો ખરો
ઘરબારને છોડયા વિના યુક્તિ કશી સૂઝે નહિ;
હવે તો જો જરા જાગી (૨)
ચોળી વિભૂતિ અંગ બન્યો શું યોગી (૨)
દે ત્યાગી (૨) સમાધી જુઠી
વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી ! (૨)
મધુરા પુષ્પને ત્યાગી, અણીઆ કાંટા શું હીન ભાગી (૨) હવે તો.
ઉંડી આસ ધારીને મેં તારો સંગ કીધો તો (૨)
ભરૂસો દઈ ભુલાવી ઓ ! વિરાગી શું થયો ત્યાગી [૨]

વીર કુણાલ— રાગગજલ
સમય જો હોય સારો તો, સકળ સંસાર સારો છે.
સમય સારો સીધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
સમય પર જે મહારાજા, સમય પર તે ધરે ભગવા,
સમય પર ખાય જે ધક્કા, સમયનો રંગ ન્યારો છે
ચડે વાદળ ચડે ભરતી, ચડે જોબન વધે લક્ષ્મી,
ઘડીમાં તે પડી જાતા, સમયનો રંગ ન્યારો છે,
સમય સારે ન સારૂં જે, કરે તે સહુ ગમારો છે,
અભાગી ખાય તે ખત્તા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.

રાજ તીલક—(સ્વરાજ્ય સિધિ શામળ) રાગ ગજલ,
સુતરને તાંતણે સ્વરાજ્યની સિદ્ધિ સમાઇ છે !
રૂડા આ રેંટીઆથી તો, અમારે પાદશાહી છે !
સ્વતંત્ર હિંદુને રાખે, શરીરો રંકનાં ઢાંકે !
આપે તંદુરસ્તી તો અમારે બાદશાહી છે !

ગરીબી હો ફકીરી હો, અખંડિત આત્મ શ્રદ્ધા હો !
"અમૃત" આબરૂ રહી જો, અમારે બાદશાહી છે.

સ્વદેશ સેવા— રાગ ગજલ

સૃજેલાં શ્રી પ્રભુજીયે, મનુષ્યો સર્વ સરખાં છે.
નથી કોઇ ઉંચ કે નીચો, જીવનતો સહુનાં સરખાં છે.
પ્રભુની જગતવાડી, તણાં ફુલડાં સહુ જીવો,
સુગંધીથી ભરેલાં સહુ સમજીએતો એ સરખાં છે !
વિષય આ વિશ્વનો—વાયુ કરે જીવ ક્રોધીને ઘેલાં;
મનોહર દોષ માનવનો, સકળ આત્માઓ સરખા છે !

રાજતિલક— રાગ કવ્વાલી

સહુ ફરજંદ ખુદાનાં છે સહુમાં નુર ખુદાનું છે;
અગર હો હિંદુ યા મુસ્લીમ, સહુ કુદરત ખુદાની છે;
પઢો પુરાણ, યા કુરાન અવસ્તા, બાઇબલ, ઇન્જલ,
સહુમાં તેજ સરખું છે સહુ કુદરત ખુદાની છે,
જપો મુખ રામ કે રહેમાન અગર જરથોસ્ત કે ઇસુ,
જુદા છે નામ એતો પણ, સહુ કુદરત ખુદાની છે.
પ્રભુ છે કાશી કાબામાં, મંદીરો ને મસ્જીદોમાં,
હરી હકતાલા એ "અમરત" સહુ કુદરત ખુદાની છે.

સુર્ય કુમારી— રાગ ગજલ

રીબાયો છું ફસાયો છું કુટાયો છું લુંટાયો છું;
દુભાયો છું, મુઝાયો છુ, અમારી આમ બાબત છે.
પકડતાં જાળમાં ઉંદર, ભરાયો સર્પ તે અંદર;
હર્યું ઘોડા બદલ ખચ્ચર, અમારી આમ બાબત છે

ખીજાણું નાર નખરાળાં મુંઝાણા જોમે ગોટાળા;
પછીથી પુંછડાવાળો મળ્યો તો આમ બાબત છે !
તમારાં કષ્ટ સઉ ટળશે, અવશ્યે ન્યાય પણ મળશે;
તમારાં શત્રુ સપડાશે, અમારી આમ બાબત છે,
તમારી એ કબુલત છે, અમારી આમ બાબત છે !

પુંડરીક— રાગ કવ્વાલી.

જ્યારે પડે આફ્ત શીરે, ચાહનાર પણ આઘા ખસે;
જેને પડે તે ભોગવે, બીજા ઉભા સામા હસે,
ચઢતી મહીં તો હાજી હા કરનાર જગમાં લાખ છે.
પડતી મહીં દે સાથ જગમાં, કોક એ વીરલા વસે.
જો બન્યા પોતેજ મુરખા, તો બીજાનો વાંકશો;
તે બળે નહીં કેમ થઇ જે અંધ અગ્નિમાં ફસે;
આજ ખુલ્લી આંખથી, જોયું સગાં સહુ સ્વાર્થનાં !
જાણ્યા છતાં મારા સમા, ભોળા દિવાના થઇ ફરે.

વીર વિજય— રાગ ગઝલ.

તમોને જો તમારાથી, તમારો દેશ પ્યારો છે;
ન તજશો ધર્મ નીતિ તો વિજય અંતે થનારો છે !
હશે જો સંપને સમતા વળી કર્તવ્યને હિમ્મત;
તમારા ભાગ્યનો આખર ચમકવાનો સિતારો છે !
જશે એ રાત અંધારી ચમકતાં શૌર્યનો ભાનુ;
ઝુકો યાહોમ કરી રણમાં વિજય ડંકો તમારો છે.

પૃથ્વીપુત્ર—

નથી પરવા જીવન ધની ફના અંતે થનારૂં છે—
તો સ્વામીના વચન પરથી; સમર્પણ સૌ અમારૂં છે—

અખિલ જગમાં વિરલ મિત્રો વિરલ આત્મા સમર્પણ છે.
પરાર્થે આ જીવન દેવું વિરલ જનેજ પ્યારૂં છે,
બને સુરમો નયનો તો નયન મારાં ધરૂં ચરણે.
બને જુતાં ત્વચાનાં તો શરીર સ્વામી તમારૂં છે.

મીનળ મુંજાલ સોરઠી ગજલ

વચન આપી ન પાળે જે, પોતાના કહીને મારે જે;
એવા ઠગ સ્વાર્થી સાથે કહો સહવાસ શા માટે.

ઉપરથી લાગે રૂપાળા, પરંતુ હૃદયના કાળા;
હવે જાણ્યા છતાં પણ ઘા, પછી સહવાસ શા માટે ?

અમી કહી ઝેર બહુ દીધાં ભરોસે તે અમે પીધાં.
જીવન નિર્દોષના લીધાં છતાં સહવાસ શા માટે ?

તવંગર હો કે હો મોટા, ભલે હો દેશના સુબા;
દયા ગરીબોની જાણે ના, પછી સહવાસ શા માટે

મીનળ મુઝાળ–ગઝલ કoવાલી

તુટેલા તાર વીણાયા તે બંધાશે ફરી પાછા (૨)
ફુટેલા પ્યારનાં વાજાં. ન સંધાશે ફરી પાછા (૨)
દીવાલોમાં પડયા ચીરાં તે સંધાશે ફરી પાછા (૨)
થયા ચીરા જીગરના તે ન સંધાશે કદી પાછા
પડયા જે મ્હોતના મુખમાં ઉભા થયે ફરી પાછા (૨)
ઘવાયા બેવફાથી જે ન સાજા થાય તે પાછા; (૨)
પડેલા ઝખ્મ ખંજરના પુરાયે તે ફરી પાછા (૨)
પડેલા જુલ્મના ઘા તે ન રૂઝાયે કદી પાછા

મીનળ મુંજાલ—રાગ ગઝલ

છે આંસુડાની જીન્દગી તે આંસુડાંમાં વહી જશે
ભલે સ્નેહનાં કે શોકનાં પણ આંસુડામાં ભળી જશે

પ્રીતી તણું રૂધીર અશ્રુ ઉષ્ણ વહે નસે નસ મહી
આ જીન્દગીમાં હર્ષ કે કુરમાં હવે કંઈ રસ નહીં
જન્મની બાલ જોગણ આ પ્રવાસી પ્રેમ આલમની;
સતાવો શીદને ભાઈ જપું માળા હું વાલમની;
પુજારણ ચીત્રપટમાં આ વીરાજેલા વીલાસીની
ભીખારણ પ્રેમની હું તો હૃદયવનના કલાપીની

સંસાર નૌકા રાગ ગઝલ

ભલે બહુ ભાવથી શીખે શીખેલું વ્યર્થ તે જાએ !
કરે મહેનત છતાં સોનું ધર્મ્યું તે ધુળ થઇ જાએ !
લખ્યું વાંચ્યું ભણ્યા ભૂગોળ ઇતિહાસ અવલોકયા,
વળી હિસાબ ગણવામાં દિવસના દિવસો રોકયા
સહેલ એ જાણવું અંતર બધું ધુળ પર લીંપણ
નથી સદગુણ તો શિક્ષણ નકામું સર્વ કહેવાય

દૈવી પ્રભાવ રાગ કવ્વાલી

વખત પલટાય છે જયારે, બધું પલટાઈ જાયે છે
બને છે રંકના એ ભુપ નૃપાળો રંક થાયે છે.
જમાનો વહી ગયો જુનો હવે નવયુગ આવ્યો છે;
ન ગણુતા ન્યાય પણ પુરા ગરીબો તો ઝુંદાયે છે વખત
નથી એ દોષ કોઇનો ખરેખર ખુબી કિસ્મતની
હતા જે ભક્ષ સિંહોના શિયાળો આજ ખાયે છે વખત

ભાગ્યોદય રાગ ગઝલ

દિલ મારૂં આ દિવાનું ફફડયું ફરે છે કયાં કયાં ?
જેમ જેમ લગામ ખેંચું જઇ જઇ મરે છે કયાં કયાં

પૂરાઇ પીંજરામાં હું પંખીણી ખુશીથી.
તોએ પછાડી પાંખો, ફોકટ ફરે છે કયાં કયાં ?
જુવાની આ મુઝાવે પણ સત્ય કેમ છોડું !
તોયે હૃદય પ્રાણની પ્યાલી ભરે છે કયાં કયાં ?
કયાં કયાં જીગર ચીરાયે કયાં જીંદગી સુકાયે;
જાણું ન આંખમાંના આંસુ ખરે છે કયાં કયાં ?

દીવાન— રાગ કવ્વાલી

આ દુનિયામાં એક ગણાતા, રામને રહેમાન,
જુદા થયા જ્યારે બન્યું કમભાગ્ય હિન્દુસ્તાન;
ગૉડ કે ગોપાળ—નામો જુદાં સમજાયાં.
ખુદા અલ્લા, ઇશુને ઇશ્વર માતા મહામાયા એક છે.
તપાસી શાસ્ત્રો પુરાણો વેદને કુરાન,
રહીએ સંપી જો સમજો તો હિન્દુને મુસલમાન,
એક બીજાનો દ્વેષ કરતાં દુશ્મને કર્યો ઘર પ્રવેશ,
જાગી જુંઓ વઇભવ આપણા ચાલ્યા ગયા પરદેશ:

રૂકમણીસ્વયંવર— ગઝલ કવ્વાલી.

યમુના તણા કીનારે ગોપાળ ગૌ ચરાવે,
સંગીત સ્વર ઇશારે , રાધા નીકટ બુલાવે
બંસીધ્વની સુણીને શુધ દેહની ભુલીને
નીકળીને ઘરથી રાધા ગોપાળ પાસે આવે

યમુના સરીત કુંજે શૈયા કમળ બીછાવે;
શ્રી કૃષ્ણ કર કમળથી, રાધા ચરણ દબાવે

અરૂણોદય ગજલ કવાલી.

વ્હાલા કહું વેહેવારની, બે વાત આ અણમુલ છે,
અભિમાનથી ના સાંભળો તો આ તમારી ભુલ છે,
મન માનતું મળતું નથી, કોઇને બધુંય સંસારમાં,
ખામીમાં ખામી ખોળવી એ તો તમારી ભુલ છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ કાળજાં કાળાં નથી.
તેનીય કીંમત ના કરોતો આ તમારી ભૂલ છે,
છોડી અમે શ્રી રામને જપીએ તમારા નામને.
તો એ ન રાખો નેડલો, તો જીવતર અમારૂં ધુળ છે,
મીઠાં અમી આપો નહિ તો ચાહ એ શા કામની
ચા પાઇ બાળો કાળજાં. તો આ તમારી ભુલ છે.

આજા સંભાજી— રાગ ગઝલ.

પ્રણય અમૃત પીનારાને મરણ દરકાર શા માટે ?
ડુબ્યા છે તે તર્યા સાચા, પછી ભવપાર શા માટે ?
તમારૂં એક આંસુને અમારા આંસુના સિન્ધુ,
બરાબર છે, પછી બાકી જમા ઉધાર શા માટે ?
જીવન જો પ્રેમમાં ખોયાં મરણ જો પ્રેમના જોયાં,
ગજવીએ સ્વર્ગ પંથ પ્રેમે, પછી અવતાર શા માટે ?

અલ્યાબાઇ રાગ કવાલી.

દુનીયા તણા દિવાના, દીલભર મઝાઓ લુંટે,
તુટે જીવનની દોરી આશા છતાં ન છુટે—દુનીયા.

બાળક મટી યુવાની, આવે પછી દિવાની,
તન ધન મળે તરૂણી, આશા છતાં નછુટે—દુનીયા
આવે પછી બુઢાપો ધોળા થતાં નીમાળા,
રેહે બાકી લાકડી લાળા આશા છતાં ન છુટે—

વીરકેસરી—

હુંપદ તજો હરામી, દુનીયા નથી સદાની
જર જોર ને જુવાની. સહુએ થવાની ફાની.
સાચી સલાહ માનીરે. કરણી કરોરે મજાની.
મમતા મુકો પ્રાંણી સહુ અંતે ધુળધાણી;
આ જુઠી જીંદગાનીરે સ્વપ્ના સમી લ્યો જાણી.
કોઇ આજ કોઇ કાલે પરલોક પંથ ચાલે,
જમદુત આવી ઝાલે રે, દુનીયા ડુબી જવાની.

વીરકેસરી— રાગ ગઝલ–કવ્વાલી.

થવાનું ના થવાનું કહે, નજુમી કોણ એવો છે,
ન જાણ્યું જાનકી નાથે સવારે શું થવાનું છે ?
હતી શલ્યા રૂપે અહલ્યા જગતમાં વાત જાહેર છે.
ન જાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે સવારે શું થવાનું છે ?
હતા કૌરવ અને પાંડવ જગતમાં મહા બળી યોદ્ધા,
ન જાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ સવારે શું થવાનું છે ?
રમ્યા જુગટું સહુ સાથે વિભૂતિ સૌ ગયા હારી,
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ સવારે શું થવાનું છે ?

કામલતા—

રસભર્યું આ જોબન જાય, રસિક રંગીલા વિના;
અંગ ભર્યો આ રંગ સુકાય, રંગરંગીલા વિના;
સુંદર બાગ શરીરનો, ખીલ્યો છે નવરંગ,
અંગે ફુવારા ઉડતા માળી જ્યાં અનંગ.
ફુલ પ્રેમી રૂપી કરમાય, ખીલાવે કોણ ભોગી રંગીલા વીના.

મીરાંબાઇ—ભજન પદ.

નીત નીત ભજીએ તારૂં નામ, તારૂં નામરે તારૂં નામ,
પ્રેમ થકી પ્રભુરે મળ્યા હોજી.
અન્ન ન ભાવે, નેણે નીદ્રા ન આવે, સેજલડીએ પધારો.
મારા શ્યામ.
આણી તીરે ગંગા વ્હાલા, પેલી તીરે યમુના વ્હાલા.
વચમાં ગોકળીયું રૂડું ગામરે—પ્રેમ.
મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ,
છેલી બાકીના છે રામ, રામ, રામ, રામ, રામરે—પ્રેમ.

ભીષ્મપિતામહ—

જગમાં મેં જોયું દુષ્કરમાં દુષ્કર નારી વશ કરવીરે.
લાખ ટકાનાં લાડ લડાવો આપો ધનની કુંચી,
ફુલ સૈયામાં રાખો તો પણ કહેશે મુજને ખુંચીરે—જગમાં.
સુવર્ણ ક્યારે કસ્તુરીનું ખાતર દઇ પોષાય,
અમૃત પાશો તોય લસણની ગંધ કદી નહી જાય રે—જગમાં.

હાથી પર અંકુશ ફર્યો કરી ઘોડા કાજ લગામ.
સ્ત્રી અંકુશ કરવા ટાણે શું ! હરી ગયો તો ગામરે–જગમાં.

સરસ્વતીચન્દ્ર—

હું પરણું કદી નહી પીડા ધરૂં નહીં શીરે કદાપી સંસારની,
રહું બાલ કુમારી, સદા બ્રહ્મચારી ભક્તિ કરૂં વિશ્વાધારની
પ્રીતી તણા પીંજર મહીં પરવશ થઇ પડવું નહી...
સંબંધીઓના બંધની બેડેથી તન જડવું નહી
આ નાટકી સંસારની, દુગ્ધા મહી મરવું નહિ.
અમૃત ગણીને વીષય બિષ પીવાનું મન કરવું નહીં;
જુઠી માયાના અંધારમાં ગડું નહી, રહી વાત હૃદય વીચારની.

સરસ્વતીચન્દ્ર—

પ્રીતી કરીશું, તરછોડી પરદેશી...હાં છોડી પરદેશી, (૨)...પ્રીતી;
કંઇ દઇ અહો ભ્રમર કુમદને, હો છોડી પરદેશી હાં છોડી (૨)...પ્રીતી
પુરી પંખીણી પ્રેમ પીંજરમાં આખર પાંખ મરોડી પરદેશી,
હાં મરોડી પરદેશી...મરોડી પરદેશી...પ્રીતી;
ત્યાગી કુમુદ વન ભટકીઓ ભમરા આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી:
હાં દોડી......પરદેશી...હાં......દોડી......પરદેશી...પ્રીતી;
ઉડીજા ઉડીજા પંખી મુસાફર, રેન રહી છે હવે થોડી પરદેશી હાં;
દોડી પરદેશી......હા દોડી પરદેશી......પ્રીતી.

માલતી માધવ—

લ્યો સુંદરી સુમનની માળા જઇ કહેજો પ્રણામ અમારા;
માળા નહી પણ વરમાળા, સુંદરવર ઓ...શરમાળા;
સુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઇ બાળ ચકોરી,
તમે કિશોર ને નવલ કીશોરી, મટકે મોઘા મટકાળા...લ્યો.

માલતી માધવ—

ચાલ...ચાલ...ઓ અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમઘેલી
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી
મળ્યા હવે ભેગા, ચંપો ને ચંપેલી........ચાલ ચાલ;
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી;
(ખીલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હઠીલી, હવે ચાલ!)
(આવીયે છીએ)

માલતી માધવ—

નાનકડી નાજુક નાર હું બહુ નાનકડી–બહુ નાનકડી. (૨)
મારા વ્હાલાની હું લાડકડી (૨) બહુ લાડકડી (૩)
આંખ તણે પલકારે પટકું છું લાલને—
નાની શું સમજે વ્હાલાના વ્હાલને,
હું તો બધુંએ સમજું છું, જાણી ભોળો ભરથાર તું બહુ માથે
ચડી (૩)...નાનકડી.

જગતસિંહ—

હું છું રંગીલો જુવાન ફક્કડ અક્કડ ચાલુ આમ;
જાણું છું વીદ્યા તમામ, રસીકલાલ મારું નામ.
ચંદ્રના રૂપ આગળ માનો, કામદેવ પણ તુચ્છ.
કંઇ કામની રીદા થાય છે. જોઇને મારી મુચ્છ.
એક્કો છું, વીદ્યામાં તેથી, પંડતમાં પંકાઉં;
કળાસી પૂરા ગાવા માંહી, રાગ રાગણી ગાઉં.

મીરાંબાઇ—

ઉઠ ભાઇ તું બેઠો થા શું સુનો સોડ તાણીરે, સમર રામનેજી,
રામ નામ છે ભવાબ્ધી તરવા ભજને સારંગ પ્રાણીરે, અવસર
કામનેજી.

મારા મારા શું કરે સુત પીતા દારા દેહ.
મુરખ માનવા મોટમ માની માયા માંહી મોહ માને, માથે છેજી–ઉ
ઉત્તમ અવસર આજે આવ્યો, ખોટો જાણીશ ખોમાં હીરો હાથે છેજી.
(શ્રી રામચન્દ્રને વનવાશ જતી વખતે કૌશલ્યાએ રોકાવા કહેવું તેનું

ભજન

આજ રહો મોરે પ્યારે રઘુવીર; આજ રહો મોરે પ્યારે–રઘુ.
જો તુમકો બનબાસ દીયો હે, કરીયે ગમન સકાલેરે—રઘુ.
રઘુવર કહે સુનો મેરી જનની, યહ વૃત નીયમ હમારે;
અબ ન રહું ઘર માત કૌશલ્યા, દશરથ બાચા હારેરે—રઘુ.
સીતા સહીત સૌમિત્રા નંદન ભયે કુટુંબસે ન્યારે;
તુલસીદાસ પ્રભુ દુર ગમન કીયો, નયન વહે જલધારેરે–રઘુ.

સુરદાસ—

આ તારાં વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળતાં,
શાન્તિ પામ્યું છે મન મારૂંરે આજે—આ તારા.
જગની જંજાળમાંથી બળતો બચાવ્યોજી;
ધન્ય ગુરૂ ચિન્તામણી ધારૂંરે આજે—આ તારા.
ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી,
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂંરે શાણુ—આ તારા.

અનસુયા—

આંખ વિના અંધારૂં રે સદાય મારે આંખ વિના અંધારૂં.
કોઇ કહેશે લાલ લીલું, આ ધોળું ને આ પીળું.
મારે મન સઘળું કાળું કાળું રે (૨) સદાય.
કોઇને જગ લાગે સારૂં કોઇને લાગે નઠારૂં, મારે મન જીવતર
ખારૂં ખારૂંરે—સદા.

નંદબત્રીસી—

આ સ્વપ્ના સમ સંસાર સમજી લ્યોને શાણા.
દુર્લભ માનવ અવતાર, અવની રહી એ રાણા.
બાળપણું રમતા ગુમાવે, જુવાનીમાં લંપટપણું ભાવે;
વૃદ્ધપણાને જીવ લોભે તણાએ રટે નહિ કીરતારરે.
મરણ શ્વા૦ જવ ચાલુ થાઓ કૃત્ય કુંડા નજરે ઉભરાએ;
પીડાય ભારે પસ્તાય પાપી તારે, આંસુ વહે ચોધારરે.

પવીત્ર લીલાવતી—

અવર મદન અલબેલો, આતો દીસે અવર મદન અલબેલો, અ.
શરદ પુનમના સુધારક સરખો આજ નગરમાં ઉગેલો અ.
મનોહર કસ્તુરીયા મૃગ માફક જોઉં ઝરખે ઝુકેલો અ.
હું નીરભાગી નાથે તજી મને વેશ્યા વાસે વસેલો અ.
ધન ગણીકા ધરણીતલ તુજને પ્રીય કર્યો મમ પરણેલો અ.
ચન્દ્ર ચકોરને મધુર મેઘ સમ મુજ મન રંગ રહેલો અ.
મહીયારી વેશ નહિ જાણે, મમ છગ છેલ છબીલો અ.

સુરદાસ—

અરે રંગ જે લાગ્યો તે લાગ્યો, શીદ સોવે ફરી જાગ્યો...ટેક
હંસોની ગતી હંસો જાણે કાગ ન કાંઇ પીછાણે.
ઘાવ રહીત ઘાયલની ગતીને જગમાં કયાંથી જાણે...અરે
દરદી વીણ દરદની દશાને લક્ષે કોઇ ન લાવે
સુર ભજનનો રંગ ના ઉતરે અમિત ઉપાધી આવ્યે...અરે

મીસ ગૌહર—ભેરવી ઠુમરી તાલ ત્રીતાલ—

નાયન લીયે ગબનવા મોરારે, મોરા નાયક લીયે ગબનવી મોરારે
જબસે ગયે મોરી શુદ્ધ હું ન લીની બાતો જાત જાત જોબનવા મોરા

મી. મહુમદ હુસેન. રાગ યમન કલ્યાણી તાલ લાવણી.
અબ નાબને ગીરધારીરે હમારી તેરી, ગીરધારી વનમાળી—અબ નાબને
શાલ દુશાલે આપતો ઓઢે હમે ઉડાઇ કારી કમરીરે હમારી.

ઉદયભાણ—

અહો દીલદાર જરી દેદાર દિવાનીને દેખાડોને.
અરે લટકી અધર લટકી મરૂં પટકી જીગર ઝટકી.
અરે આધાર સુધારસ સાર ચતુરાને ચખાડોને
મુખે અટકી મધુર મટકી અરે છટકી અધર છટકી.

સાખી—દીલની થાપણ ઓળવી ઘટે ન કરવી ઘાત.
પ્રાણ કહો તો પાઠવું, વાલમ કરવા વાત:

મીસ અચ્છનાબાઇ–રાગ મહાડ, તાલ દાદર—
પીયાસે સખીરી નયનાં વગો અરે હા પીયા.
અતી હલાહલ દમભરે સેત સ્યામમરત નાર.
મરત જીવત ઝુમઝુમ પરત જીહી ચિતવત ઇકવાર

ખુબસુરતબલા—

હાંરે કોઇ બાંકો સિપૈયા ભુલાય ગયો.
હારે મોરે જીહિયામે સમાય ગયો—
તન મનબારા જોબન પ્યારી હબબ વારૂં જી વરવા,
સૈયા દીવાની બાબા એકે સોહાય ગયો—હાંરે.
કાંઉ ઓર કુચ મુજ નહિ અતેશી ઝલક દીખાવે,
યે બસે નયનેમેં મોરે રાખું પલક છુપાવે.
યા અબતો હે ધ્યાન એહી ઉનપર કુરબાન ગઇ
તન મન ધન વાર દઇ છુપાયેલી મોરે મન લુભાય ગયો.

જાળંધર સતિ વૃંદા—

જા, જા, અલી શરમાવે શાને ઠાલી સતાવે રીબાવે શું આમ,
પીયું પંખી વિણુ યૌવન ઉપવન સુનું.
રસના ભોગી વિણુ સરવે સુનું સુનું.
મદઘેલી અહીંથી જા જા, રસઘેલી અહીંથી જા જા.
લટકાળી, લટકાળી નટકાળી, મતવાળી,...જા જા.
બીચારી પ્રેમઝરો કયાં ઉભરાવે નાવલીયા સંગ બાલા ઝરણું ઝરાવે
મને શાને સતાવો (૨) મન મુંઝાય. અકળાય દુખી થાય–જા જા.

બાજીરાવ પેશ્વા—

જોબન રંગે રંગાતી છાતી, સુપકવ અનાર,
છાતી સુપકવ અન્નાર, હીરાનો હાર, શોભીત સુખકાર,
કટી કેશ ભારે લચકાતી, વાયુ વેગથી હું વહી જાતી;
ગાલ આ લાલ શા, રંગીલી છબીલી હું નાર,
હશે ન્યાયશાળી કોઇ મને ચાહનાર.........રંગાતી.

સુદ્રાપ્રતાપ—

સતી તણાં સુખ સૌ પતિ ચરણે પતિ વડે ચુડી ચોટલો (૨)
પતિથી રહે અળગી પીયર તે પાપનો બાંધે પોટલો (૨)...સતી.
પીયરનાં નકામાં, મીઠો સુકો સાસરીયાનો રોટલો (૨)...સતી.
મહીયરના રંગ મહેલ નકામાં, રૂડો અઢી ગજ સાસરીનો
ઓટલો (૨)...સતી.

મુદ્રાપ્રતાપ—

ગીત વખતનાં ગાવાની ગત, પુછી જુઓ ગાનારાને,
જેવું તેવું ખાવાની ગત, પુછી જુઓ ખાનારાને;
મહાજન મોટા થવાની ગત, પુછી જુઓ થાનારાને.
વીણુ બોલાવે જાવાની ગત, પુછી જુઓ જાનારાને.

મુદ્રાપ્રતાપ—

સખી કોયલ ટૌકેરે ટીહુ ટીહુ સાદ કરી–ટીહુ સાદ કરી (૨) સખી.
શુભ શુકન વીલોકેરે હૈયે બહુ હેત ધરી (૨)
પતિને મળવાનીરે આતુરતા છે મનમાં ઘણી. (૨)
હોંશ હઇયાની છાનીરે, પુરી થાશે ઓરમાણી (૨)
પુણ્ય પુર્વનાં સાચાંરે રૂડા નર વરને વરી.
સખી આપણુ પાછાંરે, હવે કયારે મળીશું ફરી (૩)........સખી.

મુદ્રાપ્રતાપ—

ઉભાં રહો ! ઉભાં રહો ! ઉભાં રહો જરાય ! ઉભાં રહો જરાય ?
ન મારાથી ચલાય......................ઉભાં રહો !
(કેમ શું થયું) વાગ્યો કાંટો ઝીણો, તેથી ઉપડે ન પાય.
અરરર.........દુખ બહુ થાય.........ઉહુ ? ખુબ બળે લ્હાય,
જાણે પ્રાણુ મારા જાય......અરરર ઓય...ઉભા રહો.

બુદ્ધદેવ—

તું છાની છાની નયન તરસાવે સખી શાને
તું ધીમી ધીમી પ્રિયતમ પાસે અલી જાને;
તું ધીમી, ધીમી (૨)—તું છાની,
રસકુંજની વિહારી, તું છે શાણી સુકુમારી,
વહેલી અધરરસ જઇ પાને, તું વહેલી (૨)–તું છાની.

હાં, હાં મીઠી દૃષ્ટી મીલાવી, હાવભાવથી રીઝાવી,
સ્નેહરસમાં ભીંજાવી સુખી થાને;
રસિકડી તું રસમાં (૨)—તું છાની.

બુદ્ધદેવ—

ફુલની પાંખડી લ્યો પ્રાણ-ફુલની.
ગણી અંતરની ઓળખાણ-ફુલની,
શ્યામ સલુણા, અમ ઘેર આવ્યા, શાં કરીએ સન્માન;
નાથ નગીના પરિમલ ભીના, મન માન્યા મેહમાન-ફુલની.
શાણા ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયનના બાણ;
વમળ વમળ આ સરોવર જળનું, ભોગી ભ્રમર સુજાણ-ફુલની.

બુદ્ધદેવ—

પીયુ પીયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં;
વીરહ અંગાર ઉઠે તનમાં અતિશય બળી રહી મનમાં-પીયું.
ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય:
ઝુલતી આ લાલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પીયું.
બાળા રસાળી અંતરે આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસિક નરવર ચ્હાય;
હંસણી દુઃખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પીયુ.

બુદ્ધદેવ—

વિષથી ભરેલા જગતમાં અમૃત બતાવો સાચું,
જ્ઞાની પંડિત સહુને વિનવીને યાચું—વિષથી.
કોઇ કહે ચન્દ્ર પાસે, કોઇ કહે સ્વર્ગમાં છે.
દેવો મથે દરિઆ વાંસે, પાણી જોઇ પાછા નાસે;
ભરૂસે ભુલ્યા છે સઘળા, મને પણ એ લાગે કાચું—જ્ઞાની.

અમીનો ઉછળતો સાગર, સુધાભર્યો રસ રત્નાકર;
અનુપમ સ્વર્ગિય સુખડાં મળે પ્રભુપદ રજ પાસે;
પરીક્ષાને જો ઇચ્છો તો પ્રેમી થઇ તપાસે સાચું—જ્ઞાની.

પિતૃભક્ત પુંડલીક—

મને તું માફ કર શાણી, વચનપર ફેર્યું પાણી;
ખરે હું ક્રૂર છું પ્રાણી, ગુન્હેગારી અમારી છે.
લફંગા છો ધુતારા છો, ઠગારા આપ છો પુરા;
અધુરા લેશ ના ભાસો, હ્રદયમાંહિ કટારી છે.
જગતના પાપની ઉપર, અખત્યારી હમારી છે.
જણ્યા રાંડે રતન જેવા, ખરેખર બાપને બેટા;
લડે છે શીંગલા ઘેટા ભયંકરતા થનારી છે.
અમે મરતાન પંખીડા અમે મ્હોબત તણા કીડા;
વડીલો પણ હતા એવા કબુલત એ હમારી છે.
રૂપાળી જોડ છે જામી, ટળી બાપા થયા સ્વામી;
રહી ના લેશ પણ ખામી, કહો (આ) છેડ સારીછે.
ઇજારો તો નથી લીધો, રસીલી આજ નખરાંનો;
હવે તરસાવ ના પ્યારી વિરહની આ બીમારી છે.

વિણાવેલી—

સુન્દર શામળીયા નામ જપીશ નિત્ય તારૂં-સુ૦
મનહર ના મળીયા, કારી કરવત ધારૂં.-સુ૦
શામળા શણગાર હમારા, કાળજું હર્યું કામણગારા;
વીનવે કરગરી દીન દ્વારા, દર્શન દો દીલદાર તમારા;
કયાં હું કહું દુઃખ મારૂં, સુન્દર શામળીયા.
આસપાસ નહીં વાસ નિહાળું અહાહા ત્રિભુવન ભાસતું કાળું;

નિરખું નહિં કદી મુખડું રસાળું, જઇ હિમાલય ગાત્ર હું ગાળું;
સાક્ષી દેવ દયાળુ—સુન્દર શામળીયા.

હરિશ્ચંદ્ર— રાગ-ભેરવી

રતિ એક સ્વપ્ના, મયને બદ અથ પ્યારે. આજ દેખા.
જાય પહુંચી મય એક દેશશે, હય રાજય દુર હો જાતે ઉસકા
તાજ દેખા

જાતે ઉસકા તાજ દેખા, લુંટ જાતે સબ તાજ દેખા,
સુખપર પરતે ગાજ, દેખા—રતિ.

રાજ તારાજ દેખા, તાજ મહુતાંજ દેખા.
રાજાકા રાજકો આફતમે, અપે સરતાજ દેખા—રતિ.

કંસવધ—

રમીએ આનંદમાં હરિ રસ સંગમાં રહી રંગમાં—બંસીનાદ સુણી
સુતી જાગી; નીંદ બીક ભાગી, ભીંજી પ્રેમ સરમાં—રમીયે
રૂડી ચાંદની પ્રકાશી શરદ પુનમની.
રંગે રસ ખેલો સંગે સુંદર શ્યામની,
"સુખદ સગ શ્રી કૃષ્ણ, સુખદ શ્રી વૃજવન
સુખદ શરદની ચાંદની સુખદ સફળ જીવન" —રમીયે.
આવી અહજુર મહિ. નવલ કુસુમ કળી,
રેજો લાલા ભારમાં રસ લેતાના છળી,
પ્રીતમ શર્પસ થતાં સમ્યું દેહતણું અભિમાન
વિસરી હું પોતાતણું ગોવિંદમાં ગુલતાન,
આવો આવો ને આજ, રસ ઝીલીએ રંગે રમીયે મળ્યા
મોહનજી—રમીયે.

કામલતા—

પીયુ પરદેશીને કહેજો પ્રણામ હમારા, (૨) કેજો કે ગઇ તુજ
દારા—પીયુ.

કહેજો, મને રજા દીધી તેમ બીજીને તજશો નહિ.
કોઇ પ્રીતિ વશ અબળા બીચારી, ભોળીને ઠગશો નહિ.
કહેજો તને સંભારતી, વિષપાન કરતી હતી.
છેલ્લો નીકળતાં શ્વાસ, તારૂં નામ એ જપતી હતી,
કેજો કે દાસી થઇ અન્ય જન્મમાં શેવીશ પીયુજી કોમળ
ચરણ તમારા—પીયુ.

ઉદયભાણ—

અલબેલા લટકાળા વ્હાલા, પ્રીતમ ઠાકોર મારે મન વશીયા
રસઘેલા રીસાળા બેઠા દેહના દેવળ માંહી રંગ રસીયા.
પ્રીત પંચામૃત પાતળીયા પખાળું વચને ફુલડે વધાવું
હેતના હીંચોળે હળું હળું હીંચોળું હોંસે હસીને હસાવું
શૃંગાર સજી સજાવું ભાવે ભોજનની થાળ ધરાવું
હઠનું કચુંબર રીશનું રાયતું ચામઠાઇ ચટણી વ્હેમ શાક ભાવતું.
બરફી પેંડાને મહેસુર પ્રેમ ભાવનાં, ધારી કચોરી પુરી શુદ્ધ
સ્નેહ વાસના
ભાવના ભુખ્યા દેવ ઉઠયા, લઇ વાસના, પેંડા પરસાદ વહેચ્યું છું
ઉલ્લાસના—અલબેલા.

ધના ભગત-ભજન—

રામબાણ વાગ્યાં હોય તે જાણે, બોલ્યા મુરખ મનમાં ન આણે;
ધ્રુવને વાગ્યાં, પ્રહલાદને વાગ્યાં, ઠરી ન બેઠા ઠેકાણે
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં વેદ વચન પ્રમાણે—રામ.

મારૂદ્દજ રાજાનું મન હરી લેવા મ્હારો વ્હાલો આવ્યા જે ટાણે
લઇ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું પત્ની પુત્ર બેઉ તાણે—રામ.
મીરાંબાઇ ઉપર કોપ કરીને બોલ્યો રાણોજી ખડક તાણે
ઝેરના પીયાલા મ્હારા ગીરધરલાલે, આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે—રામ.
નરસીંહ મહેતાની હુંડી શીકારી, વ્હાલે બેપ ભરી ખરે ટાણે
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા. એવું ધનો ભગત ઉર આણે—રામ,

કબીર ભજન—

રામ સુમીર, રામ સુમીર, રામ સુમીર ભાઇ રામ.
રામનામ સુમરીન બીન બુડત ભવમાંહી.
બીનતા સુત દેહ ચેહ સંપણી સુખદાઇ.
ઇનસે કછુ નહિ તેરો, કાલ જાત ખાઇ. રામ.
સુકર કુકર યોની ભ્રમત, તોઉ લાજ ન આઇ,
રામનામ છોડી અમરત કાહેકો હો વીશ ખાઇ. રામ
અજામેલ ગજ ગણીકા પતિત કર્મ કીને;
થાબી ઉતર પાર ગયે, રામ નામ લેહી;
ગુરૂ પ્રસાદ જનકબીર, રામ કર સ્નેહી. રામ.

સુરદાસ—

સેવકની અરજી સુણી ધીરા, વગર વિલંબે ધાવો.
દયા દીન પર, દીન દયાળુ, લાલ ઉમંગે લાવો.
વૃજવલ્લભ છો, મુજને બ્હાલા,
કીંકર હું કરૂં કાલાવાલા આ બાળકને બચાવો—સેવક.
કરો સજીવન સ્નેહ ધારીને, મદનમોહન પ્રભુ મારા:
નીરાધાર નારીના દુખને નટવર કરજો ન્યારા;

અવિનાશી આધાર તમારો,
અવર કોણ છે બેલી અમારો; પરચો નાથ બતાવો.

દોરંગી દુનીયા—

ઓ દાસી બનું પાકી, લગન હો જો જીકી,
નહિ થાતું કીસીકી ભસ માનુ કીસીકી
વરૂં, વાપે તન, જન હો સુજન, કમલ બદન ફતલ મોહ દાસી.
દીપક બીન કટી બીમલ કમળ પર અંગે પતંગ ન જારે,
એમી રીતી રતી કુમતીકી બસ ફીકી અનનીકી નહી નકી દાસી.

બળીરાજા—

છોને કહેતા છકેલી, રંગીલા મને છોને કહેતા છકેલી;
હું તો જોબનમાં ઘેલી બનેલી—રંગીલા મને.
બાગબગીચાની સ્હેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી;
બદામી હલવો ને ઘારી જલેબી, તાજી તાજી ખાઉં પહે—રંગીલા.
સાટીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દીઠેલી.
પોલકા ને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે લટકેથી લુંટી લાવેલી—રંગીલા.
નવસેરા હાર સાચા મોતીનાં સુંદર બંગડીઓ માણેક મઢેલી;
લુમણા ને ઝુમણાં લાડવશ પહેરતી: વિદ્યા હું પાકી ભણેલી—રંગીલા.

અરૂણોદય—

તમે જો ન વાયદા વીતાવજો,
પીયુ પહેલી પેસેંજરમાં આવજો;
હાર તોરાથી સ્વાગત શોભાવજોરે—પીયુ.
સીલ્કની કીનાર કોઇક વાયલ અનેરાં,
કોઇક નવા નાટકના અચ્છા ઓપેરા;
થોડાં હે-ડબીલ હેર ઓઇલ લાવજોરે—પીયુ.

એક હારમોન્યમ હેરીસનું લાવજો રે,
આવવાનો તાર મને આગળથી આપજોરે;
તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજોરે—પીયુ.

કંસવધ—

કાનુડા તારી કામણ કરનારી વ્રજમાં વાંસલડી વાગી,
મીઠી ને વળી મોહક મનવશ કરનારી. વ્રજમાં.
મનવશ કરનારી સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
હું ઘેલી, (૨) તમ વિણ થઇ છું ગિરધારી. વ્રજમાં.

અહલ્યાબાઇ—

નેમ એવો પરણ્યો ભાવે બોલ્યું સાંખે લાડ લડાવે;
નોકર થઇને નમતો આવે લાગે પાય; પાય, પાય,
મનગમતાં વસ્ત્રો લાવે, હીરા મોતીડાં મંગાવે;
પ્રેમે પ્રિતરસ પીવડાવે ચિતડું ચાય, ચાય, ચાય,
મીઠી બંસી હું એ મણીધર મધુર નાદ પર ડોલે
નયન ઇસારે થનથન નાચે ખમા ખમા કહી બોલે
નમતો જાય, જાય, જાય.

ભલે મેઘ એ હોય એ સ્યામ હું વીજળી થોડી થોડી
કામણગારો કૃષ્ણ ગણીને બનું રાધીકા ગોરી—જોડી;
જુગતી થાય થાય થાય.

ધોળે દિવસે રાત કહું તો હાજી હાજી કરતો
બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો
રંક હોવે ધણી તો તેવો જોઇએ લાગે પાય, પાય, પાય.

યોગની ચાવી
તથા
દેશી અને ઇંગ્રેજી જાદુઇ વિદ્યા.

યોગવિદ્યાને લગતાં ગુજરાતીમાં બિલકૂલ પુસ્તકો છેજ નહિ. તેથી યોગવિદ્યાનો અભ્યાસ કરનારાઓને ઘણીજ અડચણ વેઠવી પડે છે. તેથી એ વિદ્યાનો અભ્યાસ કરનાર યોગ સંબંધિ જોઇતી માહેતી સાદી અને સરળ રીતે મેળવી શકે એ હેતુ ધ્યાનમાં રાખીને યોગીની ચાવી નામનું પુસ્તક તૈયાર કરાવ્યું છે. એમાં નિચલા વિષયોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

(૧) વૈરાગ્ય પ્રાપ્તિનો ઉપાય, (૨) એકાગ્રતાનું લક્ષણ. (૩) મંત્રનો પ્રભાવ. (૪) પ્રાણાયામ, (૫) યોગ માર્ગનાં વિઘ્નો (૬) યોગના અભ્યાસમાં જોઇતા સદ્‌ગુણો, (૭) શરીરની શુદ્ધતા. (૮) વૈરાટ સ્વરૂપ (૯) મેસમેરીઝમ (૧૦) વામ માર્ગની વિદ્યા. (૧૧) હિપનોટીઝમ. (૧૨) મસ્તક વિદ્યા. (૧૩) સ્પીરીચ્યુ એલીઝમ (૧૪) મેન્ટલટેલીપથી. (૧૫) ત્રિકાળ જ્ઞાન. (૧૬) હાજરત ભરવાનો હુન્નર. ઉપર મુજબ સોળ વિષયનો સમાવેશ કરવામાં આવેલ છે. પાનાં ૧૪૪ કીંમત ફક્ત રૂ. ૧-૦-૦ ટપાલ ખર્ચ સાથે.

ન૪ ગઝલ—"મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે."

મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે, ગમે હીજ્ર તો દેગા ન જીને મુઝે.
કાફ્લે વાલે સબ ગએ, મંય હાથ મસલતા રહે ગયા,
જાન તડપતી રહે ગઇ ઓર દીલ મચલતા રહે ગયા;
લીયા સાથ ન અપને કીસીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૧
દેખીએ કીસ્મત મેં લીખી હૈ જ્યારત યા નહીં,
દેખીએ રોઝે પે હજરત બુલાતે હેં યા નહિ;
યોંહી સોચ હૈં બારા મહીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૨
અય અજલ મત જાન લે, રહે. જાન બહોત મુસ્કીલમેં હૈ.
જાન દું રોઝે પે રહે, અરમાને મેરે દીલમે હૈ;
કોઇ દીન અભી ઔરદે જીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૩
હીંદસે યા સાકીએ કૌસર બુલા લીજે મુઝે;
એક પ્યાલા આબે જમજમ કા પીલા દીજે મુઝે;
પડે હીજ્રમેં પીને ન આંસુ મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૪
યા મોહંમદ મુસ્તફા તકસીર તો કીજે મેરી,
આતીશે ફુરકત મેં જલતા હું, ખબર લીજે મેરી;
લગ ગએ મૌતકે આને પસીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૫
ફીકરે દુન્યા સેંકડો હંય, એક હશરતે દીદાર હે,
મય મુસાફીર હું અકેલા તેરી મદદ દરકાર હૈ;
કોઈ રાહમેં લુટે ન છીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૬
માર ડાલા ઇસ વતનને, ઔર હિંદુસ્તાનને,
મુફ્લસી ને બેકસીને શૌકને અરમાનને;
દીએ રંજપે રંજસબીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૭

આસ્મા થામે જમીન પકડે વતન રોકા કરે,
મંય ન ઠયરૂંગા ઠયરૂંગા કોઇ ચીખા કરે;
કીયા યાદ હૈ મેરે નબીને મુઝે, મેરે મોલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૮
અરકે હસરત રાત દીન આંખોસે મંય બરસાઇંગા,
નુર ઇન્શા અલ્લાહ આંખોસે મંય મદીને જાઉંગા;
યેહી જાવેંગે લેકે સફીને મુઝે, મેરે મૌલા બુલાલો મદીને મુઝે. ૯
ગઝલે–નઅત તર્જે–કવ્વાલી—

તવહીદકા ડંકા આલમમેં બજવા દીયા કમલીવાલેને,
કુલ લાએલાહા ઇલ્લલ્લાહ, ફરમાદીયા કમલીવાલેને,
જબ ચેહરએ અનવર કમલીસે, ચમકાદીયા કમલીવાલેને;
ઘંઘોર ઘટામે સુરજકો, શરમાદીયા કમલીવાલેને.
દિલ એસે રંગીલેકે સદકે જાં, ઓર એસે હટીલેકે કુરબાં,
હટ કરકે ખુદાસે ઉમ્મતકો, બખ્શા દીયા કમલીવાલેને.
બનબનકે ગએ મેહરાજકી શબ વલ્લેલકી છપબી ઉપસે ગઝબ,
જન્નતકો હુરે ગીલમાં કો, તલપા દીયા કમલીવાલેને.
ઝુલફોંકી મહકને મસ્ત કીયા, ચિતવનકી ઝલકને દીલ છીના.
હર તરહકી બાંકી અદાઓંસે, લુટવા દીયા કમલીવાલેને;
પીપી કે પ્યાલે કૌસરકે, લુટેંગે મઝેજી ભરભરકે,
ઇન્ના આતેના કલ્કોસર, ફરમા દીયા કમલીવાલેને.
વોહ કમલી અજબ લાકીમતથી, કીસ નાઝસે હકને સરપે ધરી,
સબ ઝરકે દો શાલે વાલોકો, શરમા દીયા કમલીવાલેને.
જબ હકકી તરફસે ઉમ્મતકો, મેરાજકી શબ ઇનઆમ મીલા,
ખુશહોકે દામન કમલીકા, ફેલાદીયા કમલીવાલેને,
ખુશકી તેરી પેદા કરદી હરશાખ હરી પેદા કરદી,

મહીં બાગે જહાંમે રહમતકા બરસા દીયા કમલીવાલેને.
ગએ અર્શપે કુંબ હુઆ હાંસીલ, અલ્લાહસે જોકે હુએ વાસીલ,
કયા જાને ખુદાકો જાકર કયા સમઝા દીયા કમલીવાલેને.
ઇસ્લામ મીલા, ઇમાન મીલા, પઢનેકે લીએ કુરઆન મીલા,
જુદતકો જો કુછ દીલવાદીયા કમલીવાલેને.

બાંકો છેલા કમલીવાલો.

તર્જ-ગઝલ-કવ્વાલી—

બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
રબસે મીલને જાય અપને હકસે મીલને જાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
અકાસ લોગસે કાસીદ આયો, અહેમદ પ્યારો સોતા પાયો,
મલી જબીં ઉસકે તલવોંસે ઉસકો સોતા લીયા જગાય,
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
સબ સામાન બહીસ્તી લાયો, ખુશ હોકે પયગામ સુનાયો,
ભરી સુરાહી જલ કોસરકી, એહમદ મલ મલ વાસે ન્હાયો;
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
આઈ સવારી બુરાકકી દરપે, ઝીન સુનેરી કસકે કમરપે,
ઉમ્મત યાદ આઇ નબીને, આંસુ દીએ બહાય;
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
હોકે સવાર ચલે નબી અલ્લાહ, પોંહચે મુકામ દાનાફ્રત દલ્લા,
કહે જીબરીલ બઢું જો આગે, એક એક પર જલ જાય;
બાંકો છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
હુકમ હુઆ જબ રફ રફ આએ, બીસરત સરદ ન હોને પાએ,

પઢો નબીપે દરૂદ યારો, ઉમ્મત બખશી જાય,
બાંકા છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય,
હુકમ હુઆ હે ખાતીર તેરી, પ્યારી ઉમ્મત બખશી સારી,
રોજે અઝલસે ઉમ્મત બખશી, મત દીલમે ઘબરાય;
બાંકા છેલા કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.

આઈ તેગે હુસેની ચમકતી હુઈ.

કવ્વાલી. તરજ મેરે મૌલા—

આઇ તેગે હુસૈની ચમકતી હુઇ
ભાગી ફોઝે યઝીદી દહકતી હુઇ
કહા શબ્બીરને અદાસે મેં ફરઝંદે હયદર હુ
ભગા દુગા તુમે દમભરમે વો શેરે દીલાવર હુ
દેખી જંગકી આગ ભભકતી હુઇ
ભાગી ફોજે યઝીદી દહકતી હુઇ
પુકારા શીમ્રને અય સામીયો શબ્બીરકો મારો
કરો અકબરકો બેજાં અસગરે બે શીરકો મારો
રહી આલે રસુલ બીલકતી હુઈ
ભાગી ફોઝે યજીદી દહકતી હુઇ
પયમબર કે નવાસે કો નદીા એક કતરા પાનીકા
સુનો મત રોના ધોનો તુમ ઝરા હયદરકે જાનીકા.
મરી પીયાસી સકીના સીસકતી હુઇ
ભાગી ફોજે યઝીદી દહકતી હુઇ
કહા અબ્બાસને અય શીમ્ર કુછ અલ્લાહકા ડર હય
અરે કમબખ્ત યે શબ્બીર દિલબદે પયમબર હય

વહાં આખ રહેગી ઝપકતી હુઇ
ભાગી ફોજે યઝીદી દલકતી હુઇ

કવ્વાલી—

દરે મુસ્તફા સંગે મુસા નહી હે
યહાં રબ્બે અરની કા ઝગડા નહી હે
કીસીકા બુલન્દ એસા રૂતબા નહી હે
સરે અરસ યું કોઇ પહોચા નહી હે
વો હે કાન જો તુજેપે શૈયદા નહી હે
કીસે તેરી નઝરાંને મારા નહી હે
કહા જોશમેં આકે હઝરતસે હકને
જો તેરા નહી હે વોહ મેરા નહી હે
છુપાઓ નયેહરે કો બુરકેમાં સાહસ
અભી હમને જીગરકે દેખા નહી હે
રૂકે શહતો પરદેશો આવાઝ આઇ
તુ પરદેમે આ તુજહસે પરહદ નહી હે
અરબ મેં અજમ મે જમીંપર ફ્લકપર
કહાં આપકા બોલ બાલા નહી હે
કુજા સહરે અહમદ કુજા સયરે મુસા
યહાં અરશ હે તુરેસીના નહી હે
ચલો વાએજો છાશક મેં પાબરેહના
યેહ જંગલ વોહ હે જીસમેં કાંટા નહી હે

કવ્વાલી—

મહોબ્બત ન કીજે જમાના બુરા હે
ખુદાકી કસમ દીલ લગના બુરા હે

અલાસે છુપા કરકે ઘુંઘટમેં મુંહકો.
મેરી જાં તેરા મુસકરાના બુરા હૈ
હૈ લાઝીમ શહીદોંકી તાઝીમ તુમકો;
જનાજેપે ઠોકર લગાના બુરા હૈ
અભી ખવાબ ગફલતમેં વોહ ગુલ હૈ બુલબુલ
તેરા બાગમે ચેચહાના બુરા હઇ;
ગઝબ કર રહી હૈં યેહ ઝુલફેં તુમ્હારી.
કે બાલાએ રૂખબલ કા ખાના બુરા હઇ.
હમારી તો અય જાન કીસ્મત બુરી હઇ;
ન તુમ હો બુરે ન જમાના બુરા હઇ.
પસંદ હી નહી સબ યેહ આદત તુમ્હારી,
રકીબો કે ઘર આના જાના બુરા હઇ;
ન કર જુલમ મંજુર ઉસ ગમપે તુએ બુત.
કે હમ દિલ જલાંકા જલાના બુરા હઇ.

કવ્વાલી—

હુરમે મસતી કહાં જો તેરે મસતાનોંમેં હય,
મેવો જન્નતમેં કહાં જો તેરે મવદાનોંમેં હય.
નાખુદા કાબેમે દેખા ઓર ન બુતખાનેમે હય,
સેખજી રીંદદોસે પુછો દીલકે કાશાનોંમે હય.
કોઇ જાકે ઉનસે કહેદો યહાં ન આવે ડર જાય,
ઓવો અભી કમસી ન હય ઓર કબ્ર વીરાનેમે હય.
કયા રકમ કો પુંછતે હો મર ગયા મુદત હુઇ,
એક શરાબી થા કે જીસકી કબ્ર મયદાનેમેં હય.

કવ્વાલી—

કત્લ ગાહકો જબ ચલે વો લેકે ખંજર હાથમેં
ખુદ બખુદ આને લગે આશીક લીયે સર હાથમેં
અય ફીરસ્તા બહે ન જાએ મેરે કત્લે આશકા,
થામ લેના કસ્તી એ બીસમીલકા લંગર હાથમેં,
આઇને કર દીયા મગરૂર હુસ્ને યારકો,
હોગા મહેશરમે ગીરબાને સીકંદર હાથમેં.
દેખનેસે દીલ યેહ કહેતાહય ઉકા જલદી નકાબ.
દેખ લેના રહે ન જાયે દસ્તે ખંજર હાથમેં,
મયકદેસે મીર જાતે હય ઝરા તુંમ દેખલો.
મયકા શીશા હય બગલમે દસ્તે દીલબર હાથમેં.

કવ્વાલી—

ચલી તેગે અલી જો ચમકતી હુઇ
લહું કુદને લાશ શીશકતી હુઇ,
કહા હયદરને બુતખાનેકો તુડવાકર મુસલમાં હો,
ગુનાહ જીતને કીયે ઝાલીમ તું ઉનપર અબ પસેમાં હો.
નહી તેગ ચલેગી ચમકતી હુઇ,
ચલી તેગે અલી જો ચમતી હુઈ.
મકાતીલને કહા મજહબ કબુલેંગે ન હમ તેરા,
જબાં કો થામ લે કે દીલ બહોત જલને લગા મેરા.
તેરી બાત હય કયસી ભભકતી હુઇ,
ગલી તેગે અલી જો ચમકતી હુઇ.
મકાતીલસે કહા હયદરને બુતખાંને કો તોડેંગે,
અગર જીંદા રહા તુજકો મુસલમાન કરકે છોડેંગે.

સુની બાત યે દીલમે ખટકતી હુઇ,
ચલી તેગે અલી જો ચમકતી હુઇ.
કીયે ફીર તીન હમલે કાફીરે બદખુંને જલ જલકર,
ન કોઇ રાસ આયા હયદરે કરાર કે ઉપર.
ગીરી તેગ ગીરેહમે અટકતી હુઇ,
ચલી મગે અલી જો ચમકતી હુઇ.
લગાઇ તેગ ફીર હયદરને ઉસ બદકાર કે ઉપર;
મકાતીલકે હુવે ટુકડે ગીરા ઉસદમ જમીં ઉપર.
રહી ખાક પે લાશ તડપડતી હુઇ,
ચલી તેગે અલી જો ચમકતી હુઇ,
રીસાલત આપકી માની સભી ઉન નેકબખ્તોંને,
પડા પથ્થરોંને ભી કલમા ગવાદી હય દરખ્તોંને.
ગીરી ખુફ્ર પે તેગ ચમકતી હુઇ,
ચલી તેગે અલી જો ચમકતી હુઇ.

કવ્વાલી—

જબ સુફે મહંમદને બાના ડાલી,
તસવીર સીયાકારી રહેમતને મીટા ડાલી,
વહેમતકી નજર તુમને મુજ આસીપે કયાં ડાલી.
બીગડી હુઇ મહેસરમે હર બાત બના ડાલી,
થે મીસરકી ગલીયુંમે યું સુફ્કે ફ્કત ચરચે,
પર હુસને મહંમદને એક ધુમ મચા ડાલી
જીબ્રીલ બને કાસીદ અલ્લાહ બના પરવાના,
જો બાત ન દેખીથી આલમકો દીખા ડાલી,
અય એહેર ખુદા અપના જલવા હમે દીખલાના.

મેરાજમે જૈયસીકે ખાલીકને નજર ડાલી.
ચરચે હેં ગુલીસ્તાંમે તેરેહી ગુલે ખુબી,
કરતે હેં સનાં તેરી ફૂલ ફુલ શજર ડાલી,
મેં આતીશે સોઝાસે તુજકે તે જલા દુગા,
ગર મેરે નસીમન પર તુને જો નજર ડાલી.

ગઝલ—

બેપરહદ લગી દીલકી બદનામે જહાં કરદી,
દીલકી યેહ કિયા હાલત અયજાને જહાં હરદી,
એક કતરએ મય દે કર વહદતમેડીબોયાહે.
સાકીને મેરી કશતી દરમાયેં રવા કરદી,
દરદોંકી દવા દેના યેહ કામ તો તેરા હે;
ઇસ દીલકી જો હાલતથી વોહ મયને બયાંકરદી.
યહ ઉમ્ર તુમેહ મુઝતર દુનયાંમે ન ખોનીથી.
તુમને તો બળી દોલત બરબાદ યહાં કરદી,

ગઝલે બખતર લખનવા—

લુતફ કયા દીદારકા હાસીલ ભલા પરદેમે હો,
મે પસે પરદા રહુ વો મહેલકા પરદેમે હો,
કહેતી મુંદતસે યે મુજકો કે કયા પરદેમે હો.
અબ ખુલાયે હાલ તુમ જલવા નુમા પરદેમે હો,
ઇશકકા વો સેહેર પરદેમે ભી છુપ સકતા નહી;
કીસ તરાહ ફીર આશીકીકા ઇમતીહા પરદેમે હો.
હુસ્નને તુમકો ઝમાને ભરમે રૂસવા કર દીયા.
તુમ ઞમજને હો અભી તક દીલરૂબા પરદેમે હો,
અપને દામનમે છીપાએ બેઠી હય તુજકો હયા,

હા કે એ પરદાભી તુમ અય મેહલકા પરદેમે હો,
સેહરને ચશમે ફુસુગરકે મેરા દીલ છીન લીયા,
કયા સમજમે આએ જબ યે સોબદા પરદેમે હો,
મુજસે આખે ફેરલો અગીયાર સે આખે વળાવ,
પુતલીયો કા યે તમાસ ભી ઝરા પરદેમે હો,
મે જો અય અખતર દીખાઉ ઇશક બાઝીકા કમાલ,
વો હશી બસ મેરે પહલુમે સદા પરદેમે હો.

જબ આધી રાત ગુજરી તો ખેલા ઇજારબંદ—

છોટા બડા નકમ નમઝેહ્લા ઇજારબંદ.
હય ઉસ પરીકા સબસે નીરાલા ઇઝારબંદ.
કુરતા કિનારી બાદલા મુકકે શકે સીવા,
થે ચાર માલે મોતી જો તોલા ઇજારબંદ.
ચલનેમેં ઉસ શોખ કે ઝાન કે દરમીયાં.
ખાતા હય કીસ ઝલકસે ઝકોલા ઇજારબંદ;
હંસને મેં હાથ મેરા કહીં લગ ગયા તો વોહ.
લોંડીસે બોલી જા મેરા ઘોલા ઇજારબંદ;
ઓર ધો નહીં તો ફેંક દે નાપાક હો ગયા,
વોહ દુસરા જો હય સો પીરોલા ઇજારબંદ:
એક રોજ મેને ઉસસે કહા અય જાન આપકા
હમને કભી ખુશીમેં ન ખોલા ઇજારબંદ.
હંસ કર લગી યે કહને કયા ખુબ લો યે ખુશ
અયસા ભી કયા મેં રખતી હું પોલા ઇઝારબંદ;
એક રાત મેરે સાથ વોહ ઐ યારો મકરો બાઝ,
લેકી છુપાકે અપના મમોલા ઇઝારબંદ.

જબ સોગઇ તો મંયને ભી દેહશતમેં ઉસકી જો,
પેહલે સા ચુપકે ચુપકે ટટોલા ઇઝારબંદ;
આખીર બડી તલાશસે ઉસ શોખકા નઝીર,
જબ આધી રાત ગુજરી તો ખોલા ઇઝારબંદ.

ખ્વાજાકા ભી કયા મરતબા અ હોલ્લા ગની હય—

અજમેરમેં રોશન હય ચિરાગે મદની હય,
જસવેસે અયાં જીસકે જલાલે હસની હય,
કેહલાતે હંય અલ્લાહકે મેહબુબ કે મેહબુબ,
ખ્વાજાકાભી કયા મરતબા અંલ્લાહો ગની હય,
રૂતબા તુમ્હેં બખશા હય કસ્સામેં અઝલને,
બીગડી તેરી ચોખટપે હજારોંકી બની હય;
હર શાહો ગદા પર ભી હકુમત હય તેરી ખ્વાજા.
તું હીંદકા વાલી હય વિલાયતકા ધની હુય.
ઇરશાદકો જો જાદ એ મકસુદ દીખાએ
અય મીર મુબારક વોહ ગરી બુલવતની હય.

કયસે મવલા બુલાએ મદીને તુઝે—

કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે
કીયા યાદ અભી ન નબીને તુઝે,
કાફલેવાલોં કે પીછે કયું તડપતા હય હયાં.
અપને આમાલો પે કુછ તો ગોરકર અય મહેરબા,
લીયા સાથ તભી ન કીસીને તુઝે;
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે,
ન કભી મસ્જીદમેં જાતા હય ઇબાદતકે લીએ.
ફીર બુલાએગે નબી કયસે ઝયારતકે લીએ,

હે સોચ યે બારા મહીને તુઝે:
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે
કીસ લીએ આએં મોહંમદ મુસ્તફા ઇમદાદકો;
જબ બુરે આમાલ હોં કયસે સુને ફરયાદકો.
લગે શરમસે આને પસીને તુઝે,
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે.
કયું તુઝે મારા વતનને ઓર હીંદુસ્તાનને,
શોકને અરમાનને ઓર મારા આનો બાનને;
યેહી હજરત નદેગી જીને તુઝે,
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે.
કયા ગરઝ હય સાકીએ કવસર બુલાએ જો તુઝે
એક પ્યાલા આબ ઝમઝમકા પીલાએ જો તુઝે;
પડે ખુનકે આંસુહી પીને તુઝે,
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે.
ઝુલ્મ કરકે ગર યહાંસે તું વહાં પરજાયેગા,
સામને રોઝેપે ચુપ હોકર ખડા શરમાએગા;
ઓર કહેગા હાએ ન પુછા નબીને મુઝે,
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે,
ન કોઇ થામે ન પકડે નવતન રોકાકરે,
અપને આમાલોસે હરદમ યહાં પડા ચીખા કરે.
કીયા યાદન તેરે નબીને તુઝે;
ન કરી ઓર ઉસકી ઇબાદત ન પઢી તુને નમાઝ,
ન કીયા ગોર કુછ મસ્ત કયસા ઓર કયસા નયાઝ;

હુવા ધ્યાન યે દીલમેં કભી ન તુઝે,
કયસે મવલા બુલાએં મદીને તુઝે

દહનકાલે ઝકનકાલે—

સનમ તેરી બલા પેહને અલમસે પેરહન કાલે,
મગર હોં ઝેલ્ફ કે મારો કો ઝીલા હેં કફનકાલે;
બલાસે મારહી ડાલે મગર દીલમેં યે ઠાની હય.
લીપટ કર ઇસસે બોસે આજ ઝુલ્ફપર શકનકાલે,
ખુદાયા વો ભી દિન હોગા જો ફરમાએંગે બોસેકો
જીભી કાલી ઝબાંકાલી દહનકાલે ઝહનકાલે,
તુમ્હારે ઝુલ્ફકે મારે હુવોંકો બાદ મુરદન ભી.
દીએ જાએંગે તખતે આબ નવસી ઓર કફનકાલે,
તેરી વઝે મુરવત હરએક ઇનસાં હય શયદાની;
પરેશાં જયસે ફીરતે હય બીયાબોંમેં હરનકાલે,
મેરા દીલ પીસે દેતે હંય કીસીકી રંગીન આંખે;
તઅજુબ હય શિકાર શેર કરતે હંય હરનકાલે.

યું ઝુલ્મ કર ન ઝાલીમ લુત્ફો કરમકે બદલે—

યું ઝુલ્મ કર ન ઝાલીમ લુત્ફો કરમકે બદલે;
એક દીન તુઝે મીલેંગે ઝુલ્મો સીતમકે બદલે;
ઇસ ઝુલ્મે ના રવાંકી આખીર સજા મીલેગી,
દોઝખકા ગાર હોગા બાગે ઇરમ કે બદલે.
ઇસ અયસેં આરસી પર ફુલા હુવા હય નાહક,
મીટ્ટીકી કબ્ર હોગી જાહો હશમકે બદલે
દોલત ન સાથ દેગા અઝમત ન પાસ હોગી
કીડે કફનમેં હોગે દામો દીરમ કે બદલે.

લાખોં હુસીન હમને નઝરોમેં તોલડાલે—

મસ્તે શરાબ હોકર સબરાજ ખોલ ડાલે,
ન જાને બે ખુદીમેં કયા બોલ બોલ ડાલે
હમસર તેરા હમને કોઇ મગર ન પાયા,
લાખોં હસીને હમને નઝરોંમે તોલડાલે.
પરચાહા દીલ ન મેરા પરચાહસે ઉસને બેહદ,
જખમ ગએ યહોંસે પાનીમેં ઘોલ ડાલે;
અલ્લાહરી નઝાકત ઉસકો ભી બોજ સમઝા.
ગરદનસે ઉસને અપની તઅવીઝ ખોલ ડાલે,
હાસીલ હુવા ન હમકો ચાહેદકનકા પાની;
ફીરતે રહે હંય બરસોં કોંધે પે ઢોલ ડાલે.

ફના ઝાતે હુકમેં હુવા ચાહુતા હું—

મેં ખ્વાજાસે યે મુદુઆ ચાહતા હું,
ફના ઝાતે હકમેં હુવા ચાહતા હું;
ફસી કીસ્તીએ દિલ લય હય તુફામેં ગમકી
કરમકી નઝર એક ઝરા ચાહતા હું;
અતા હો અગર મયકશ્તકે દેસે;
મેં એક જામે વહદત પીયા ચાહતા હું,
મેરે રાસ્તેકી યે ઉલઝત મીટા દે,
તેરે દરપે હાજર હુવા ચાહતા હું.
સીરાજે હમી હું ખબર લો ખુદારા;
ન યું તંગ હોકર જીયા ચાહતા હું.

ગજલે અશરફ—રહેગા હશ્ર તક લહુ રંગે હીના હોકર—

રહેગા ચેનસે કબતક કીસીકા આશના હોકર,

બહોત પચતાએગા અય બેવફા હમસે જુદા હોકર
અરે ઝાલીમ કયા મતમેં ખુદાકો મુંહ દીખાના હય.
કનાર તુગેરસે ઉલતફ હમારા આશાન હોકર,
છુડાનેસે ન છુટેગી અરે જો હય લગી દિલકી;
તુઝે કયા ખોફ હય અશરફ ભલા રોઝે કયામતકા;
મુજે લે જાઇંગે હઝરત જન્તમે રેહનમાં હોકર.

માશુકો સમજો ઓર આશકકી કદર કરો—

તુમ્હારી બેવફાઇકી અગર હોતી ખબર પેહલે.
જુદાઇ આપકો મંજુર થી હમસે અગર પેહલે;
કીએથી કોલ ઓર ઇકરાર યે કયા જાન કર પહેલે.
બડેહી બે મુરવ્વત હય યે સબ માશુક દુનિયા કે,
ઉઠાત કયું સુસીબત જાનતે હમ યે અગર પેહલે;
મેરીજાં તુમહીસે પેહલે પેહલે દીલકો લગયા હય.
કભી ચાહા નહીં હમને કીસીકો ઉમ્ર ભર પેહલે,
લીયા જો નામ જાનેકા તો મેરી જાન જાએગી;
સફર કરનેસે સાહબ કે મેરા હોગા સફરે પેહલે.
ગંવાતે જાન કયું અપની લગાતે કીસ લીયે દીલકો,
તુમ્હારી બેવફાઇકી અગર હોતી ખબર પેહલે.

બેવફા આશક—બેવફા માશુક—

અપને દિવાનેકો લેજ્ને ઓ ખુદાકે વાસ્તે,
હય લબો પરદમ મેરા આઓ ખુદા કે વાસ્તે;
રેહમ ખાઓ દેખકર જાઓ ખુદાકે વાસ્તે.
અબ દુપટ્ટા મુંહસે સરકાઓ ખુદાકે વાસ્તે,

પાન ખાઓ યાં ન શરમાઓ ખુદાકે વાસ્તે;
દેખ લુંગા મે તો ક્યા તુમકો નજર લગ જાએગી,
બામપ જાના ન તુમ જાઓ ખુદા કે વાસ્તે,
આઓ આઓ પાસ બેઠો હંસ કે કુછ બાત કરો;
લે કે દિલકો રેનબન જાઓ ખુદાકે વાસ્તે.
ઝુલ્ફકો છોડાતો હંસ કર મુઝમેં વોહ કેહને લગે;
તુમકો સોદા હય દવા ખાવો ખુદા કે વાસ્તે;
દિલરહે કબ તક જુદાઇ મેં તુમ્હારી ગમગઝા
એક દિન આકે તો બેહલાઓ ખુદાકે વાસ્તે;
ગમકે મારે કર દીયા હય તંગ ઇસ દિલને મુઝે;
અપને દિવાનેકો લેજાઓ ખુદા કે વાસ્તે.
હોશમે કબ તક રહેંગે ઇસ કદર રૂઠે હુએ,
ગુસ્સા ઇતના કયા હય મીલ જાઓ ખુદા કે વાસ્તે.

ગઝલ

કલયરકી સુરાહી હો બગદાદકા મયખાના—

સબ નકશે ખ્યાલી હય કાબા હય ન બુતખાના,
તુ મુઝમેં હય મંય તુઝ મંય અય જલવએજા નાના.
મંય હોશો હવા અપને ઇસ બાત પેખો બેઠા,
તુને જો કહા હંસ કર અપના મુઝે દીવાના.
યાં કાફરો મોમીનકી તસદીર હય લા હાસીલ,
સબ યારકા જલવા હય કાબાહો યા બુતખાના;
મયખાને કે સદકે કા એક જામ પીલા સાકી,
જીસવે મેં નઝર ડાલું બન જાએ વોહ મસ્તાના;

પીનેકા તો પીલેંગે ઇસ શરતપે પીલેંગે.
કલયરકી સુરાહી હો બગદાદકા મય ખાના,
ઝાહીક મેરી કિસમતમેં બોસે હય તેરે દરકે;
છુટા હય ન છુટે ગાસંગે દરે જાનના.

સચ્ચા આશીક

કયા મીઠા ખુન થા મુંહ ફીર ગયા તરવારકા—

કયસા મીઠા ખુન થા મુંહ ફીર ગયા તલવારકા,
તલ લીયા હય વખત હય ઇફા કરો ઇકરાર કા,
માનલો કહેના કે યે મોકા નહિં ઇનકારકા.
વોહ જવાન હોનેસે પહલે હોગએ પરદેહ,
શોક દિલમેં રેહ ગયા દિદારકા મુશ્તારકા;
સુબ્હસે પેહલે શબે ખિલવત વો રૂખસત હોગએ.
ખાતાસા હોને ન પાયા રાત ભર તકરારકા,
કયા લહે મેં આશને શીરી દહન કે થી મીઠાસ;
કયસા મીઠા ખુનથા મુંહ ફીર ગયા તલવારકા.
ઝુલ્ફકા હલકા લટક આયા જો ગોરે ગાલ પર,
સાફ હાલા બન ગયા હય ચાંદસે રૂખસારકા;
ઉસ તરહસે ઝાંક કર હમે દેખલેતેથે ઉન્હેં.
બંદ હોતા હે વોહી રોઝન કીસી દીવારકા,
સાફ ચીસ્તી કબ્રમેં દુંગા ફરીસ્તોકો જવાબ;
ખાદીમુલ ખુદ્દામતું મય અહમદે મુખતારકા;

મતલબી માશુક ઔર દિલજલા આશક કહિં શબકો અકેલે ન જાયા કરો—

જાની જુબનાપે ન ઇતરાયા કરો,
કભી ખોફે ખુદાભી તો ખાયા કરો;
ગએરસે ઇસ દરજા ઉલફત દીલરૂબા અચ્છી નહીં.
ગાન જાઓ આશકોંકી બદ દુઆ અચ્છી નહીં,
અપને આશકકો યું ન જલાયા કરો.
કયું હવાઇ ઉડ રહી હય રૂએ રોશન પર તેરે.
મેં ન તડપુંગા જો છીટે આએ દામન પર તેરે.
ઝરા બચકે ન ખન્જર ચલાયા કરો.
સામને આતે હો મેરે ડાલકર મુંહપે નકાબ.

છુપ છુપા કે લે લીયો.

દીલઃ—

છુપા છુપા કે લે લીયા દીલ અયસા દીલબર કોન હે,
કુછ નઝર પડતી નહી પરદે કે અંદર કોન હે;
સંગે અસવદ રખ દીયા ઔર ખુદ મદીનાંજાબસે.
યે ખબર હોતી નહી કાઅબે કે અંદર કોન હે,
રોકતી હે રાઝે પીનહાંસે શરીઅત કયા કહું:
યા રસુલીલ્લાહ તું અલ્લાહો અકબર કોન હે.
યા નબી તુઝસે બને લાંખો નબી સાહેબ વલી,
અયસા હાથોંકા સખી દીલકા દીલાવર કોન હય;
સબસે અવ્વલ સબસે આખીર સબસે અફઝલહે તુહી.
અંબીયામેં યાનબી તેરે બરાબરકોન હે,

પીરકી દીલ પર નઝર હે સબ ઉસે માલુમ હે,
જાનતા હે કોન યે ગુમનામ નૈયર કોન હે.

ગઝલે અમીર:—

નદો એેસા નિગાહે લુત્ફહી પર દીલ સનમ લેલો,
તુમ્હારા માલહે તુમ દેકે કીમત બેશોકમ લેલો;
ગલા ખનજરપે મેને રખદીયા તો આતેહી બોલે,
કરીંગે ઝુબ્હ ઠેરો કીયુ મરે જાતે હો દમ લેલો,
સુએ મયખાના આ નીકલે જો કાઝી દુખ્તે રઝ બોલી;
બડે મુરશિદ હેં હજરત મયકશો ઉઠ્ઠો કદમ લેલો.
ખબર હઝરતે મજનું કે આઇ નજરમેં લયલા,
ન પોહચે હાથ મહમલી તક તો નાકે કે કદમ લેલો;
અમીર ઉસ ઇસીયે દોરાંકો ખત લીખના જો હો તુમકો,
ફલકસે માંગલો કાગઝ અતારદાસે કલમ લેલો.

ગઝલે વહસો—

ઉસ નુરે મુજસ્સમને લુભાયા મેરા દીલ હે,
યારબ તેરે મહબુબ પર આયા મેરા દીલ હે;
શયદા રૂએ મહબુબે ખુદાકા મેરા દીલ હે.
કુરઆંનકી કસમ મોમીનો કાબા મેરા દીલ હે;
તુ હુરકા શયદાહે મેં આશીકે મોહમ્મદ હું;
સાહીદ તેરે દીલસે લા અચ્છા મેરા દીલ હે.
બન જાએ અગરે ખાનએ નાલેન મોહમ્મદ,
દાવા મેં કરૂં અરશે મોઅલ્લા મેરા દીલ હેં;
વહશીજો ખરીદારે હુસ્ન હો ઉનહેં દેખો.
મેં બેચ ચુકા હું યે પરાયા મેરા દીલ હે;

ગઝલ—

કબ હેં દરખ્ત રોઝએ વાલાકે સામને,
મજનું ખડે હેં ખ્યમએ લયલા કે સામને;
એક અલ્લા કો બખ્શવાએંગે મેહશર મેં હક સે વોહ,
યુસુફકી બન પડેગી ઝુલેખા કે સામને;
જલવે કે દેખને કે લીયે કોઇ ભી તો હો
ક્યસા મુકામ કાફલેવાલો ચલે ચલો,
મુહસે નકાબ ઉલટ દીયા મુસાકે સામને,
ઠેરેંગે ચલકે ઉસ શહે વાલા કે સામને.
જીસ મુરદેકો ન હઝરતે ઇસ જલાસકે,
લે આઓ ઉસે મેરે મસીહા કે સામને,
કહે દીજીઓ સબા મેરી હાલત ઝરા ઝરા.
જાના હો ગર તેરા મેરે આકા કે સામને.
ગર વો કરમ કરેં ન કરે અખતીયાર હે;
અકબર તુ અરઝ કરના ઝરા જાકે સામને.

ગઝલે બેદમ—

મેં વો દીવાના તેરા અય રશ્કે લયલા હો ગયા,
શીકલપર મેરી તેરી સુરતકા ધોકા હો ગયા;
આઇના ખાનેમેં જાતે જાતે યે ક્યા હો ગયા,
આપ અપની શીકલકા હમકો તમાશા હો ગયા;
નામથા મયખાર જીનકા બનગયા સાકી વોહી;
જબ મગે પુર ક્યફસે લબરેઝ મીના હો ગયા,
તેરે છુપનેમેં ભી અય પરદેનશી એક લુત્ફ હે,
દેર થા જો ઘર તેરે છુપનેસે કાબા હો ગયા;

તુમ અકેલે ઓર કીતને ખેલ ખેલે દેખીયે.
એક લફ્ઝે ફુન કહા ઓર કુનસે કયા કયા હો ગયા,
હો ગયા બેદમ મરીઝે ગમ તો આકર કબ્ર પર;
હસ કે ફરમાને લગે ઈસા કે અચ્છા હો ગયા.

ગઝલે મફ્તુન—

હમ તુમપે મર રહે હેં આશિક હો તુમ કીસી કે
દાવે તો દોસ્તીકે બતલાવ દુશમનીકે;
મુદતકે બાદ આઇ હે વસ્લકી શબ,
અંદાઝ અબ દીખાઓ કુછ તો હસી ખુશીકે,
સરકાર ઇશ્કકે હેં કુછ કાયદે નીરાલે;
દુન્યાસે હેં અનોખે આબાદ બંદગી કે,
સાકી હે ઇદકા દીન જી ભરકે અબ પીલાદે,
મુદતસે તીશ્નને લબહું અરમોને મય કશીકે;
મસતીમેં હાથ અપના સીનેપે ઉનકે પહોંચા.
ગફલતમેં યે મઝાના કુરબાન બે ખુદીકે,
લબપર યે આહ કયહી ચહેરા યે ઝરદ કયું હે;
સચ સચ બતાઓ મફ્તુન આસીક હો કયા કીસીકે.

ગઝલે હકીમ—

હુરે ગીલમાં સર ઝુકાતે હેં બડી સરકાર હે,
મરહબા સલ્લેઅલા કયા સાબિરી દરબાર હે;
હો અતા મુઝકોભી રંગે સાબિરી સાબિર પીયા.
મેં ફકીરે બેનવા તેરી સખી સરકાર હે,
કયા બતાવું મેં નશેમન અપના મુરગાને ચમન;
સાબરી બુલબુલ હું મંય કલીયર મેરા ગુલઝાર હે.

હો નજર એક પ્યારકી મુઝપર કે મે બે આસ હું,
અય નબીકે લાડલે તુમપર ખુદાકા પ્યાર હે;
મેરી કીસ્મતકા બદલ દેના અલી મહમદ પીયા.
આપકો આસાન હે મવલા મુઝે દુશવાર હે,
અય સરાબે સાબીરી કયા કેફ હે વલ્લાહ તેરા,
મસ્ત હે કોઇ બે ખુદ કોઇ સરદાર હે.
લે ચલ અય શોક ઝીયારત જાનીબે કલીયર મુઝે.
ફુરતકે સાબીરમેં અબ જીના મેરા દુશવાર હે;
અય જમાલે રૂએ સાબીર વાહ કયા કહેના તેરા
જીલ હે બેખુદ આંખ મહવે લઝઝતે દીદાર હે,
કયા પ્યારા નામ હે સાબીર પીયાકા અય હકીમ;
મેરી એક જાને હઝીં કુરબાન સો સો બાર હે.

ગઝલે ઝલીલ—

તલવાર ખીંચકે પંજએ કાતીલમે રેહ ગઇ,
બીસમીલકી આરઝુ દીલે બીસમીલમેં રેહ ગઇ;
ઝોંકા જબ આ ગયા કોઇ મજનુકી આહકા,
લયલા તડપકે પરદએ મેહમીલ મેં રેહ ગઇ,
ફીરતી રહી નીગાહમેં તસવીર યારકી;
આખીર ઉતરકે આંખસે વો દીલમેં રેહ ગઇ.
કાતીલકા હાથ હાય રૂકાભી તો કબ રૂકા,
થોડીસી જાન જબ તને બીસમીલ મેં રેહ ગઇ.
અય તેગે નાઝ ઇતનીભી તેઝી ન ચાહીયે.
દીદારકી હવસ દીલે બીસમીલ મેં રેહ ગઇ,
ખંજર ઇધર ખીંચા ઉધર આહેં ખીંચી મગર;

થોડીસી ચલકે કબજએ કાતીલમેં રેહ ગઇ.
ચલતીહે તેગે નાઝ મઝે લુટલો જલીલ,
કહેના ન ફીર કભી કે હવીસ દીલમે રેહ ગઇ.

ગઝલ—

વો અગર હીલા કરે મદદ ન તક આનેકે લીયે,
હાથ નીકલેંગે જનાઝેસે બુલાનેકે લીયે,
શીકલ અચ્છી રંગ ગોરા બાલ લાબે ચશમે શોખ.
કીસ જગેકી ખાકલી તુમકો બનાનેકે લીયે,
યે અદાએં યે જફાએં યે જવાની યે સીતમ;
ઢુંઢલો મઝદુર કોઇ બોજ ઉઠાનેકે લીયે.
ચાદરે આબે રવા બનકે લીપટ જાવુંગા મેં,
તુમ અગર ઉતરોગે દરિયામેં નહાને કે લીયે.
મેં નિચોડુંગા હથેલીમે તુમારે ખુને દીલ,
હાથમેં તુમ હાથ દો મેંહદી લગાનેકે લીયે.

ગઝલ—

બુએ હર ગુલમેં પરવર દીગાર હે;
ગુનચે ગુનચેસે તું આશકાર હે—બુએ૦
જો મેહશરમેં પુછેગા મુઝસે ખુદા,
તો યે કહેદુંગા મેં અપને સરકો ઝુકા;
તેરા બનદા એક યેભી ગુનેહગાર હે—બુએ૦
વો મનસુર અનલહક તો સુલી ચડા,
હકકે કહનેકી દુન્યામેં પાઇ સઝા;
જો હે આશીક વો બાલાએ દાર હે—બુએ૦
ઉસને ઠોકરસે મુરદે દીયે હેં જેલા,

ખીંચી ખાલ બદનસે દીયે દુરરે લગા;
છુટી ખુનકી બદનસે ફુવારહે—ખુએ૦
ખ્વાર કરતી હે આશકકે દીલકી લગન,
કેસ વ ફરહાદ મારે શીર કોહે કન:
બીકા યુસુફ મીસર કે બઝારહે—ખુએ૦
મેંને દુન્યામેં આકરકે કુછ ન કીયા,
ઓર કીયા ભી તો મેંને બુરાહી કીયા;
મેરે સરપર ગુનાહોંકા બાર હે—ખુએ૦

ગઝલ—

કીસકે ખીરામે નાઝને કબ્રમેં દીલ હીલા દીયા,
સોયા થા મેં જો ચેનસે કિસને મુઝે જગા દીયા;
પુછા ન જીતે જી કભી દરદે જીગરકા માંજરા
કબ્રપર વો આએ હય ખાકમેં જબ મીલા દીયા,
તુમ તો અદુપે જાન દોં કરતે હો મુજસે દીલ તલબ;
અબ તુમે ક્ષ્સ દીલસે કયા ગરજ તુમને તો દીલ જલા દીયા.
દીલને બનાકે મેહમાં ખન્જરે તીરે યાર કો,
લખતે જીગર ખીલા દીયા ખુને જીગર પીલા દીયા;
સચ હય તુમારી કયા ખતા યે તો મેરા કસુર હય.
ખુદહી બલામેં ફસ ગયા ઝુલ્ફોમે દીલ ફસા દીયા,
ખુબ કીયા હે આપને ઉરસ શહીદે નાઝકા,
ટુટે હુવે મઝારપર આકે શમઆ જલા દીયા.
જાઓ સીધારો મેરી જાં તુમપે ખુદાકી હો અમા,
બીછડે હુવે મલેંગે શીર કીસમતને ગર મીલા દીયા.

કવાલી—

માલનાથા તો મીલ લેતે ઉસ નુરે મુજરર—દસે,

કેયું જાકે ચલે આએ દરબારે મોહમ્મદસે,
અલ્લાહકે પલ્લેમેં વહદતકે સીવા કયાં હય.
જો કુછ મુજે લેનાહય લેલુંગા મોહમ્મદસે.
રોઝે મેં મોહમ્મદકે હમને તો ખુદા દેખા,
અલ્લાહકી આવાઝેં આઇ ઇસી ગુમ્બદસે.
મમરકદકે ફરિસ્તો તુંમ ચુપાચુપ ચલે જાઓ,
ગર તુમને મુઝે છેડા કેહદુંગા મોહંમદસે,
અય બાદે સબા તુરબત મોહતાજે મરમ્મત હય.
મટ્ટી મુજે થોડીસી લાદે દરે એહમદસે,
કયું ઝીકરે ખુદા છેટા અય મુનકરો તુરબત પર,
કુછ બાત ન કરનેદી તસબીરે મોહમ્મદસે.
મુઝતર મુઝે તયબાકી જીસ વકતકે યાદ આઇ,
નીકલા મેંય જીગર થામે ટુંટે હુવે મદરસે.

ગઝલ—

ના કીસીકે આંખકા નુર હુ ના કીસીકે દીલકા કરાર હુ,
જો કીનીકે કામના આસકે મે ઓ એક મુસ્તે ગુબારહુ,
મે નહી હુ ગમએ જાં બીજાં મુઝે કોઇ મુનકે કરેગા કીયા.
મે બડી હી દરદકી હુદવા કીસી દીલ જલેકી પુકારહુ,
મેરા રંગ રૂપ બદલ ગયા મેરા યાર ફીર ગયા,
જો ચમન ખીજાંસે ઉજડ ગયા મે ઉસકી ફસ લેબહાર હુ.
નામે કીસીકી રકાબ હુંનામે કીસીકા હબીબહુ,
જો બીગડ ગયા ઓ નસીબ હું જો ઉજડ ગયા ઓદીયાર હુ,
કોઇ ફુલ મુજપે ચડાય કીયુ કોઇ શમઆ મુજપે જલાય કીયુ,
કોઇ મુજપે આશક બહાય કીયુ મેતોએ કસીકા મઝીરહું.

ગઝલ—

જરા રૂખસે પરદા દીજીયેગાં,
જમાલે મુબારક દેખા દીજીએગા.
મેરા હાલ અબ તર હૈ ફુરકટમે સાહાબ
મુજે પાસ અપને બુલા લીજીયેગા,
યે દરદે જુદાઇ સતાએગી મુજકો:
મેરે દરદ દીલકી દવા કીજીયેગા,
હમી દાસીયત કે તુમી ન ખુદા હો.
મેરી પાર કીસતી લગા દીજીયેગા,
યે: અલતાફ: અદના હૈ ખાદમ તુમારા,
ઇસે જામે વેહદેત પીલા દીજીએગા.

ગઝલ—

અફસાના મેરે દરદકા ઉસ યારસે કહેદો,
ફુરતકી મુસીબતકો દેલે જારસે કહેદો.
મે ઇશકકી મસ્તી મે હુવા એ સેખ બરહેમન,
યે હાલ મેરા સીજદા વો જુનારસે કહેદો,
એક મેહી તું ભી હે ઉસ આખકા મારા,
એ અમીલ નજર લગજીસે બીમારસે કહેદો,
મુસકીલ હે: નીયાજ અબ તુમે ફખર હે દર પેસે
જા શહા નજર હૈ કર્રારસે કહેદો,

ગઝલે—આશીક—તર્જે—કવ્વાલી—

મુસકુરાતે જાતે હેં કુછ મુંહમે ફરમાનેકે બાદ,
બીજલીયાં ચમકા રહે હેં ફુલ બરસાનેકે બાદ.
કૌન હોતા હે દીલે અફસુરદાકા પુરસાને હાલ,

ફુલકી ખુશબુભી ઉડજાતી હે મુરઝાનેકે બાદ,
કબરમેં કયા કયા ફરીશ્તોનેકો થા અરમાને સવાલ,
કુછ ન પુછા મુજસે તેરા નામ બતલાનેકે બાદ.
ફુલ છટાયેંગે લહદ પદ જીનસે યે ઉમ્મીદથી;
વોભી પત્થર રખ ગએ સીનેપે દફનાનેકે બાદ,
ઉમર ભરમેં દોહી ઘડી મુઝપે ગુજરી હે કઠન,
આપકે આનેસે પહેલે આપને જાનેકે બાદ.

ગઝલ—

તું દીયે જા સાકીયા પયમાના પયમાનેકે બાદ,
બાત મતલબકી કહુંગા હોશમેં આનેકે બાદ.
સુર્ખરૂ હોતા હે ઇનસાન આફતે સે હોનેકે બાદ,
રંગ લાતી હે હીના પત્થરપે પીસજાનેકે બાદ,
જો જલાના હે કીસીકો ખુદ તો જલતા હે જરૂર,
શમ્આભી જલતી રહી પરવાના જલ જાનેકે બાદ.
કયા શરાબે નાબને પસ્તીસે પાયા હે ઉરૂજ,
સર ચળી હે હલકશે નીચે ઉતરજાનાકે બાદ,
કેસી આંખે ફેરલી મતલબ તીકલ જાનેકે બાદ,
ઉંમર આખી આ ગઇ પર હે અભી નખરે વોહી,
બલ ન રસ્સીકા ગયા અફસોસ જલ જાનેકે બાદ.
હીલાસાઝી કહેતી હૈ ઉનકો કે બસ વો આચુકે,
આલેગા બેઠેંગી મહેંદી ઝુલ્ફ સુલ જાનેકે બાદ.
ઉમર ભર ઉનકો નો મેરી શિકલસે નફરત રહી,
અબ વો ચેહરે દેખતે હેં હમ નીકલ જાનેકે બાદ.
યાદ આએગી વફાએ તુમકો મેરી દેખના,

કદર હોગી તુમકો મેરી–મેરે પર જાનેકે બાદ.
આવ મીલ જાવ ગલે આશીકસે કયા તકરાર હે,
સુલેહભી હો જાતી હે, આપસમે મીલ જાનેકે બાદ.

ગઝલ-મુસદ્દસતે-વઝીરજાન-કાનપુરી—

આહીસ્તા બર્ગે ગુલ બરીશાં બર મઝાર મા,
પસ નાજુક અસ્ત શીશએ દીલ દર કીનારમ—પસ. ૧
એક દીન જો બહેરે ફાતહા તુરએતપે મેં ગયા,
ફુલોંકી ચાદરે મેં ચડાતા થા જાબજા,
થી ચન્દ કબ્ર વાહયે બુજુરગોંકી જો જદીદ,
એક કબ્ર પર બખતે, પરશાં થા યે લીખા;
આહીસ્તા બર્ગે ગુલબફીશાં બર મઝાર મા—પસ. ૨
બાલાએ કબ્રે એક દરખ્તસે ગુલાબ થા,
સરસબ જીસસી ન રખતા થા હમસાર વોહ દુસરા.
જબ ફુલ ઉસ દરખ્તસે તરબતપે ગીરગે થા,
તબ અંદરૂને કબ્રસે આતીથી યેહ સાદા.
આહીસ્ત બર્ગે ગુલ બરીશાં બર મઝાર મા—પસ. ૩
યહે બારબાર દેખ તઅજ્જુબ મુજે હુવા,
બદાશીંદગાને કબ્રસે પુછા જો માજરા.
યેહ કૌનસે બુજુર્ગ હેં કયા ઇનકા નામ થા,
આતી હેં જીનકી કબ્રસે હરવકત યે સદા.
આહીસ્તા બર્ગે ગુલ બર્ફીશાં બર મઝાર મા—પસ. ૪
માનીલુમ યેહ હુવા કે વોહ થે આશીક હઝી,
તા જીસ્ત વસ્લે યાર મયસ્સર હુવા નહીં.
મરનેકે બાદ કબ્રપર આયા જો મેહજબીં,

જબ બર્ગે ગુલ ચડાયા તો અવાજ યેહ સુની.

આહીસ્તા બર્ગે ગુલ બફીશાં બાર મઝારમાં—પસ. ૫

નઇ--ગઝલ--

મેરે કાલી કમલીયા વાલે વબી મુજે દામે બલાસે બચાલો નબી.

બદએ સરકાર હું ઉમ્મતમે કહેલાતા હું મે,

કીસ્મત મે યે તહેરીર હેકે ઠોકરે ખાતા હું મે.

મુજે રોઝેપે અપને બુલાલો નબી, મેરે કાલી કમલીયા વાલે નબી.

અબતો દુનીયાકે મઝામીનસે બહોત રન્જુર હુ,

અયસો અસરત સે મેરે મૌલાસે કાસો દુર હુ.

મુજે હર એક બલાસે બચાલો નબી, મેરે કાલી કમલીયા વાલે નબી

કોનહે મેરા, બજુઝ હઝરત કેયા ખવકલ બસર,

જોકે એસે વખતે બદ મે આકે લેં મેરી ખબર.

મુજે દામનમે અપને છુપાલો નબી, મેરે કાલી કમલીયા વાલે નબી

ખુશ નહી આતી હે મુજકો હીંદકી આબો હવા,

આપકે રોઝે કો દેખુ હે યેહી હરદમ દુઆ.

હે તમન્ના મદીને બુલાલે નબી, મેરે કાલી કમલીયા વાલે નબી.

રોઝએ વાલા ન દેખા જીસ બસર ને એક બાર,

જીંદગી ઉસકી અસબ હે હયફ હે આલી વિકાર.

મેરી હસરત તો દીલકી નીકાલો નબી, મેરે કાલી કમલીયા વાલે ન

ગઝલ—હલસાબુલીખાન સુકી સરફુત—

જુમબીશે લબ કુંએ હઝનીલ્લાહસે મીલતી હુઇ,

અબરૂએ ખમદાર સયફુલ્લાહસે મીલતી હુઇ.

દિલકી સુરત શાને બયતુલ્લાહસે મીલતી હુઇ

યારકી તસ્વીર વજહુલ્લાસે મીલતી હુઇ.

વાં રદાએ સબઝમેં બરકે તજલ્લા કાહય તુરે,
મેરી બે તાબી કલી મુલ્હાસે મીલતી હુઇ.
ફીસ સરાપા નુરકી તસ્વીર હય દીલમેં મેરે.
હુ બહુ ગોયા રસુલુલ્લાહસે મીલતી હુઇ.
શોરે લાઇલાહા હય ફરયાદ નાલુંકી મેરી,
હય સદા આહ ઇલ્લલ્લાહ સે મીલતી હુઇ.
ઝીકરે પાક શાહેદી હય અયન ઝીકરે કીબ્રીયા.
ઉનકી તાઅત હય અની ઉલ્લાહસે મીલતી હુઇ.
ઇતનો કેહ દેનાં કે અબ સુરી બહોત બેતાબ હય,
ગર સબા આએ રસુલ્લાહસે મીલતી હુઇ.

ગઝલ સિરાજુદ્દીન સિરાજ—

ઉસને કહા દેખા હય કયા મંયને કહા જલવા તેરા,
ઉસને કહા કરતા હય કયા મંયને કહા ચરચા તેરા.
ઉસને કહા ખામોશ કયું હય તુ તુઝે કયા ફિક હય.
મંયને કહા રહેતા હય સરમેં હરઘડી સૌદા તેરા.
ઉસને કહા સચતો બતા સુરત બહાઇ હય યે કયા,
મંયને કહા ખુદકો મીટાકર બનગયા નકશા તેરા.
ઉસને કહા કયા બાઇસે દિવાનગી વેહશત હુઇ,
મંયને કહા મસ્ત મએ ઉલફત હું દીવાના તેરા.
કબસે સિરાજે મુબતીલા દરપર યે દેતા હય સદા,
એક જામ સાકી કર આતા બન જાઉં મનવાલા તેરા.

ગઝલ હિંદી—

અય એહમદ પ્યારે રબકે દુલારે,
અબ આન બસો મોરે તનમનમેં;
અબ ઢુંડત ઢુંડત દેરભઇ,
નિવરીન પલછિન મોહે ગલયનમેં.
હય હાદ તોરી મોરે મનમેં,
ઓર તુહી બસો હય નયનમેં,
અબ રયન કટત હય મોરી,
પીયા તોહે દેખત દીલકે દરપનમેં.
મેઅરાજકો અહમદ જાવત હય,
યા સીન કા સરપર તાજ ધરે;
વનનુરકી ચાદર કાધે પડી,
માઝાગકા કજરા નયનમેં.
કહીં પાપી પપૈયા ટેરત હય,
કહીં કુક કોયલકા સુનાવત હય;
મોહે નિસદીન તડપત જાવત હય,
તોરી યાદ બસી જબસે મનમેં,
કહું કાસે સખી ગુરકી ચતુરાઇ.
માલા મનછીના મોરી સુધ બુલાઇ;
કોઇ પુછે સિરાજ મેરે મનસે,
જાદ હય ગઝબકા નયનમેં.

ગઝલા આશકાન—

દિલમેં તેરા ઝદ હો ગયા તીરે નઝરકો કયા કરૂં,
ધડતી હય દમ બદમ ખલિશ દર્દે જીગરકો કયા કરૂં.
રૂખસે નકાબ ઉઠા દીયા જલવા મુઝે દીખા દીયા,
ખિર મને દિલ જલા દીયા બરકે નઝરકો કયા કરૂં.

દેખે હસી જહાનકે ગરચે નિરાલી શાન કે,
જચના નહિ તેરે સિવા અપની નઝરકો કયા કરૂં.
ગમસે જો દિલ ફિગારહો કીસ તરહ ફીર કરાર હો,
પહેલું મેં જબ ન યારહો શામો સહરકો કયા કરૂં
દમ દમો પુછતે હો કયા શામે વિસાલ કયા હુવા
પહેલુસે યાર ઉઠ ગયા વકતે સહર કો કયા કરૂં.
તસલકી શબ જો આઇ હય વકતે સહરકો કયા કરૂં.
ફીર ભી ગમે જુદાઇ હય વકતે સહરકો કયા કરૂં.
જબસે સુના હય અય હસીં ખાનએ દિલમેં તું નહિ
ફીર યે કહો કે બેમકી ખાલી મંય ઘર કો કયાં કરૂં.
જો હય સિરાજ ખાક હય માલો મનાલો સીમો ઝર.
હેચ નઝર મેં હય જહાં લાલો ગોહરકો કયા કરૂં.

બાંકો છેલો કમલીવાલો—

બાંકો છેલો કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય;
રબસે મીલને જાય અમને હકસે મીલને જાય. બાંકો.
આકાશ લોકસે કાસીદ આયો, અહમદ પીયારો સુતા પાયો,
મલી જબ્રીં તલવુઉસે ઉનકે સુતા લીયો જગાય,
બાંકો છેલો કમલીવાલો અપને રબસે મીલને જાય.
સબ સામાન બાહસ્તી લાયો, ખુશ હોકર પયગામ સુનાયો
ભરી સુરાહી જલ કવસરકી એહમદ મપ્રમલ નહાય
બાંકો છેલો કમલીવાલો અપને રબસે મિલને જાય
આઇ સવારી બુરાકકી દર પર, જીન સુનેરી સજીકમર પર
ઉમત યાદ નબીકો, આઇ આંસુ દીયો બહાય
બાંકો છેલો કમલીવાલો, અપને રબસે મીલને જાય.
હુકમ હુવા હે ખાતર તેરી, ઉમ્મત બખ્શી મેને સારી,

રોજે અજલસે ઉમ્મત બખ્શી, મત દીલમે ગભરાય.
બાંકા છેલા કમલીવાલા, અપને રબસે મીલને જાય.
હોકર સવાર ચલે નબી અલ્લા, પહોંચે મુકામ દનાફતદલ્લા,
કહે જીબરીલ બરૂ અબ આગે, એક એક પર જલ જાય.
બાંકા છેલા કમલીવાલા, અપને રબસે મીલને જાય.
હુકમ હુવા યું માઅદ દમીના, કહીં નહી હય ઉસકા ઠીકાના.
બખ્શુંગા ઝીનહાર ન ઉસકા જો તુમસે ફીર જાય,
બાંકા છેલા કમલીવાલા, અપને રબસે મીલને જાય.
ઇતને જલદી રફ રફ આયા, બીસ્તર સરદ ન હોને પાયા,
પદ સેબાજ દરૂદ નબીપર બીગડી સાબ બન જાય.
બાંકા છેલા કમલીવાલા, અપને રબસે મીલને જાય.

ગઝલ—

માઅશુક હા બગલમેં જલસે હોં મય—કશીકે૦
મેરે લીયે યેહી હે અસબાબ ઝીંદગીકે
મેહફીલમેં તેરે આકર હમ લુટ ગયે સીતમ—ગર,
હંસ—હંસકે-લે-લીયા દીલ સદકે તેરી હંસીકે.
દીલમેં કીસીકે જાના અચ્છા નહીં તુમ્હારા,
અપના બનાલો કીસકો યા રહો કીસીકે.
જીનકો હે હમસે નફરત કુરબાન હમ ઉસીકે.
કયા કયા કરીશમે દેખે કમ—બખ્ત આશીકીકે.
ફુરકતમેં અશ્કે હસરત આસુ બહા રહા હે,
તકદીર સો રહી હે પરદેમેં બે—હસીકે.
લિલ્લાહ અબ તો જાગો હે રાત થોડી બાકી,
મોહ તો ઇધરકા ફેરો દીન હેં હંસી ખુસીકે.

સચિત્ર! સુરતીલાલ સચિત્ર!

આ નવલકથામાં સુરત સુનાની મુરત ગયા આવ્યા અને ગયા, મુંબઇમાં પથારી સટ્ટાનો સનેપાત, વીનાશકાળે વીપરીત બુધ્ધી, ટુટફાટ, ચંડાળચોકડી, વાત વંઠી સુધારાની સફાઇ અને ફેશનની ભવાઇ, નાટકની નશહીત અને મુશીબતનાં મોજાં, મોહન મળ્યો અને સુરતીલાલ તથા સુખસાગર કે વેદાન્તનો ઉપદેશ, વડીલોનો અસ્ત અને ઉદય તે ઉપરાંત અંતરોત્સાહ, પ્રારંભે પ્રભુ પ્રાર્થના પ્રભુપદ પામતાં મનની શાંતી, ઉત્તમ ચીત્રો, વી. વી. વીષયોથી ભરપુર; સોનેરી પાકું પૂઠું ૧૬ સુંદર ચીત્રો હોવા છતાં કિંમત રૂ. ૧-૮-૦

રજપુતોની રંગભુમિ.

જે પ્રબળ પરાક્રમી રજપૂત જાતીએ સ્વદેશની સ્વાધીનતા માટે, સ્વધર્મનું રક્ષણ કરવા માટે પોતાના પ્રાણની માયાનો ત્યાગ કરી સમરાગણમાં પોતાના વીર જીવન સમર્પણ કર્યાં હતાં, જે સતી સાધ્વી આર્ય સનારીઓ અનેક સંકટો આવી પડવા છતાં મનસા, વાચા અને કર્મણાથી પુણ્ય માર્ગ પર રહી ભારતના ઇતીહાસમાં પોતાના પ્રતિભા આદર્શ, આત્મત્યાગ, ધર્મપ્રિતિ આદી અનેક વીધ સદ્ગુણોનો સુવર્ણાક્ષરે પરીચય કરાવી ગઇ છે, જેમની જીવનકથા હજી પણ આર્ય સન્નારીઓના અંતરમાં ધર્મપ્રીતીના અને સ્વદેશ હીતના સંકલ્પો જાગ્રત કરે છે એ અક્ષય કીર્તીશાલીની વીર શીરોમણી રજપુત જાતીના ઇતીહાસને અનુસરી આ વાર્તાસંગ્રહ લખવામાં આવ્યો છે. પાકું સોનેરી પૂઠું છતાં કીંમત રૂ. ૩-૦-૦

ગઝલ—

મોહંમદ મુસ્તફા ગંજે શહાદત —કે અમી તુમ હો.
શફીઉલ—મુજ—નબી હો રહ—મતુલ લીલ—આલમીં તુમ હો,
હુઇ તકમીલે દીં તુમસે કે ખુત્મુલ મુર સલીં તુમ હો,
રીસાલત હે અગર અંગુસ્તરી ઉસકેમ નગીં તુમ હો,
તુમ્હારા ખોફ હી દીલમે તો બેડા પાર હે અપના,
ખુદાકા ડર નહીં હમકો જબ ઉસકે હંમશી તુમ નહો.
તુમ્હારી યાદ જીસ દીલમેં હો અયહે દીલકા કયા કહેના,
મકાં હોગા અજબહી શાનકો જીસકે મકીં તુમ હો.
ખુદા ક્યું—કર ન ખેંચે માઅસી—યત પર મગફેરતકા ખત,
મુસલમાં મુજ નબી હેં ઓર શફીઉલ—મુજ—નબીં તુમસે,
લકબ ખયરૂલ—-ઉમમ જીસકો દીયા તારીખે આલમને,
ઉસ ઉમ્મતકે નિગેહબાં ઇસ ઝમાનેમેં તુમ્હી તુમ હો.

દીલજલા આશક—

જાની ઇતના ન હમકો સતાયા કરો
કભી ભુલેસ તશરીફ લાયા કરો

હુસ્ન તેરા અએ સનમ આખીર ફના હો જાયગા
જીસપરકે તેરા નાઝ હય સબ ખાકમે મીલ જાયગા
પ્યારી જોબનપે મત ઇતરાયા કરો—કભી૦

મય અભી કમસીન હું દીલદારી કો કયા જાનું
મેરા નન્નાસા કલેજા હય મૈ ગમખ્વારી કો કયા જાનું.
મેરા નન્નાસા દીલ ન દુખાયા કરો—કભી૦

એક બોસેકી અગર હીમ્મત હો તો દે દીજેયે હઝુર
બાદશાહી હુસ્નકી ખએરાત કર દીજીએ જુરૂર

હુસ્ને દવલતચે કુચ્છ તો લુટાયા કરો—કભી૰
સીર્ફ ઓસો સુનકે બીગડે ઓર યું કેહને લગે
ખયરાત ભી દેના હુએ તો ફીર કયા તુમ્હે દેને લગે
અયની બાતેં ન હમસે બનાયા કરો—કભી૰
જરા જરામે બીગડતે હંય હય રૂઠે જાતે હંય
હમેં રૂલાતે હંય અગયાર કો હસાતે હંય
જરા દીલમે તો તુમ શરમાયા કરો—કભી૰
હમેં તો દુઠના હુએ ઓર તુમ્હે તો મનાના હુએ
ઉઠાઓ રંજ અગર કુચ્છ તુમકો મુઝે ઉઠાના હુએ
હુવે આશીક તો મત ગભરાયા કરો—કભી૰
જબ હમસે રૂઠોગે અએ જાં મુન્હે મનાલેંગે
સીતમ જો હમપે કરોગે વોહ સબ ઉઠા લેંગે
મેરે પેહલુમેં ગર તુમ આયા કરો.
હમારે ઇશ્કમેં બે મોત મારે જાવોગે
લહદમે જાકે ભી આરામ તુમ ન પાવોગે
મેરે કુચેમે મન તુમ આયા કરો—કભી૰

ગઝલ—

મારે જવાન લાખો બનબન કે દુલ્હન તુને
દુનિયાસે મુજે ખોયા દીખલા કે ફબન તુને
એતના નાતસા જાલીમ સુરત તો દીખા પીયારે
દીલ છીન લીયા મેરા એૈરસકે ચમન તુને
દાગે ગેલે લાલ હે ગુલસનમે તેરે દમસે,
જખમી કીયે હે સારે આંખોસે હરન તુને
મસજીદના સવાલા હે બંનસી હે ના માન હે.

રખા ના કીણુા કાબીલ એ ઞીદ સીકન તુને
મુસાફા જો ગસ આયા કોહો તુર હુવા સુરમા
કીયા ખુબ સુનીયા હે એ સોજ સુખને તુને.

ગઝલ અમીર—

હયા ખોલી ઉંભરા હે જોબન કીસીકા
ભુલાદુંગી મેં ચુલબુલાપન કીસીકા
ભરા હએ જવાનીમેં જોબન કીસીકા;
તરારે ભરે કયું ન તોસન કીસીકા;
ખિરામા હુવે વો તો ખોલી નઝાકત;
કે મુજસે ન સંભલેગા દામન કીસીકા;
ખીંઢાએગા સારી ખુદાઇમેં સીક્કા;
ઉભર કર જવાનીમેં જોબન કીસીકા;
વો કયા જાને હોતી હએ કેસી જવાની;
અભી ખેલુતા હએ લડકપન કીસીકા.
શબાબ આ ચુકા અબ કીસે દેખતા હએ,
અમીર ઉઠકે હરબાન કીસીકા

કવ્વાલી હુસેન—

કોઇ લેતો મેં ખેરીયા બેચતા તું
ન નન્હાયે તન બલકે જા બેચતદ હું
દો ગંદુમમેં આદમને જન્તકો બેચા
મેં એકદમમેં સારી જહાં બેચતા હું
ખુદાકી કસમ મેંચે દીનો ઇથાં

જો બાકી રહા સો કુરાં બેચતા હું
મેં હસ્તી કી સીરી દુકાં બેચતા હું
કોઇ લેલોંમેં લામકા બેચતા હું
ઝરા ગોરસે મેરી હીમત તો દેખો
કહાંકી યે ચીઝેં કહાં બેચતા હું.

અયસા અસર કરદે

ગઝલ—

મેરી ઇસ આહમેં યારબ અયાં અયસા અસર કરદે,
મંય જીસ માશુકકો ચાહું વોહ જાનો દીલ નઝર કરદે.
તપે ફુર્કત કો યે બીમાર જીજાએ અયના માબર,
કઝાસે ઉસ નસ્તહાકો જો તુ પહેલે ખબર કરદે.
અભી અફ્લાકપર પુરઝે મહો ખુરશીદકે હોયેં
અભી અફ્લાકપર પુરઝે મહો ખુરશીદકે હોયેં,
ઇશારા તેગે તેગે અબરૂકા વોગર બે દાદ ગર કરદે.
વો હય બિસ્તરહો અબ ખુદકી નસીનતકી રહે હાજત,
ખુદાગાર શજરે ઉલ્ફતમેં મેગ પરદા સમર કરદે.
બદલ તેવર ખફા હોના ન આંખેં હશ્રસે કમ હૈં
યે ઢંગ કાતિલ કહીં તેરા ન દુનીયામેં ગરદ કરદે.
સહે હંય તીરે મીઝગાં ઔર નકી ઉફ જીસતરફ મંયને,
કોઇ તો પેશે કાતીલ ઇસ તરહ સીના સીપર કરદે.
લગા નશતર મા રખ મરહમ અરે નામો મસીહાતુ,
કીસી સુરત મગર મેરી રફે દર્દે જીગર કરદે.

દો ઓસા કે જા નીકલે

ગઝલ—નહીં અબ નહિં હય વકત દો ઓસા કે જા નીકલે,
દમે આખીર હય ઇસદમ ઓ સીતમગર મુહસે હાં નીકલ.
ગલે પર ફેરીએ ખંજર ન ડરીએ મંય નતડ પુંગા,
ઝબાંભી ખીચ લેના તુમ અગર મુંહમેં ફુંગા નીકલે,
જો ઉસ કાતિલને અપને આશીકુંકા જાઇચા દેખા.
કરોડો ઉસમે બેદગમે હઝારોં નિમજ્ન નીકલે.
ન થા યારો કોઇ મુશફીકા બુરે દિન હઝારોં મહેરબાં નિકલે.
જલાકર કરદીઆ મુઝેકો ફના લસ સોઝે ફુરકતને,
જોદેખો કબ્ર તખ્તા ખોલકર શાયદ ધુઆ નીકલે,
ભરી હય સીનપે સોજમેં આતીશ ઇસકર ગમકી.
કે ઠંડી સાંસભી લુતો મેરે મુહસે ધુવાં નીકલે.

ગઝલ—કતલમે દરેહૈ મીયાનસે તેગાં નીકલે,
આજ વો ઇદહે આશકકી હમના નીકલે
દીલ તો લેતે હો સનમ દેખલો ટુટા ફુટા
ફીરના ફેરેંગે જો પીછે કો બખરા નીકલે,
આદમી પહેલે મોહબ્બત મે બીગર લેતો બને;
જબ મીલે ખાક મેદાના તો સચુફા નીકલે.
આહશી કીજે મે જલહે કુવે મર્મ ગઇ,
દેખે દુબ વસલ કો અરમા મેરે દીલકા નીકલે,
આજ હે ગરમ ફુગ હમભી ચમનમે અકબર;
આશીયાને મે હમ કીયુ બુલબુલે સયદા નીકલે.

શેર ૭ ગજલ—

પસે માર્ગ મેરે મઝારપર જો દીયા કીસીને જલાદીયા,
ઉસ આહ દામને બાદપે સરે શામહીસે બુઝાદીયા.
દમે ગુસલ્સે મેરે પેશ્કર કહા હમદમોંને યહ સોંચકર,
કહીં જાયે ઉસકા નજી દહલ મેરી લાશ પરસે હટાદીઆ,
મુઝે દફન કર ચુકો જીસ ઘડી તોય કેહના ઉસકે એપરી
વા જો તેરા આસીકે જારથા તયે ખાક ઉસકો દબાદીયા,
અબી આંખ ઝપકીથી એક પલકહા ફીરયેજી ઉઠકે ચલા
દીલે બેકરારને આહ ફીર મુઝે ચટકી લેકે જગા દીયા.
કહા નામા બરને જવાબ દો ખતે શોક આશીકે ઝારકા,
વહી ખતકો આગમેં દલાકર કહા કયો ખતકો જલાદીયા,
કહા આને દીજીઓ નગેરકો કહાં હમ બુલાયેંઝે શોકસે.
તમેં રશ્ક હોતો ન આવ તુમ યેહી કહકે હમકો હટા દીયા,
અગર ઉસસે ખુલતા ન ઇતના તુ તો વાહોતા તુઝસન તુ નદબુ
"ફ્ઝર" આહ તુને યે કિયા કીયાઉસ ઇશ્ક અપના જલાદિયા.

જલ્વ એ જાના—

તુવામએ ખુબી હે એ જલ્વએ જાના ના
હરગુલહે તેરા બુલબુલ, હરશમ્માહે પદવાના,
યે ચસ્મેં હકીકત બી કયા દેખે સીવા તેરે
સીઝદેસે ઉમેં મતલબ, કાબા હો કે બુતખાના.
યારબ ઇની હાતોંસે, પીતે રહે મતવાલે.
અજમેર કા સાકીહો બુગદાદ કામંય ખાના,
મસ્તીમેં ભીસર અપના, સાકીકે કદમ પર હો.
પતના તો કરમ કરના, અયે લગ ઝીશે મસ્તાના.

કીસ્મતહે તો ઇસ્કી હે, આંખે હેં તો ઉસ્કી હેં,
જીસ્ને તુઝે દેખાહે, એ જલ્લયે જાના ના.

દીલકે ટુકડે.

કવાલી—

ઉફ્ નઇ સોકી મલમલકે ટુકડે કર દીએ,
જબ ગયાં પ્હેલુસે મેરે દીલકે ટુકડે કર દીએ;
ચલ સકા રાહે મહોબત મે ન તેરી દો કદમ.
ના તવાની ને મેરી મંઝીલ કે ટુકડે કર દીએ,
ગયર કે દીલમે બનાકર અપના ઘર અચ્છા કીયા;
એ વફા તુને હમારે દીલકે ટુકડે કર દીએ.
કયસ કી વહેશત ને કીયા તુજે પર અસર.
લયલાએ મહેમીલ નસીં મહેમીલકે ટુકડે કર દીએ,
ઇસતરા ઝીડકા સવાલે વસ્લ પર જાને જહાં;
તુમને મુનશી કે દીલે સાયલ કે ટુકડે કર દીએ.

દરદે મહોબત.

ગઝલ—

જીસપે મરતા હય જમાના વો અદા કોનસી હય.
હમ ભી દેખેગેં કે વો તર્જે જફા, કોનસી હય.
તુમ હસીં થે તો તેરે, દીલને ચાહી તુમકો,
તુમહી બતલાદો, મેરી ઇસમે ખતા. કોનસી હય.
મજનુ કહતા હુવા, ફીરતાથા બના બાનોમે;
યા ખુદા દરદે મહોબતકી દવા કોનસી હય.
ઇતને નાદાંતો નહી હોકે તુમે સમજાવે,
અભી દેખાહી નહી દુનીયાકી હવા. કોનસી હય.

જીસપે તુમ જાન, દીએ દેતેહો અપની મનજર,
છતની ઉસમે ખુબી તો, બદે ખુદા. કોનસી હય.

ઝાતલા પરવા હય—

જાતલા પરવા હય મૌલા તુજકો પરવા હી તહી.
મરનેવાલે મરગએ તુને વા પુછા હી નહી;
બાગે જન્નતસે નીકાલા જબકે હવ્વાસે જુદા.
તોબા તોબા જબ સુની આદમકી તોબા હી નહી,
ચાહ મે યુશુફ ગીરે કહેલાએ લોગોકે ગુલામ;
બીક ગમે બાજારમે તુને ખરીદા હી નહી—
ઝકરીયા કે હલકપે તો હય આરા ચલ ગયા,
લોગ કહેતે હંય કે મારા તુંને મારા હી નહી;
પેટમે મછલીકે યુનુસ ને કહા જબ અલઅમા.
કયસા બેડા સુન રહા જયસા કે સુનતા હી નહી.
હઝરત ઐયુબકા કીડોને સબ તન ખા દીયા;
લોગ કહેતે હંય તમાસા યે તમાસા હી નહી.
તસ્ત મે રખ્ખા ગયા જબ કાટકર યહયાકા સર,
કયસી આંખે ફેરલી ગોયા કે દેખા હી નહી;
તુરપર મુસા નઆ જલવા હમારા દેખને.
ઓર મહંમદસે કહા તુમસે તો પરદા હી નહી,
વાહ વાહ અશફાક તુમને ખુબ લીખી હય ગઝલ;
શાહીરો મે હય અભીતક નામ તેરા હી નહી.

ખુને જીગર—

ખુને જીગરકો પીતે હંય, બસ ગમમેં તેરે યાર,
ન જીતે હંય ન મરતે હંય, બસ ગમમેં તેરે યાર.

સહેરે ચમનમેં ફીરતે હુંય, બસ ગમમેં તેરે યાર,
અયસી હવા ચલાઈ, જમના મોહે દીખાઇ,—
મેં ચુપકે ચુપકે રોતી હું, બસ ગમમેં તેરે યાર.
હું ગમમે તેરે રોતી, મુંહ આંસુઓ મે ધોતી,
વોહ કહાં ગયો મેરો મોતી, મેં મોતી બીના નહી સોતી. બ.સ.

શેર દીલ ઉસીકો દીજીએ જો દીલદાર યાર હો—
કયા હીંદુ કયા મુસલમાન કદરદાન યાર હો.

મેરી નજર જો તુમસે લડગઇ મેં પલંગસે નીચે પડગઇ,
વોહ કયાં ગયો મેરો પ્યારો, મેં અગ્નિ જેસી જલ ગઇ;
બસ ગમમેં તેરે યાર—ખુને જીગરકા.

છોટી બડી સુઇચાંરે.

ગાયન—

છોટી બડી સુઇયારે જાલીકા મેરા કહાડના,
એક સુખ પાયા મયને અમ્માકે રાજમે—અમ્માકે રાજમેં.
સાથ સહેલીયાંરે ગુડયોકા ક્ષારા ખેલના—છોટી,
એક સુખ પાયા મયને અમ્માકે રાજમેં—ભય્યાકે રાજમેં.
ગોદ ભતીજારે સડકો પે મોરા ખેલના—છોટી,
એક દુખ પાયા મયને સાસકે રાજમે—સાસકે રાજમેં.
આધી આધી રાત ચક્કીકા મોરા પીસની—છોટી,
એક દુખ પાયા મયને નનંદકે રાજમે—નનંદકે રાજમેં.
ગીલાસીઆ અધનરે ચુલેહકા મોરા ધોકાના—છોટી,

એક દુખ પાયા મયને દેવરકે રાજમેં-દેવરકા રાજમેં.
છોટી મોટી પેચકર બીચોંકા મેરા ગુંદહના-છોટી,
એક સુખ પાવા મંયને સૈયાંકે રાજમે—સૈયાંકે રાજમેં.
આધી આધીયાત બાંગોંકા મોરા ટહેલાના-છોટી,
એક દુખ પાયા મયને સૈયાંકે રાજમે—સૈયાંકે રાજમેં.
સૈયાં હૈ નાદાન મેરા ચેહી તો મેરા ઝોકના-છોટી.

ગજલ "હુંમદ"—

જાતે હો કહાં જાને જહાં,
અભી દીલ તો હમારા ભરાહી નહી.
અભી બોસએ લખ તો મીલા હી નહી,
અભી ગુનચએ દીલ તો ખીલાહી નહી,
કબ તલક ભલા ગમ ખાયે કોઈ;
કીસ તરહાન જાનસે જાએ કોઇ.
ઉસે ખાક ભલા સમજાએ કોઈ,
ઉશ બુત કો તો ખૌફે ખુદાહી નહી;
કયું હંસ્તા હૈ મેરે રોને પર,
નાહસે ઝરા અલ્લાહ સે ડર;
તુ કયાં જાને હાલતે દરદે જીગર.
તુને દીલ તો બુતોં કો દીયાહી નહી,
મૈને જો સવાલે વસ્લે કીયા;
વો "હમદ" મુઝે યે જવાબ મીલા,
તકદીર મે તેરે લીખ્ખાહી નહી:
તેરે દરદ જીકર કી દવાહી નહી.

ગઝલ—

ઉપને આશિક હોકે અપની ઝીંદગી બરબાદ કી,
ખુદ ફસી ફન્દે મેં બુલબુલ કયા ખાતા સૈયાદ કી;
જુલમ બેહદ કરદીયે તાકીદ હે જલ્લાદ કી.
કાટ ડાલુંગા ઝબાંન તુને અગર ફરયાદ કી,
ઇસ મહોબ્બતકા બુરા હો દમ લબોં તક આ ગયા.
શીરી બનકર ફુંક ડાલી કબ્ર તક ફરહાદ કી.
અબ બહેગા ખુન ઇસ કુચેમેં જાના ઇસ કદર.
સુખ મછલી બનકે તેરેગી છુરી જલ્લાદ કી.

કવ્વાલી—

યે તકાઝા હય કીસીકા ઇલતીજા પરદેમેં હો
પરદા દારોંકે તવસ્સુલકી દુઆ પરદેમેં હો
નાઝભી પરદેમેં હો અય જા અદા પરદેમેં હો
લુત્ફકી જો બાત હો બેહરે ખુદા પરદેમેં હો,
તેરે સદકે હોરા ગર ખુલને ન આએ રીઝે ઇશક
મેં મરીઝે હીજર હું મેરી દવા પરદેમેં હો
તુમકો પેહચાને હકીકત મેં વો આંખે હેં કહાં
યે તુમ હીજાનો કે ઝહીર હો કયા પરદેમેં હો
કયું પસંદ આએ ભલા ઉસના નામા તેરી
યા ઇમાહી મુદ્દતો તક જો રહા પરદેમેં મેં
મેરા દાઅવા હય કીસી સુરતસે છુપ સકતા નહી
વો અગર ઝાહીરમેં હો અય કબ્ર યા પરદેમેં હો.

કુંજ-કિશોરી

(સચિત્ર)

દશા ફરે ત્યારે બુદ્ધિ ફરે એ પ્રમાણે અધમ મનુષ્યોની બુદ્ધિ પાપ કર્મમાં બધી પ્રવૃત્ત થાય છે, અને તેથી આગળ ઉપર કેવું ભયંકર પરિણામ આવે છે. સત્યવાદીજનોને અનહદ શિર સંકટો આવી પડે છે છતાં હીંમતથી તે સંકટોને દુર કરી પાપીઓની પ્રપંચ જાળને કેવી રીતે તોડે છે તેનો આબેહુબ ચિતાર ચિતરવામાં આવ્યો છે. આ નવલકથાના પ્રત્યેક પાત્રનું વર્તન વાંચી મનન કરવા યોગ્ય છે. જો તમારે નીતિનો માર્ગ જાણવો હોય, પુત્ર પુત્રીઓના હૃદયમાં ઉંડી છાપ બેસાડવી હોય, પાપીઓનો જુલ્મ જોવો હોય. આનંદ સાથે નીતિ રીતિનું યથાર્થ જ્ઞાન ગ્રહણ કરી સંસારને ઉજવળ બનાવવો હોય તો એકવાર કુંજ-કિશોરી અવશ્ય વાંચો. સુંદર છપાઇ તથા સોનેરી પાકુ પૂંઠું કીંમત રૂા. ૨—૮—૦ પોસ્ટેજ જુદું.

સોળ વર્ષની સતિ ને નવ વર્ષનો પતિ	...	...	૦—૮—૦
ગુલાબી ગુણકા	...	...	૦—૮—૦
મુંબઇની શેઠાણી	...	...	૦—૮—૦
પોલાદી પંજો	...	...	૦—૮—૦
પ્રમાદધનની પ્રભુતા	...	...	૪—૮—૦
કાળરાત્રીનું ખૂની ખંજર ભાગ ૧ લો	...	...	૩—૦—૦
,, ,, ભાગ ૨ જો	...	...	૩—૦—૦
પદમલતા	...	...	૩—૦—૦
ગુલશના ભાગ ૧ લો	...	...	૩—૦—૦
,, ભાગ ૨ જો	...	...	૩—૦—૦

પૃથ્વીપુત્ર— રાગ ગઝલ કવ્વાલી

લોક કહે છે કૃષ્ણકર્ત્તા, અકર્ત્તા સાક્ષાત છે
તો ધ્યાન દઇને સાંભળો આ અજાયબીની વાત છે—
ખાંડવને બાળ્યું અર્જુને લંકા હતી સોનાતણી,
હનુમાનજીને પુંછડે ત્યાં આદર્યો ઉતપાત છે—
બાળ્યો નકામો કામને; બેભાનમાં શ્રી શંકરે,
દારિદ્ર જગનું બાળવા, ના કોઇની તાકાત છે—
આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર બાળો દેશનું,
જો કૃષ્ણથી એ ના બળ્યુ. તો અજાયબીની વાત છે—
બ્રહસ્પતિ સમ વિદ્ગતામાં વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
ઉલટા તણું સુલટુ કર્યું એ અજાયબીની વાત છે—

મીનળ મુંજાળ— રાગ ગઝલ

પાળે પ્રજાને પુત્રસમ, તે દેવસમ પુજાય છે,
યશગાન એવા નૃપતિઓનાં દેવતાઓ ગાય છે.
જગતમાં પાળે પ્રજાની હિત નૃપ એ જાણે ધર્મની રીત–જ.
જે ન્યાય આપે શીખવે રાજા થવા તે યોગ્ય છે,
વિદ્યાકળાને શીખવે રાજા થવા તે યોગ્ય છે,
અફસોસ છે પણ એટલો, કે કોઇએ ના કામના
રાજા બધા ધર્મો ભુલી, રાજા રહ્યા એક નામના.

મણિકાન્ત— સાથે શું લઇ જઇશ ?

ચીવટ રાખી હરી ભજને, જગત જળ ઝાંઝવા જેવું,
જમાવેલું પડયું રે'શે નથી સાથે કશું લેવું.

/

મગન મનમાં નહિ થા તું. અરે દિન એક તો મરવું.
છતાં કાં લાગ જાવાદે ? પ્રભુનું નામ દઇ તરવું ?
સગાં વહાલાં લઇ સાથે. નથી તું ભાઇ જાવાનો.
સકળ ધન તો ધરયું રહેશે, પછી ત્યાં શું બતાવાનો ?
ભરીલે ભક્તિનો લાડુ. અવલ એ કામમાં આવે,
પછી ના રાખ તું શંકા, ખજાને ખોટ ના જાવે !
લખી લેજે હૃદય શંકર તણી આ શીખ છે સારી;
સફળ થશેજ જન્મારો રટણ કર કૃષ્ણ ગિરધારી !

મણિકાન્ત— ગઝલ કવ્વાલી.

સુખી સંસારને ધારી ભુલો તું કયાં ભમે ભમરા !
દુખોથી છે ભરેલો આ, સકળ સંસાર મન ભમરા !
સુખોની છાયડી જાયે, દુઃખોના વાયરા વાયે;
સુખો લાગે અતિ મીઠાં, દુઃખો ન હાયે ? સ્હેવાયે ?
ભલે સુખ હોય સો વાતે, ન હોયે ન્યુનતા કાંઇ.
મરે જો સુત વ્હાલો તો, સુખો સઉ જાય પલટાઇ !
અગર પુત્રી બને વિધવા, કહો દુઃખ એજ કયાં કમ છે ?
કુસુમ સુખ કેરૂં કરમાએ, નહિ ઓછો સિતમ એ છે !
કંઇ જન દરદથી ઘેલા કંઇને અન્ન નહિ ખાવા;
કુટુંબ પરિવારથી ત્રાસી બને છે કંઇક જન બાવા !
કંઇ જન જઇ કુવે પડતા, કંઇ ખંજર ખાઇ મરતા !
કંઇ જન ઝેર ફાકીને ! દુઃખી નિજ દેહ પરહરતા !
કંઇ સ્થળ વાગતાં વાજાં લગન કોઇ સ્થળે થાતાં,
રૂદન કોઇ સ્થળે થાયે સગો વ્હાલો મરી જાતાં,
અરે ! સંસાર આ કેવો, દુખોથી છે ભરેલોરે !
કહે શંકર જપો જગનાથ ને જંજાળ મલોરે.

વીર કુણાલય—   ગઝલ કવ્વાલી

હું ખાપરો તું કોડીયો, જોડી વીંછી ને સાંપની;
મીઠા ડોસીને પુછવું છે બુદ્ધિ કોઈના બાપની,
કાયદો પુછી શકે નહિ એવી વિદ્યા આપણી,
કાયદેથી બોલી ફરવું છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની
માથાંઓ મુડી મુર્ખના પહેરાવી ટોપી માપની
કહેવું અમે શું જાણીએ, છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની;
પેલો સહુ સંસાર અહીં પરવા કરો ના પાપની,
શ્રીકૃષ્ણ ગીતામાં કહી ગયા છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની

રાજા શંભાજી—   રાગ ભેરવી

છે પંથ વિષમ પ્રયણના, વિષથી ભર્યો સંસારમાં
વિષપાન છે વ્હાલાં ન પરવા પ્રેમની તલભાર જ્યાં
અમે નિરદયને અણમોલ અમારાં દીધાં દેહનાં દાન,
ગઇ અંતરની ઓળખાણ, જીવન ધન આપું શું એધાણ.-અમે
યોવન મધુને પ્રેમરસનાં સ્થાન સહુ રસીયા કહે,
અધુરા ધરાએ રસથકી પુરા રસીક તરસ્યા રહે.
આ ઘડી જાય અણમોલ પ્રિય ! અંતરના પટ ખોલ
એ મીઠાં વચનો બોલ બોલ, કંઇ લુંટાત જીવન લ્હાણુ અમે.

સંસાર લીલા—   ગઝલ

મ્હેમાન જગની મેદની મ્હેમાન માનવ જાત છે,
વઇભવ નગરનાં વાસીકો, વઇભવ વિશે રળિઆત છે.
વણસી જશે દીન ચારમાં આ માટીની મહેલાત છે,
આ ચાર દીનની ચાંદની અંતે અંધારી રાત છે.
જુઠી આ વઇભવની માયા, આ સાહેબી ચાર દીનની

લક્ષ્મી સાગરે તરંગ કઇ આવે ચાર દીન માટે ચિત્તને ચળાવે.
જીવન પંથને એ 'બાપુ' ભૂલાવે...આ સાહબી ચાર દીનની.

સંસાર લીલા-- ગઝલ

ન જીવન પ્રાણમાં બાકી ન ચેતન તનમહીં બાકી,
છતાં એ નાથમાં મારો અમર વિશ્વાસ છે બાકી
જગતની હું નથી સ્વામી જગત મારૂં નથી સ્વામી.
તમે મારા ન જો સ્વામી બધીએ આશ છે બાકી
જગતના બંધનો તુટયા નયનમાં આંસુઓ ખુટયાં
જીગરના તાર છે તુટયા રે છેલ્લો શ્વાસ છે બાકી.

સંસાર લીલા— રમુજી ગાયન

આવી અણધારી આ ધાડ, બાપા ગેબી ગોળો માર,
રાંડને આવ્યો ના વિચાર, મરકે ભુત બની નીરધાર;
ભાઇ ભાળો ભાળો ભાળો એક ફેશનનો ગોટાળો,
શામળીયાજી કરજો મારી સહાયરે
તમો મોટરમાં બેસી વ્હેલા આવજો.
શું શામળીયાજી સ્હાય કરે આ બાળકને સંભાળો
તમે શીદને મને સહુ બાળો,
નંબર વનનો આ ગોટાળો હાય હાય;
મારા દીલમાં આ વાગી ખીલીમારા પગની નળીઓ થઇ ઢીલી.
દીકરી આનો શો ઉપાય,
ઇજ્જત ટકે શેર વેચાય અરેરે મરી ગઇ તારી માય.
બાપ હોય હાય હાય બાપ હાય,

બલીરાજા—

વશ કીધો તે વીર મારો, જે ગુણીયલને બહુ સારો
નથી વાંક જરા કંઇ મારો, નણદલ તમ વીર ઠગારો,

રંગ મહેલમાં હતી એકલી આવી અડપલું કરી ગયા,
ચુંબન કરી ભરી અંક મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
વસંત જોબન ફુલવાડીમાં ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ મારો ડાહ્યો ડમરો—વશ
શરમાળે મને શાન કરીને કંચુકીની કસ છોડી,
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા લાજ શરમ સઉ તોડી—નથી.
વદન ચન્દ્ર છબી રતી લજાવે, ભ્રકુટી કામણગારી,
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો કળા અજબ છે તારી—વશ.

માલતી માધવ—

નાનકડી નાજુક નાર, બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી
મારા લાલાની છું લાડકડી (૨) છું લાડકડી (૨)
આંખ તણે લટકે પટકું છું લાલને—
નાની શું સમજે એ વ્હાલાના વ્હાલને.
(હું બધુંએ સમજું છું)
જાણી ભોળો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી (૩) નાનકડી.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

શું કહું કથની મારી રાજ, સું કહું કથની મારી,
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ...............શું કહું.
પરખી પારીજાતિક મેં અર્પણ કીધું મન મારૂં
પતી તજી પરલોક સીધાવ્યા કરી જીવતર મમ ખારૂં રાજ—શું
ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ
ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શું કહું.
અરપ્યું મેં સર્વસ્વ સ્વામીને પ્રેમની કફની ધારી,

તજી જગત જંજાળ સર્વ હું પ્રીતે ભજું ત્રીપુરારી–રાજ શું કહું.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

રૂપે શું મન રાચોરે કાયાનો રંગ કાચોરે ભગવાન ભજો (૨)
હાડ માંસ ને રૂધિર ભરેલું, મઢયું ચામડે અંગ.
ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ,
ભરૂસો નહી સાચોરે કાયાનો રંગ કાચોરે ભગવાન—(૨)

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે...થઈ
પ્રીતે કરો મુખવાસ સજનવા રાજ હૃદયના વાસી
પ્રેમદા પ્રીતજ્યોત પ્રકાશી, મારા મનના મનોરથ ફળીયારે–થઈ
ભાગ્યવંત કર્યો ભગવતિ મુજને, જીવન સફળ થયું મારૂં
કરો શ્રીહરિ શુભ તમારૂં, મારા મનના માલિક મળીયારે–થઈ.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી

માલીકના બાળક સઉ, માલીક સઉના શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિનો સઉ બાજી એને હાથ—
રૂણાનુબંધે આવી મળતું, ખાવ્યું નવ કોઇનાથી ખળતું.
જગત માત્ર તેને આધીન છે; અનાથના જે નાથ,
નહિ પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કંઇ નવ જાણવું,
સઉએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું–જગ. (૨)

રાજા જસવંતસિંહ— કવ્વાલી

અમર આત્મા અમારો છે. મરણ દરકાર શા માટે ?
મરી જાણે જો જન્મીને જીવન દરકાર શા માટે ?
જગતમાં પ્રાણી કંઇ મરતાં, મરીને જન્મતાં પાછાં,
બધાં ઘટમાળામાં ફરતાં પછી તકરાર શા માટે ?
ચુકયો જે લક્ષ જીવનનું ગયો તે જીંદગી હારી ?
જીવ્યા તે ના જીવ્યો જગમાં, જીવનનો ભાર શા માટે ?

રાજા જસવંતસિંહ— કવ્વાલી.

અભણ હું છું નથી લક્ષ્મી ફકીરી હાલ મારો છે;
ગરીબોનો પ્રભુ બેલી, મને તેનો સહારો છે.
હું ઘાયલ છું તમારા નયન બાણોથી તપાસી લ્યો.
કે બાંધી પ્રેમના પાટા, હસી દીલબર હસાવી લ્યો
રહો જો ધર્મપત્ની તો ન છોડો ધર્મની રીતી,
વિના સદ્ધર્મ છે મિથ્યા હૃદયનાં લગ્ન કે પ્રીતી.
તમે તારક બન્યા છો તો, હવે તરણી તરી જાશે,
કે હાલી નીકળો બન્ને, થવાનું જે હશે થાશે.

બલીરાજા—

આનંદ મંગળ ગાવો પરણાવી લેશું લ્હાવો
મારી વેવાણ રસીલી જોડી શોભશે.
નિરખી કન્યા કહેશો મુખ જોઇ તાકી રહેશો—મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું ને બીજું કાણું,
મળી વેવાઇ ને વેવાણ, ફેરા ફેરવોને ઝટ—આનંદ

ફટાકિયા તમે જોશો, હોળીને દહાડે રોશો;
તેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકા વાગશે-આનંદ.
તડાકિયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને,
વાજાં વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો—આનંદ

રાજા જશવંતસિંહ— ભજન

મારા ભવની ભાવટ ભાગીરે, જોગીડા જુના.
લગની તુજ નામની લાગીરે જોગીડા જુના.
વચનો ભેદ ભર્યા ભેદુના હૈયા તુજ વિણ સુના
આ કામણગારી નારીએ, શું કામણ મુજને કીધું.
તન દઇને મનડું લીધુંરે, પણ દુઃખ વિયોગનું દીધું
નીશદીન સાથ રહે સમજુના રે—જોગીડા જુના

વીણાવેલી—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
તારો ત્યાં લગી જાણજે જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ.
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં માની લઇએ
રાખે જેવી રીતે રામા રંગે તેવી રીતે રહીએ-સદા.
સાખી—પીપળ પાન ખરંતા હસતી કુપલીઆં
મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆં
દશાના ઢંગ રૂતુના રંગ જેવા દેખી લઇએ—સદા.
સાખી—કદી મેહલો ને માળીયાં કો દીન છપ્પર ખાટ
કોઇ દીન એવો આવશે, ભુખ્યા ન મળશે ભાત—સદા.

ઉદયભાણ—

મન માયાના કરનારારે જરી જોને તપાસી તારી કાયા,
પુછી જોને તું પંડિત પુરાણારે, કોના અમર છે લેખ લખાણા

કાચી છે કાયા આ માટીની માયા છે માટીના ખેલ બનાયા.
શાણા તો સમજી અલગ થયા, પણ બાલક બીચારા લપટાયા—જરી
લાખોની પાંખો ગઇ છે પીખાઇ, જેની મુછપર લીંબુ ઠરાયા
કાળના ફાવાડેથી કોણ બચ્યું છે, ભલે રંક હોય કે મહારાયા—જરી
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાવ્યા,
જોબન તન ધન તેવાં સમજવાં પાણીમાંના પડછાયા.—જરી

લીલાવતી—

અરજી સાંભળોને સરકાર મુજને ગાંઠતી નથી ઘરનાર
અગીઆર વાગે ઉંઘમાંથી ઉઠી તરત તડકે જાય.
દાતણ કર્યા વિના મોઘરીને મુળા, ખોળામાં લઇને ખાય—અ.
વાંકું ચુકું બોલી વઢવું ને રડવું, ફુઅડ રાંડને રોજ.
ઘરમાંથી ઘી ગોળ ચોરી ખાવાની ખોટી પડી છે ખોડ—અ.
પાડા પાડોશીને ડોશી ડોસાથી, લડી ચુકી લાખવાર:
પોતાના બાળકને નીત્ય બઝુડે મારે પણ મને માર—અ.
રાખના ઢગલામાં ફોરા પડયા જેવું રાંડના મોઢાનું રૂપ;
ભુત ભડકામણી ભારે કુભારજા, ભડકી મરૂંછું રે ભુપ—અ.
સુગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ,
ખણતાં જુવોના ટોળા ખેરવે, પરસેવાની પડનાળ—અ.
હોળી દીવાળીએ ન્હાવાનો નેમ છે, બડી ચતુર છે વહુ,
અંગે ઓઘરાળાને લુગડાંમાં લીખો, મારવાડ કેરી મઉ—અ.

સતી અનસુયા—

ત્રિભુવન પતિ તારનારા વ્હાર કરો મા...રી,
વ્હાર કરો મારી હરિ, થાઓ ચાહકા...રી—ત્રિભુવન૦

દીનદયાળ શરણે બાળ, કિંકરની લ્યો સંભાળ;
પીડે છે પ્રાણીને પાપી દુષ્કાળ, પીવા મળે ન વારી—ત્રિભુવન•
ભુલી ગઇ મમ દેહભાન, સ્વામીની સેવામાં લાગ્યું તાન;
ક્યાંથી કરાવું હવે જળ પાન, પતિને સેવનારી—ત્રિભુવન•

સરસ્વતીચન્દ્ર—

પ્રિતી કરી શું તરછોડી પરદેશી......હાં છોડી પરદેશી, (૨)—પ્રિતી૦
ડંશ દઇ અહો ભ્રમર કુમુદને હો છોડી પરદેશી હાં છોડી (૨)—પ્રિતી૦
પુરી પંખીણી પ્રેમ પીંજરમાં, આખર પાંખ મરોડી પરદેશી.
હાં મરોડી પરદેશી...........મરોડી પરદેશી...........પ્રિતી•
ત્યાગી કુમુદ વન, ભટકીઓ ભમરા, આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી
ઉડીજા ઉડીજા પંખી મુસાફર રેન રહી છે હવે થોડી પરદેશી.
હાં થોડી પરદેશી........હાં થોડી પરદેશી...........પ્રિતી૦

નરસિંહ મહેતો—

મોહન તારી માળા રે આઠે પહોર મુકું નહીં
કાના અંગે કાળારે ચીતડેથી હું સુકું નહિ —મોહન
જેમ પપૈયો પીયુ પીયુ રટતો રાખા ટેક,
સર સરિતાના જળ થકી પીયે ન ટીપું એક.
તેમ જપું તુજ નામને વ્હાલા ધરી વિવેક;
બીજા બધા ચાળારે તેની કને ઢુકું નહીં —મોહન

મતલબી દુનિયા

સબ મતલબકે યાર, જગતમેં સબ મતલબકે યાર,
માતા પિતા ભ્રાતા ભગિની સુતા ઓર નિજ નાર—જ.

સ્વજન કુટુંબ મિત્ર પ્રાણ પ્રિય દાસ દાસી પરિવાર
રાજા પ્રજા ગરીબ તવંગર પંડિત ગર ગમાર—જ,
જોગી ભોગી અરૂ વૈરાગી ચેરા અરૂ શાહુકાર,
પતિવ્રતા અરૂ કુલટા નારી, વર્ણાશ્રમ શુભ ચાર;—જ.
પશુપંખી જલ જંતુ કીટ મૃટ; જીવ યોની અપાર,
સ્વારથ બીન કોઇ હરીકે પ્યારે, જીનકો હૃદય ઉદાર:
નિસ્વારથ બીન કોઇ હરીકે પ્યારે, જીનકો હૃદય ઉદાર;
જિન દો પરકાર સદા પ્રિય. તિનપર મેં બલિહાર—જ,

પુત્ર—ભાગવતી સખાયો—

નવીન પ્રેમરસભીની મૃગનયની, ભાન તું ક્યાં ભુલી આવી.
શાણી સલુણી મદન મન મીણી, કોણે તને ભરમાવી બ્હેન બાનતું.
સરવર તટપર જળક્રીડાએ સહજ સખી એતો આવી,
ચંપક છાંયે ઉભી રહી, એને ભોગીએ ભરમાવી
અરસપરસ અમ આંખ મળી મને લોચનીયે લલચાવી. બ્હેન.
માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર નિકટ ગઇ અણજાણી
મદભર રસિકા રસ લુટતાં, રસઘેન મહીં ઘેગણી
મનગમતાની મોજમજામાં, ફુલવેલી વીખરાણી
બ્હેન ? ભાન હું ત્યાં ભૂલી આવી.

નંદ—બત્રીસી—

કોમળ કાયા કાં કરમાવો, બાઇ ભભુતી ચોળી
હવે ભભુતી મુજને વ્હાલી, દેહ દઉં રગદોળી,
પ્રીતગઇ પ્યારા પ્રીતમની આશ ઉંડી આ અંતરની,
રૂપરંગ દઉં રોળી—કોમળ.

સુંદર શરીરે શોભે બા, હીરાના હાર રૂપાળા;
પ્રેમ દોરીએ અશ્રુપારલા, પરોવી પહેરૂં માળા.
નાથ કૃપા વીણુ જોગણુ થાઉ નાથ નામની ધુન લગાવું;
પહેરી કંથાઓળી—કોમળ.

સતી તોરલ **કવ્વાલી**

જીવન દિન ચારનું ચટકું નકામો મોહ માયાનો.
ઉડી જાવું આહા અંતે કરીને ત્યાગ કાયાનો,
થતાં દરબારનો ડંકો રહે ના ગર્વ બંકાનો,
શુરાનો પણ સમય આવે સમાધિમાં સમાવાનો,
ભુલે જ્ઞાની છતાં જ્ઞાને ધરાવી ઢોંગ ડાહ્યાનો.

રાજા જશવંતસીંહ —ઉસ્તાદી—

મેરો પિયુ ગયો પરદેશ, કેસે મંય સંવાર કીસે બતાઉ
મંય દેખ ચુકી સબ દેશ, પર પિયુ પિતા નહીં પાઉ,
સબ અંગકો રંગ ગયો મેરો, બાલમેં નિપટ ભયો,
મેરો જોબન જાત વહયો, કિસ મેં કરમ વ્યથા સુનાઉ
દેખકર સુની સેજ અકુલાઉ, લાલ બિના પિયા ચેન કહાંપાઉ
મેરો પિયુ ઢુંઢકર લાઉં નહિબીન ખાનપાન મરજાઉ-

કર્મપ્રભાવ— રાગ ગઝલ

રઘુબીન સંગ સીતા દરશન દીખા રહી હય,
ક્યા ભોલી ભોલી શકલ, નજરોમેં આ રહી હય—રઘુબીર.
લછમનકે સાથ રામ ખાતે હંય કીસ મજસે,
બયકી હુઇ હંય સીતા ભોજન ખીલા રહી હય-રઘુબીર.
અય કૈયકેયી બચનકો, દશરથસેં ફેર લે તું
તેરે ગુનોસે સીતા બનવાસ જા રહી હય-રઘુબીર.

મહાભારત—

ડગમગ ડોલે તોરી નૈયારે નાવ પુરાની
પુન્ય ગમાવા પાપ કમાયા સાયકો સજલે.
મોહન ભજલે પાર ઉતારે તોરી નૈયારે.
ચલે ન સાથ મ્હેં યાહોંકી ગાયા યહ
મ્હે કાલ વો હય જીસને કાલકો ભી ખાયા હય
ગઇ જો આયે નહી ચેત સમય આયા હય
ઉસકો ભજલે જીસ્સે વેદનેણી ગાયા હય...સાચ.

રાજા સંભાજી— **ભજન:—**

કાયા કાચી ઘડી. આપણી કાયા કાચી ઘડી,
પલકમાં જાશે પડી, પાપણી પલમાં જાશે પડી,
જોતાં રૂપાળી કાંચન જેવી સ્નેહ ધરીને બહુ વિધ સેવી,
તોયે જાયે જળી—આપણી.
જો એથી ભગવાન ભજાએ, તો મુક્તિનું મંદિર થાએ
નહીં તો કેદ કડી—આપણી.
હાજર દાસ હજારો હોય, સહાય કરે નહીં આવી કોય;
જાએ એકલડી—આપણી.

ભુલનો ભોગ—

વાગ્યાં હોય તે જાણે હો કામબાણ વાગ્યાં હોય તે જાણે
ઓલા લંગોટીયા શું પીછાણે-હો કામબાણ વાગ્યાં હોય તે જાણે
અલાઉદ્દીનને લાગ્યાં પૃથ્વીરાજને લાગ્યાં ઠંડા થયારે મસાણે.
કરણઘેલાને પાટણમાંહે વાગ્યાં મેં વાંચ્યું ઇતિહાસ પાને હો-કામ.
વાંઢો આ લાલજી ફકડ વિલાસી, નયનોનાં બાણ મારી જાણે,
ભોળી કોઇ ભેંસબાઇ ભડકી ઉઠે ત્યાં, નાક ગસી નાખવું તે ટાણે
હો. કામ.

ભુલનો ભોગ

પતિ સુખનો નહીં આ ભવે વારો,
અધમ આ આર્ય તણો સંસાર ખારો—પતિ
વહુ બિચારી કરે વૈતરાં, અપજશનો શીર ભારો,
સાસુ નણંદી ખુબ સતાવે, હાય દુઃખી જન્મારો—અધમ.
સતિ વિરૂદ્ધ પતિ ઉશ્કેરી કરતો અધમાચારો,
દંપતિ સુખમાં ભેદ પડાશે, સહેવાં કષ્ટ હજારો—અધમ.

વીરાટ પર્વ—

કનઇયા મોંસે ખેલો હોરી ના કીઠોરી.
ચન્દ્ર બદન નવ નટન ગ્વાલીની નયનોકી મતવારી,
લેલે હાથપર માર કુંકુમ કર બહીયાં ઝકઝોરી,—કનૈયા.
અબીલ ગુલાલકે બદલ છાએ, ખેલત નંદ બીહોરી,
કુંવર કાન મોહે રંગે જો છીટકો, ભીનત સુનરી મોરી-કનૈયા
સબસખીયાં મીલ બન બન આઇ શામલ કોઇ ગોરી,
અપને અપને મંદીરસે નીકલી સાથ નંદકીસોરી—કનૈયા.

કામલતા—

મેં દુનીયાં સઘળી જોઇ, કોઇનું દીઠું ન કોઇ
સ્વારથની જાળ પરોવાઇ, સગપણ સૌ નાખે ધોઇ
આજ હોય વ્હાલાં કાલે તેજ થાય વેરી,
અજબ સરખી એતો રીત પ્રીત ફેરી,
પોતાના સ્વારથ માટે અવરને નાંખે નીચોઇ.

સતી અનસુયા—

મારે મંદીરે પધારો યોગીરાજ મહારાજ;
ભોજન કરાવું મન ભાવતાં.

ઘેબર ધારી જલેબી શીરો, સુખડી,
મોતીચુર ને મેંસુર ભાંગે ભુખડી,
તળુ તદબીર કાચલી, વડી તમ કાજ—ભોજન૦
નેહે નીપજાવું શાક ભાત ભાતનાં;
રૂડાં રાહીતાં; બનાવું જાત જાતનાં
અતિ જુગતિથી પીરસું પ્રીતે ધરી બાજ—ભોજન૦

સુરદાસ—

દુનિયાં હે દાસ મેરી મેં હું રસીલી માયા
ચિત્ત સંતકા ચુરાયા, જગકે ભલા જીતાયા
નિર્લોભકું ભુલાયા, કછુ ના લગાઇ દેરી
નૈનોંકા બાન મારી, કહાં છુપ ગયેથે પ્યારી,
તારીફ કરે તુમારી નિર્લોભરામ લહેરી...દુનિયા૦

સરદારબા—

દશા કરે તે કોઇ ન કરશે, મુરખ કરે અભિમાન,
પ્રાણી બિચારૂં તુચ્છ મગતરૂ, કાળ કથા અણુજાણુ
કુંપદમાં મરડાઇ મરે પણ ધાર્યું કરે ભગવાન—દશા૦
નિરધનીયા પળમાં ધનવંતા ધની થયા લાચાર
સદા સુખી કે સદા દુઃખી નહિ કોઇ જગમાં રહેનાર,
કુંપળ હસ્તી પાન ખરંતાં, તે પણ છે ખરનાર,
સત્ય ટેક ખાતર જે સહેશે; આફત અપરમપાર,
નામ અમર રાખે તે જુગ જુગ જન્મ્યું તેજ જનાર.
નાહક અકીન છોડે નીજ જન, સાત સાહ્ય કરનાર.

જ્વરવિનાશક ટીકડી

ફક્ત ૭ ટીકડીથી આરામ FEVER TABLATS.

આ ટીકડી શરદીના, આંતરીઆ, મેલેરીઆ, જીર્ણજ્વર, વિષમ જ્વર, સન્નિપાતજ્વર, ત્રીદોષજ્વર તથા પ્લેગ અને ઇન્ફલ્યુએન્ઝા જેવા મહાન જીવલેણ તાવને માત્ર ૭ ટીકડીથીજ હટાવે છે તેમજ અશક્તિ મટાડી જઠરાગ્નિ પ્રદીપ્ત કરી દસ્ત સાફ લાવી શરીરને તંદુરસ્તી બક્ષે છે.

તેમજ મેલેરીઆની સીઝનમાં વર્ષા તથા શરદ ઋતુમાં એકાન્તરે એક એક ટીકડી સવારમાં ચા અગર પાણી સાથે લેનારને મેલેરીઆદિ તાવની દહેશત રહેતી નથી. તથા કોઈ પણ ઋતુના તાવને માટે અકસીર છે.

આ ટીકડી તાવ હોય અગર ના હોય તો પણ ગમે તે સમયમાં લઇ શકાય છે કીં. ટીકડીઓ ૧૦૦ ની શીશીનો રૂપીઓ ૧ાા

વાપરવાની રીત—મોટા માણસે દિવસમાં ત્રણ વખત સવાર બપોર અને સાંઝ એકએક ટીકડી પાણી અગર દૂધ સાથે લેવી માસ ૬થી એક વરસ સુધીના બાળકને ત્રણ વખત થઈ એક ટીકડી આપવી એક વરસથી પાંચ વરસ સુધીનાને ત્રણ વખત થઇ બે ટીકડી આપવી.

ઇન્ફલ્યુએન્ઝા પ્લેગ અને ટુંટીઆના તાવમાં બોમ્બે પ્રેસીડન્સીના ઘણા ડી. લો બોર્ડો તથા તાલુકા લોકલબોર્ડો તથા મ્યુનીસીપાલેટીઓ તરફથી આ ટીકડી હજારો ગરીબોને વ્હેંચવા માટે ખરીદાય છે અને તેની અસરનાં સરટીફીકેટ અમને મળતાં જાય છે

વૈદ જગન્નાથ જી. દ્વિવેદી આયુર્વેદીક ફાર્મસી નડિઆદ

ડાએરીઆ પીલ્સ DIARRHOEA PILLS

(ઝાડા મરડાની ગોળી)

સંગ્રહણી (ગળતી) માટે અકસીર દવા

ઓગ્મે પાણી વીકારથી લાગુ પડેલાં દરદ. ઝાડા અતીસાર સંગ્રણી (ગળતી), જુનો મરડો, લોહી, ઝાડો, આમ, આંતરડાં તથા હોજરીનાં દરદોથી રીબાતાં દરદીઓને યકૃત (લીવર) નળઆંત્ર વાયુ, ચુંક, આફરો, શ્વાસનુ અડવુ, અશક્તી મટાડી પાચન ક્રીયા વધારી શરીરમાં તાકાત લાવે છે. વાપરી ખાત્રી કરો

કીંમત શીશી એકનો રૂ. ૧।।), પો જુદું.

વાપરવાની રીત— સવાર બપોર સાંજ એક ગોળી લેવી છોકરાને અડધી ગોળી પાણી દુધ અગર છાસ સાથે

તા. ક. આ દરદીએ હલકો ખોરાક છાસ અગર દુધ સાથે લેવાથી ગમે તેવો સંગ્રણી અસાધ્ય હોય તો પણ મટાડી છે. તે ઝાડા તથા મેરડાને એકજ દિવસમાં નાબુદ કરે છે.

એસેન્ઝોલ

મોટા મોટા ડાક્તરો વૈદો અને હકીમો દવા કરતાં છતા નહિ મટેલાં ગમે તેવા જુનાં ખરજવાને અમારૂ એસેન્ઝોલ એકજ અઠવાડીઆમાં જડ મુળથી નાબુદ કરે છે, ખરજવા માટે એસેન્ઝોલ એ એકજ ઉપાય છે. વાપરવાથી ખાત્રી થસે સવાર સાંજ બે વખત આંગળી ઉપર લઇ ચોપડવુ, જરા બલવુ ને બીજે દિવસે સવારમાં ધોઇ સાફ કરી ચોપડવુ ચોપડયા પછી આંગળી ધોઇ સાફ કરવી કીંમત શીસી ૧નો ૧-૮-૦ પોસટેજ જુદું.

તા. ક. કોવારો તથા ખસ દાદર તો માત્ર જલદીથી નાબુદ કરેછે

વૈદ જગન્નાથ જી દ્વિવેદી આયુર્વેદીક ફાર્મસી નડીઆદ

ચ્યવન પ્રાશ અવલેહ (જીવન)

સ્વાદીષ્ટ ચાટણ તેમજ નીર્ભયપણે વાપરી શકાય છે. બાળક સ્ત્રીઓ તથા પુરૂષો સર્વેને. જીવનનુ સેવન કરનારને નિરોગી બનાવે છે. શરીરમાં નિરોગીપણાનાં તત્વો વધારી લોહી તથા વીર્ય વધારી નબળાઈ, પાન્ડુ, ખાંસી, ક્ષય, અને છાતીનો દુખાવો અને છાતી તથા ફેફસાના દરદો સુધારી અમ્લપીત સુધારી વંધ્યાદોષ નપુંષકત્વ તથા ધાતુ વિકારનાં દરદો મટાડવામાં આ કેસરી જીવન સર્વોતમ હોવાનો દાવો કરે છે. કીં. રતલ ૧ ના રૂા. ૩. પેસ્ટેજ જુદુ.

વાપરવાની રીત—બાળકને ૦ા ભાર. તેથી મોટા બાળકને રૂ. ૦ાા ભાર મોટા માણસને રૂ, ૧ થી રૂ. ૨ ભાર સુધી, સવારમાં એક વખત જીવન સાથે ૦ા શેર દુધ પાવુ ને નાના બાળકને રૂચી પ્રમાણે દુધ પીવે તો પાવુ કંઈ હરકત નથી.

કર્ણીક તેલ. [કાનના દરેક રોગ ઉપર]

કાનની બહેરાસ કાનનો સોજો, કાનનું પાકવુ, (વહેવુ) રસી નીકળવી, શુળ, સણુકા મારવા કાનની અંદર ફોલ્લી થવી કે કાનમાંથી પરૂ, લોહી, કે પાણી નીકળવુ વગેરે દરેક કાનના રોગ માટે અકસીર તેલ છે, સવાર સાંજ કાનમાં બે બે ટીપાં પાડવાં કીંમત શીશી એકનો રૂ. ૧-૦-૦

વૈદ **જગન્નાથ જી. દ્વિવેદી** આયુર્વેદીક ફાર્મસી **નડિઆદ.**

જવહર જુલાબ

લાવની શરૂઆતમાંજ આ ગોળીની અસરથી પેટ સાફ થઇ જાય છે અને તાવ હલકો પાડે છે આ ગોળી નબળા માણસોને અને બાળકોને પણ સુખરૂપ આપી શકાય છે. તેમજ ચુક આંકડી વગેરે કોઇ પણ દરદ થયા સીવાય પેટમાંથી પુરતો ખુલાસો થઇ જાય છે અને બીજી જે જે સ્થિતીમાં જુલાબ લેવાની જરૂર જણાય ત્યાં આ ગોળી ઘણી ઉપયોગી છે તેમ પેટમાંથી કૃમી વગેરે સાફ થઇ જાય છે. શીશીની ફી ૧—૦—૦

કફ પીલ્સ (ખદીરાદિ ગુટીકા) COUGH PILLS

ઉધરસ, સસણી, ઉટાટીઆની ઉધરસ, સળેખમ તથા છાતીના બીજા દરદોમાં અને સાદ બેસી ગયો હોય ત્યારે આ ગોળી દિવસમાં ત્રણ ચાર વખત એક એક ગોળી મોંમાં રાખવાથી રસ ચૂસવાથી (ગળવાથી) એકદમ આરામ થઈ જાય છે. તેમજ દમ શ્વાસ ક્ષયની ઉધરસ પણ આ ગોળાના સેવનથી નાબુદ થઇ જાય છે સ્વાદીષ્ટ તથા રૂચી કરનાર અને મુખની દુર્ગંધી દૂર કરનાર છે શીશીનો રૂા. ૧—૦—૦ પો. જુદુ,

લીવર પીલ્સ.

યકૃત લીવર (બરોલ) જીર્ણ જવર અશકતી શરીરની ફીકાશ પાન્ડુ રોગ શ્વાસનુ ચડવુ વગેરે આ લીવર પીલ્સ થોડા સમયમાં મટાડી શકતી લાવે છે

શરીરના સોજા પેટ તથા પેઢાનુ દરદ બરોલ લીવર હોજરીનો સોજો તથા દુખાવો એકદમ મટાડે છે ને શરીરમાં શકતી લાવી લાલચોળ બનાવે છે કીંમત શીશી ૧નો રૂ. ૧—૦—૦

વાપરવાની રિત— બાળકને સવાર બપોર સાંજ અડધી અડધી ગોળીને મોટા માણસને દીવસમાં ત્રણ થી છ ગોળી આપી શકાય છે.

વૈદ જગન્નાથ જી. દ્વિવેદી આયુર્વેદીક ફાર્મસી નડિઆદ

પ્રદર વિનાશક (સ્ત્રીઓ માટે શક્તિની દવા

સફેદ પ્રદર. લોહીવા. ગર્ભાશયનો સોજો. દુખાવો, ઋતુનું સાફ ન આવવું. અનિયમિત આવવું. ગર્ભ ન રહેવો સુવારોગ ખાંસી, હાથ પગે સુંથારો, પિશાબમાં કળતર, (જવર તથા પગના તળીયામાં થતી બળતરા), દાહ, રતવા, માથાનો અને કમ્મરનો દુખાવો, શરીરે ફીકાશ તથા બેચેની વગેરે દર્દો માટે ઘણીજ અકસીર દવા છે. તેમજ કસુવાવડ થતી મટાડી ગર્ભાશય સુધારી વંધ્યત્વ દૂર કરે છે. તેમજ સંગ્રહણી અતિસાર મટાડી દસ્ત સાફ લાવે છે બળ બુદ્ધિ, કાન્તિ તથા શરીરની સુંદરતા વધારનાર આ દવા જેવી બીજી એકે દવા નથી.

વાપરવાની રીત–સવાર સાંજ ચોખાના ધોવણમાં એકએક ગોળી લેવી કીંમત ડબી ૧ ગોળી ૩૨ ના રૂ ૧)

ખુની હર્ષ અને દુઝતા મસાનો મલમ

વાઢકાપ, આગ અગન કે બળતરા કે બીજી કોઇપણ જોખમદારી સિવાય માત્ર આ હર્ષનો મલમ ચોપડવાથી જડમુળથી નાબુદ કરે છે મલમ જરા આંગળી પર લઇ હર્ષ ઉપર દિવસમાં બેત્રણ વખત ચોપડવો તથા જરા જરા ઘસવો જેથી હર્ષ તદ્દન ચીંથરા જેવા થઇ નાબુદ થશે, કીં. ડબી ૧ નો રૂ ૧-૮-૦

કંઇપણ ઇજા વગર હજારો દર્દીઓને આરામ થાય છે.

ક્ષયહર (સિરપસ્ટૅમીના)

આ સીરપ નામ પ્રમાણે ગુણ બતાવે છે આ સરબત શાસ્ત્રીય રીતે વનસ્પતિથીજ બનાવેલો છે લાંબા વખતનો હાડ જ્વર, વિષમ જ્વર, હાથ, પગ બરડો, ખભાનું કળતર તથા હાથપગની બળતરા, શ્વાસ. ક્ષય, દમ ધાતુ ક્ષય, ફેફસાંનો ક્ષય, લોહીનું કફમાં આવવુ છાતીની મુઝવણ, ગભરામણ તથા દુખાવો, સળેખમ કફનું વારંવાર પડવું તથા થુંકવું અગર કફની જગ્યાએ પીળવાળો અગળ પાળો કફ આવવો વગેરે ક્ષયહર સીરપનું સેવન કરવાથીજ આરામ થવા માંડે છે વાપરવાની રીત–દિવસમાં ત્રણ વખત પાંચ પાંચ ટીપાં દૂધમાં નાખી પીવી પરેજમાં તેલ, મરચુ, ખટાશ બંધ કરી દૂધ અને ભાત ખાઇ આ સીરપનું સેવન કરનારને ગેરન્ટીથી ખાત્રીપૂર્વક ઉપલાં દરદો મટે છે. શીશી ૧ નો ૧–૧૦–૦

૧ શુદ્ધ કસ્તુરી, કેસર, બરાસ. ચંદ્રોદય, રસસીંદુર, અમ્બર સાચા મોતી વગેરે ઉત્તમ ઔષધો વ્યાજબી ભાવથી ખાત્રીલાયક મળશે

૨ તેલો લીમડાની લીંબોળીનું તેલ, માલકાંકણીનું તેલ, સુખડનું તેલ, અળસીનું તેલ, છાલ મોગરીનું તેલ, બદામનું તેલ, વગેરે દરેક જાતનાં શુદ્ધ તેલો વ્યાજબી ભાવથી મળશે

૩ દ્રાક્ષાસવ, કુમારીઆસવ લોહાસવ, કુટજારીષ્ટ વગેરે આસવો તથા અરીષ્ટો વ્યાજબી ભાવથી મોકલવામાં આવશે.

૪ વાસાસવ, ચ્યવન પ્રાશ અવલેહ, અભયામલકી વગેરે અવલેહો ચુર્ણો, ગોળીઓ વગેરે દવાઓ પણ મળશે.

વૈદ જગન્નાથ જી. દ્વિવેદી આયુર્વેદીક ફાર્મસી નડિઆદ.

પ્રમેહ માટે ચંદ્રપ્રભા ગોળી

આ ચંદ્રપ્રભાના સેવનથી દરેક જાતના પ્રમેહ લાંબા વખતના જુના પ્રમેહ, ચાંદી વગેરે–તે જડમૂળથી નાબુદ કરે છે, તોલા ૧ ના રૂા. ૧–૦–૦ સવાર સાંઝ એક એક ગોળી ગળો, ગોખરૂ તથા આમળાં (રસાયણ ચુર્ણ) તો. ૨ને સાંજે સવારે તોલા ૫) પાણીમાં પલાળી મુકવું આ ગોળી ઉપર તે પલાળેલું પાણી ગાળી મધ તો ાા નાખી પીવું જરૂરથી જુનામાં જુનો પ્રમેહ ખાત્રીથી મટી જશે

રસાયન ચુર્ણ:—ગળો, ગોખરૂ આંમળાં સરખે ભાગે લઈ ખાંડી વસ્ત્રગાળ કરવું.

ધાતુ સંજીવન TONIC PILLS

આ ગોળી લેવાથી ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે; પુરૂષાતન કાયમ રાખે છે તેમજ વીર્ય વિકારનાં તમામ વ્યાધિઓને મટાડે છે અને વીર્યને ઘટ્ટ બનાવી ખરૂ પુરૂષાતન આપે છે. ખરી મરદાઈ આપનાર અને ફિકકા પડીગયેલ લોહીમાં ઉપયોગી તત્વો ઉમેરી શરીરને લાલચોળ બનાવનાર આ ગોળી વાપરવાની અમારી ખાસ ભલામણ છે. પરેજીની જરૂર નથી

વાપરવાની રીત—સવાર સાંજ એકેક ગોળી કકડા કરી પાણી અગર દુધ સાથે લેવી; પરંતુ ખટાશ તેલ બંધ કરનારને

એકજ શીશીથી પુરેપુરો લાભ મળે છે.

કીંમત ડબી ૧ ગોળી ૩૨ના રૂ. ૧-૦-૦ પેકીંગ પોસ્ટેજ જુદુ

ફીનીક્ષ પ્રી. વર્કસ.